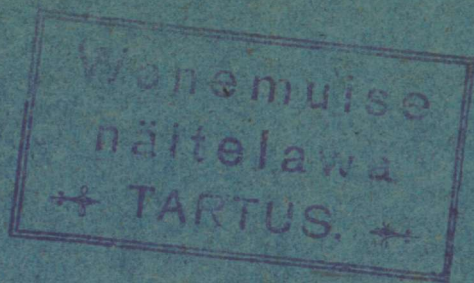

№ 281.

5896

RAHWAWAENLANE.

Henrik Ibsen.

Eesti Üliõpilaste
Seltsi kirjandus-Tartus
Wanemuise näitelawa

65

Parandamata tõlge
nagu ta ha besta puult
on tulnud. Wanemuise näite
Lawa parandus oma jaoks täiesti
Väest ümber.

Eesti Üliõpilaste
Seltsile → Tartus
Wanemuise näitelawa

Rahwa waenlane.

Näitemäng wies waatuses.

Henrik Tõlen.

Põlkinud: R. A. Lesta.

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76202

Tegelased:

Doktor Thomas Stockmann - jupelusafutusearst.

Proua Stockmann.

Petra, nende tütar, kooliopetajanna.

Ejlif } nende pojad, kolmetiist kümme ja
Morten } kümme aasta vanused.

Peter Stockmann, Doktor vanem wend,
linnapää ja poliitismeister, ju-
pelusafutuse walitluse esimees jne.

Morten Küll, parksepp-meister, pr. Stock-
manni kaasa.

Hoovstad, Rahwa Postimehe toimetaja.

Billing - lehe kaastöeline.

Horster - laewakapten

Aslappen, trükikojaomanik.

Koosoleku rahwas, mehed igast seisuft,
mõned naesterahwad ja koolipoisid.

Mängukoht: Mereäärne linn Lõuna - Nor-
ramaal.

Epimene waatus.

Doctori elutuba. Tuba on väga lihtlasi, aga
 kaunisti sisustatud ning möbleritud. Parempool-
 ses kõrval seinas on kaks uft, milledest tagumi-
 ne eestuppa ja teine, eespoolne, doctori töö-
 tuppa viib. Parem poolses seinas, otse eeskoja-
 ukse vastu, on uks, mis perekondadesse muu-
 des tubadesse viib. Selle seina keelpaigas on
 ahi ja veel enam eespool on lillejama seina
 juures johva pugliga; johva ees ovaalne
 kaetud laud. Laua pääl põlew lamp fhiirmiga.
 Tagaseinas lahtine uks, mis einetuppa viib,
 laud siäl sees, põlew lamp selle pääl, on
 õhtusöögisse kaetud.

Billing (istub sees laua juures, serwiett loua
 all. Prona Stockmann seisab laua juures ja
 ulatab tema poole waagna, mille pääl hirs-
 tikk praadi. Teised platfid laua juures on tüh-
 jad; lauakate on wiidi korratufo, nagu
 parajasti lõpetatud söömaaja järele).
Billing (juures). Etga maitseb ime-mõnusalt
 - ütle mata hästi!

Pr. Stockmann. Teie teate ju, et Stockmanni irka
punnstipäält jatkud ajal jõugilaua juurde astub
Billing. Oh, mulle pole seft wiga! Mulle näitab,
nagu maitseks wel paremini, kui ma täitja
üksinda istuda ja eksitamata juua woin.

Pr. Stockm. Kui teile niind külmi toid täesti
maitseks, siis — (kuulatab, eestoa poole waa-
Bates.) Jääl tuleb wististi Harstad.

Billing. Wäga wõimalis.

(Lisfe astub limmapääl Stockmann, üli-
kuues, ametikübara ja kepiaga)

Limmapääl. Tere õhtu! wemmaproua!

Pr. Stockm (astub elutuppa). Emma; tere
õhtu! teid ka näha. See on tiift ilus, et
teie emmaft ka meie pool wahapääl näi-
tate.

Limmapääl. Ma juhtusin mööda minema
ja jääl — (pilku einetuppa heites.) Aga teil
on külalifi, nagu näha.

Pr. Stockm (wiidi kohmetanult). Ei... See on
niisama juhtumifi. (Ruttu.) Aga kas teie
ei astuks takapoole ja maitseks ka meie
õhtukosti?

Linnapäa. Mina? Mingil tingimisel, aga
täna küll väga. Jumal hoidku: see õhtu-
raag, see on liig minu kõhule!

Pr. Stockm. Oh, ükskord ka...

Linnapäa. Ei, ei, mina jään ikka oma tee
ja wõitlewa juurde. See on minu tervisele
kohasem, - ja see on weidi kokkuhoidlikum.

Pr. Stockm. (naeratab). Aga tui nüüsi ometi
wimako Thomast ja mind pillajateks taha
nimutada?

Linnapäa. Teid, wennaproua, küll mitte;
nüügunemõte on minust kaugel. (Näitab
Doktori töötoa poole.) Or ta üleilõpe kodus?

Pr. Stockm. Ei, ta läks koke päale jõogi
wäikele jalutuskaigule ja wõttis poisikesed
ihes.

Linnapäa. Kas see just tervisele kahulik
wõib olla. (Kuulatab) Täält tulebgi ta wift.

Pr. Stockm. Ei, see on küll waevalt tema.
(Koputatakse) Lisse! (Klawstid tuleb es-
kojast.)

Pr. Stockm. Ah, see olete tui, kerra Klawstid -
Klawstid. Jah, - palun wabandust; aga

mind pidajivad trükikojas mõned asjad
 kinni. Tore õhtust, herra Linnapäa.

Linnapäa (teretab wiidi kangelt wastu).

Herra toimetaja - teie tulete arvatavas-
 ti mõne tähtsa asja pärast?

Kaustad. Ojalt. Siit pidin ma midagi lehe
 jaoks jaama.

Linnapäa. Võin arvata. Minu wend olewat
 ju, nagu ma kuulen, Rahva Postimehes
 karuldafelt wiljakaks kaastööliseks.

Kaustad. Jah, ta on nii waba ja kirjutas
 wahapääl, Rahva Postimehes; kui ta jeb ehk
 teisel pool tätt awaldada tahab.

Pr. Stockm. (Kaustadile) Aga kas teie ei
 sooviko wahelt -? (näitab einetoa pooli)

Linnapäa. Ma ei pea seda kogunisti mit-
 te pahaks, et ta jellele ringkonnale kirju-
 tab, kui ta kõigeinam wastukõla loota võib.

Üleüldise pole mul ifinlikult mingit põhjust,
 teie lehe wastu, herra Kaustad, mitte sõbralik
 olla.

Kaustad. Ka mulle näitab, et mitte.

Linnapäa. Üleüldiselt walitseb ilus läbifaa:

7.
Meie waim meie limas, - kodanlik meelus,
nagu ta olema peab. Ja selle põhjus on, et
meie kõik endid juure ühise asja ümber kogu-
da võime - ühe asja ümber, mis ühesugusel
wiisil kõigile annatele kodanikkudele tähtis-
Hoostad. Meie jupelusafutus ümber - ja müü-
dugi!

Linnapäa. Jgatakus. Meil on oma jaar, kus-
tore jupelusafutus. Pange tähele, herra Hoo-
stad! Jupelusafutus jaab meie limma tähtsa-
maks eluhallikaks! Kustlemata!

Pr. Hoekm. Teiafama ütleb Thomas ka.

Linnapäa. Misjuguusel määratud wiisil on
linna seifukord wiimase paari aasta jooksul
edenenud! Raha on juuril wiisil inimeste
kätte kogunud; elu ja liikumine. Majade ja
maatükide väärtused tõusewad iga päevaga.
Hoostad. Ja tööpuudus jääb vähemaks.

Linnapäa. Ka feda, müüdugi. Waeste koo-
stam on warandusega klasside jaoks rõõmus-
tawal wiisil vähenenud ja see asjalugu
muutub weel enam paremuse poole, kui
meie sel aastal oieti hää luwe jaame; - oieti

palju wõõraid, ilusa hulga haigeid, mis supelusaafutusele tähtis.

Koostad. Ja selleks on ju hääd lootust, nagu ma kuulin.

Linnapää. Lood on praegu palju tootawad. Jga päew tuleb järelpärimisi korterite ja kõige sellefarnak üle.

Koostad. Naa, joo itmuks ju herra doktori kirjutus just parajal ajal.

Linnapää. On ta jällegi midagi kirjutanud?

Koostad. See on üks wiimane talwel valmistatud käfikirsi, supelusaafutuse soowitus, kirjeldus häädte terwisliste olude üle siin meie juures. Aga ma wiivitan jelle kirjutuse äratrükkimisega.

Linnapää. Ahaa! arwatawasti oli asjal mõni konks-käljes.

Koostad. Ei, jeda mitte, aga ma arwafin paremini kevadani äratrükkimisega wiivitada; sest nüüd hakkab ju publikum afutusi walima ja suwituse pääle mõtlema.

Linnapää. Wäga õige, tingimata õige, herra Koostad!

9.
- Pr. Hoekm. Jah, Thomas on wäsimata,
kui jupelusafutufe hääko midagi teha
wälb.

Linnapäa. Nah, ta on ju ka jupelusafutu-
je teenistufes.

Koostad. Ja päälegi on ju ka tema see,
kes afutufele alufe löi.

Linnapäa. Tema? So? Ma kuulen igatahes
wähepääl, et teatud ringkondades see wäade
leida on. Ma uskufin aga küll jüisgi, et
- minna ka wäikfelt jelle ettewötte kordasaat-
- miselt oja olen wätnud.

Pr. Hoekm. Jah, jeda ütleb Thomas ikka.

Koostad. Kes jeda jüis jalgab, herra linna-
päa? Peie parite asjale hoo jüise ja saat-
jite tema tegelikult korda; jeda teame meie
ju kois. Aga ma arwafin ainult, et efiälgne
plaan herra doktori pääs jündimüü on.

Linnapäa. Jaa, ideji on minu wemmal ju
terwe eluag küllalt olnud - kahjaks. Kui
- aga midagi teoks muuta tuleb, jüis, herra
Koostad, on tiift laadi mehi tarwis. Ja
ma ufun täesti, et kõigewähem jüin majas -

Pr. Hoekm. Aga —

Hoostad. Aga kuidas teie seda, herra linnapää — ?

Pr. Hoekm. Nüüd minge aga teie tuppa, herra Hoostad, jälle liiate vähe juupistet. Vähe pääl tuleb ka minu mees.

Hoostad. Täna väga; aga ainult paar juutait luban ma enesele! (ära ei netuppa.)

Linnapää (weidi waiksima häällega). Tähtsapanemise väärt lugu on nende inimestega, kes ostetud talumajadest pärit; tahtita on ja jäävad nad juba.

Pr. Hoekm. Aga kas sulle pääle maksab nii juut rõhku panna? — Aga teie ja Thomas võiks ju küll ilufasti võimalikult auru jagada.

Linnapää. Seda tuleks nimelt küll mõtelda; aga nähtavasti pole mitte üga üks jagamisega rahul.

Pr. Hoekm. Ah, tühi jutt! Teie ja Thomas jaate ju päris hästi üks teisega läbi. (Kuulatab.) Ma usun, jälle ta ongi. (Läheb ja avab cestoa ukse.)

Doktor Stockmann (naurab ja larmittes wäljas). Waata, Käte, ja jaad omale wilel ühe woõra! Tore, eks ole? Palun, kapten! Riputage aga palitu sinna riidevarana. Ah, jo - teie ei kanna ülikuube? Käte, ja pead teadma, ma juündsin ta uulitsa pääl kimmi; ta ei tahtnud aga küll kuigi lisse tulla.

Horster (ustub lisse ja teretab proua Stockmanni).

Stockm. (ukse pääl). Lisse, poisid! Kas tead, Käte? Meil on jällegi kundi-nälg! Püdge, kapten; meil on laual riisuguse metsloomna praadi, et jeda wraitjeda lauja - (juunib Horsteri einetuppa. Elij ja Marten lähivad nõndajama sinna.)

Pr. Stockm. Aga Thomas, kas ja fies ei näe -?

Stockm. (poõrab end ukse pääl ümber). Ah, jäl ole ju lina, Peter! (Läheb tema poole ja ulatab talle käe.) Põõpoõlft, see on aga tore!

Linna-pää. Ma pean rahjuko silmapilek ära tõttama.

Stoekmann. Lõvi! Silmapilk ilmus meil
tõddi lauale. Ega ja, Käte, uneti tõddi
ära ei unustanud?

Pr. Stoekm. Ära unustanud nüüd! Weji
keeb juba. (Ära ei unustupa)

Linnapää. Tõddi ka!

Stoekm. Ja nüüdugi; jääga rahulikult
istuma, küll meie endile peagi hää teju
saame.

Linnapää. Ma tänan. Joomistest ei wota
ma ial oja.

Stoekm. Ega weidi tõddi maitsta - see
pole ju joomine.

Linnapää. Mulle näitab - liisgi. (waatab
ei unustupa poole.) Jurestamise wäart, mis
need jäl laua päält ära häwitada jõuavad.

Stoekm. (häärub Käta). Tõepoolest, kas pole
kore, et noortel inimestel ka ifu on? Lisa,
Peter, ma ütlen: ikka hää ifu! Nii peab
olema. Tõidust peab tublisti hoolima! Jõudu
peab olema! Peter, need on inimesed, kes
tulewiku olusid uuendama peavad.

Linnapää. Tõhin ma teada saada, mis =

Jugupid olufid siin meendata on, nagu ja tähendada?

Hoekm. Oo - seda pead ja noorte käest küsima, kui need nii kaugel on, et juba kindlalt rääkida võivad. Meie ei saa neid uufi olufid muudugi mitte näha. Jäsenest mõista. Niisugune paar vanu poijõmpfikaid, nagu sina ja mina -

Linnapää. Na, na! Paar vanu poijõmpfikaid -? See on omesti liig ipäralik utelus -

Hoekm. Sina, Peter, ära nii pünlakult minu jõnu mõista. Sa pea fitmas, et mul ütlemata rõõmus meelolu on. Ma olen ütlemata õnnelik keft seda ärkavat ja puugafi ajavat elu. Tore aeg, milles meie elame! Mulle tuleb ette, nagu oleks muumber tõesti uus ilm õisple rõõmas.

Linnapää. Leiad ja tõesti seda?

Hoekm. Nimelt! Aga sina ei wõi seda muudugi nü hästi näha kui mina? Sa oled ju terve oma eluaeg jelle elu keskel olnud; jedawifi on inimene nüri umbristawa elu waatlemiseks ja jelle mõju wasturõõ-

mifeks. Aga mina, mina pidin pikki
 aastaid jälle üleval Põhjas oma ühiskonda
 see nurgas hallitama, kus ma pea üht-
 ainsat wõrasta inimest näha ei saanud,
 kel aratawat ning rõõmustawat sõna
 minu jaoks oleks olnud. — minu päale
 mõjub see meie linna elu, nagu oleks ma
 ilma linna müra ja fattunud —

Linnapää. Hm; ilma linna —

Stoekm. Ma tean ju midagi, et olud siin
 väikesed on, kui neid mõnede teiste linna-
 de omadega võrrelda. Aga siin on elu —
 paljutöötawat elu on siin, määratu aru-
 asju, millede häälks töötada ja wõibelda
 wõib; ja see on pääasi. (Hüüab.) Käte, kas
 postikandja kõi midagi?

Pr. Stoekm (einetoas). Ei; ta pole siin käinudgi.

Stoekm. Ja siis, Peter, minu kaunis majan-
 Duoline seifuks. d! Seda oskab see hinnata,
 kel, nagu minul, peost suhu elanikega — päris
 nälja-karikaga mõnda aega meelt raku-
 wat tutvust olnud —

Linnapää. Na, na —

Stoekmann. Just nii oli see, jääle üleval
 põhja pool tuli meil ju wähe pääl pahemini
 kui peoff lubu elada. Ja nüüd - päris-
 juure ifanda elujärg! Eku kui grandseigneuril!
 Täna, näitufeks, oli meil ehkja jahilooma
 praad lõunalauad, ja ka õhtuks jäi meile
 veel üli. Kas ja ei tabaks mitte weidi ka
 maitfida? Tule, ma näitan sulle wähemalt.
 Tule -!

Linnapääd. Ei, ei, ma palun, jäta juba -
Stoekm. Lius tule wähemalt jia. Näed, mis-
 jugune lauakate meil fiin on. Näed?
 Selle on öieti Käte majapidamise raha
 kokkukoidmise kaudu muudfennud. Kas
 pole tofi, sellefarnane kraam teeb kodu jõe-
 valikuse ja armfaks. Wõi arwad ja teesti?
 Siifata aga jia; - mitte, mitte, mitte
 nonda! Nii! Waata nüüd, kuidas walgus-
 kontsentreritult alla langeb - Kas pole
 eht, mis? Ma arwan, mul on fiin päris-
 elegantne siifpade. Eks ole?

Linnapääd. Ou. Põiepoolest - kui aga jää-
 raft kusjust mefela lubada wõib -

Stoekm. Oo, jeda woin ma enefele juba lubada. Käte ütleb, et ma peaequ juba nii palju teenin, kui meil ära kulub. Linnapäa. Peaequ - jajab!

Stoekm. Aga teaduse mees peab ometi ka weidi omakohafelt, weidi paremini elama. Ma olen kindel, et mõni harilik ametnik aastar palju enam ära tarwitab, kui mina.

Linnapäa. Jeda ufun ma igatahes: Ametnik, kui ülemus, kui walitsuse isik -

Stoekm. Näed nüüd - ja üks lühene puurkaupmees! Niijugu ne tarwitab aastar weel mitu korda enam ära -

Linnapäa. See on juba olude nõudmine.

Stoekmann. Aga oi eti öeldud, Peter, ma ei anna mitte üleliiga wälja. Aga keelata ei saa ma tõesti mitte enefele rõõmu, enefe juures inimefi näha; waata, see on mulle tingimata tarwiduseks. Ma olen ju nii kaua inimestest ceimal elanud - ma pean enefe ümber noori, rõõmsaid, tegudelestilisi inimefi nägema -;

ja seda on nad kõik, kõik, kes jääb sees sine-
 lana juures istuvad. Ma loovitan sulle seda
 Kooštadi lähemalt tunnina õppida —
Linnapää Kooštad — tofi, — ta jutustas
 mulle, et ta jällegi ühe minu artistli ära
 trükkib.

Stoekm. Ühe minu artistli?

Linnapää. Nimelt, ja pupelusafutufe üle. Sa
 oledat jelle kirjatöö juba talvel kirjutanud.

Stoekm. Ah soo, see? — Aga seda ei anna
 ma ühialgu veel mitte trükkida.

Linnapää. Miste? — Mulle näitab just
 niid kõige kohasem aeg olema.

Stoekm. Tääl on ful küll õigus; harilis-
 tes oludes oleks midugi — (Kõnnib üle
 tua).

Linnapää (waatab temale järele). On siis
 olude praegu midagi arukorõset olemas?

Stoekm. (jäab seisma). Peter, seda ei wõi
 ma sulle praegusest filmapilgul veel mitte
 ütelda, vähemalt täna õhtu veel mitte.
 Wõib olla, et oludes midagi arukorõset pei-
 tamas on; wõib olla ka, et mitte midagi.

Wäga kergesti võimalik, et kõik airult ette-
kujutus on.

Linnapäa. Ma pean tunnustama, need need
kõlawad õige mõistatuslifel. On siis midagi
lahti? Onis midagi niisugust olemas, wõi jün-
dimas, millest ma teada ei tahiks? Ma ta-
hiks õmeti arvata, et mina kui jupeluse-
littuse firmes -

Stoekm. Ja mina tahiks arvata, et ma
kui - nah, Peter, meie ei prungi jün ütkeft
karvupidi kiskurna hakata.

Linnapäa. Mul pole mitte kombeks, keeda-
gi karvupidi kiskuda, nagu jün ütelus on.

Aga ma nõuan tungiwalt, et kõik jupeluse-
aputusese puutuvad ettevõtted ja korraldused
ürikorraldajalt ja seaduslikku teed mööda
käisjivad sellekohaste ametliste aputuste
kaudu. - Ma ei wõi mitte leppida, et kõve-

raid teefid ja tagumisi treppijid tarwitatakse.
Stoekm. On see minul ial kombeks, kõve-
raid teefid ja tagumisi treppijid tarwitada?

Linnapäa. Igatahes ilmutab end jünus-
tung, oma rada käia - oma iplikku häaks

arvamise järele. Ja see on ühes-kästi korral-
 datud jeltskormas andeksandmata, ükspäi-
 lise peab tingimata üleüldise vastu alla-
 keitlik olema, ehk, õigem ütelda, allakeit-
 lik ametlike afutuste vastu, mis üleüld-
 ise hää ja kagu üle walvavad.

Stoekm. See võib kõik nii olla; aga mi-
 nuse, tuhast ja tuline, ei puutu see!
Linnapää. Waat! just seda, armad Thomas,
 ei näi ja ial arm saada tahtvat. Pane aga
 tähele, jellepärast tuleb sul veel kannatada
 - warem ehk hiljem. Ma olen aga jind
 koitanud. Õla hästi!

Stoekm. Oled ja arust ära?

Linnapää. Seda pole mal kombeks-eneft
 arwata. Ja, üleüldse, mind ei huvita arwus-
 tused, mis ja minu kohta - (ütleb line-
kappa) Jumalaga, weinaproua! Juma-
 laga, minu herrad! (ära)

Pr. Stoekm. (tuleb inetoast). Läks ta juba
 ära?

Stoekm. Jah, ja päälegi wikaotades.

Pr. Stoekm. Aga, armad Thomas, mis ja

talle siis jällegi tegid?

Stockm. Mitte koigewähematgi. Pa ei tohi
õnneti nõuda, et ma talle enne aru annaks,
kui aeg tulnud on.

Pr. Stockm. Mille üle pidid ja talle siis aru
andma?

Stockm. Ah, jäta mind, Käte, jelles ajas
rahule! - Jümelik, et postikandja mitte
ei tulnud.

(Koostad, Billing ja Florster on laua
juurest üles tõusnud ja tulewad elutuppa
Kohale selle pääle Ka Öjli ja Marten.)

Billing (jirutab käpa). Oh! Kõrguse õhtu-
roa järel tumedeneb, Jumala ceft, lausa
me inimese olewat.

Koostad. Linnapäa ei näidanud tänajust
koigerooplisemas tujus olewat.

Stockm. See on tema kõhu piind; tal on
nõrga seedimise pärast kannataha.

Koostad. Heeranis. Rahwa Postimees
teib tema kõhule wiff liiga.

Pr. Stockm. Ma upun, teie jaite temaga
õnneti weel kannis-kästi läbi.

Hoovstad. Kuidas jeda niind ütelda: oieti on see läbisaamine ainult sojariistade rahu.
Billing. Nõnda juft! See jona tähendab jitrattjoni täielikult ära.

Stockm. Meie ei tohi mitte unustada, et Peter, waene mees, üksildane inimene on. Tal pole kodu, kus tal mõnusat äraolekut oleks; ainult tööd ja tegemised - ja ikka jälle tegemised ning tööd. Ja jäs see neetud thee lõrts, mida ta alatafa rümbib! Aga, poisid, tooge muudkui toolid laua juurde! Käte, jaame meie endi tädde warsti jia?

Pr. Stockm. (lähed imetuppa). Ma toon kohe jisse.

Stockm. Istuge, teie, Kapten, minu juurde sohva pääle. Niisugune karid-dane wõoras, kui teie. - Palun wäga, sõbrad, wõtke platfi.

(Herrad ajuvad laua ümber istuma. Pr. Stockmann tuleb kändelinaga, mille pääl theekatel, klaasid, karaff ja muu kraam.)

Pr. Stockm. Nii! Siin on arrak ja see on

rum, siinaga on konjak. Ja nüüd - igavits-
peab igemast teenima.

Hoekm. (võtab klaafi.) Leda me ka teeme!

Kuna (õõdi segatakse.) Ja nüüd sigarid!

Õjlip, ja tead ju hästi, kus kaft on! Ja
Jina, Marten, võid mu piibu jia teema.

(Poisid lähewad par. poole treppa) Ma olen
õjlipi üle kahtluses, kas ta wähe pääl weel
mõnda sigarit ära ei näppa; aga ma teen,
nagu ei märkaks ma midagi. (Thüwat.)

Ja siis mu piip, Marten! Käte, võid ja
talle juba tada, kus ma oma piibu pannud
olen. Noh, tal on juba käes! (Poisid too-

wad, mis soovitud.) Palun, mu jõbrad! -
Teie teate, ma olen oma piibuga harju-

nud; see on minuga jäl ülewal põhja-
poolsetes paikades mõndagi tormi ära
elanud. (Lõõb klaafifi kokku.) Profit! -

Äh, see on juba hoopis teine asi, siin
soojas ja pehmes kodus istuda!

Pr. Hoekm. (näputööd tehes.) Lõidate teie,
Kapten, warsti merele?

Korster. Ülewal nädalal yfun ma nü

Kangel olla.

Pr. Hockm. Ja siis loodate teie küll ante-
ruusse?

Horster. Nõnda küll oli mu mõte.

Billing. Aga siis ei saa teie ju linnaun-
telt walimistest oja wõtta?

Horster. On siis need walimised ees?

Billing. Kas ju teil siis teada pole?

Horster. Ei, niisuguste asjade külge ei pista
mina oma näppusid.

Billing. Teie ei hooli siis poliitilistest ja
avalikest asjadest midagi?

Horster. Ei, kõigest sellefarnasest ei margi
ma palju.

Billing. Sellegipärast — oma walimise di-
gust peaks wähemalt tarwitatama.

Horster. Need ka, kes sellest midagi jagu
ei saa?

Billing. Jagu ei saa? Mis teie sellega üteli-
da tahate? Seltskond on just nagu laew.
Wõimevane kui üks mees peab tüüsi juures
ühes töötama.

Horster. Mannermaal on see ehk häa;

aga merel võib farnafel tüüriinifel kõige
pahem tagajärg olla.

Hoostad. Jmidis, et meremehed üleüldiselt nii
vähe kodumaal awalistest asjadest hoolivad.

Hoekm. Meremehed on nagu rändawad
linnud, nad tunnewad endid nii Lõunas-
kui põhjas kodus olevat. Aga selle eest pea-
me, herra Hoostad, meie teised jeda tugewa-
mad olemas Jlmus, "Rahwa Postimehes"
hommel mõnda üleüldliku tähendusiga aja?

Hoostad. Linna asjade üle küll mitte mi-
dagi. Kuid ülehommel mõtlejin ma teie
kirjatöö avaldada.

Hoekm. Paganä paralt, - minn artikelt!
Ei, kuulge, sellega peate ootama!

Hoostad. Loo? Kuid on aga veel juft pa-
rajasti häid rummi tarwitada, ja, minn
arwamise järele, on filmapilk ka kõige
kohasem.

Hoekm. Seda küll, jin on teil õigus,
aga sellegiparalt peate teie ootama. Ma
seletan teile paralt -

(Beskojast tuleb Petra kübaraga ja mantlis)

kirjutojusehftid kaenla all.)

Petra. Tere õhtust!

Hoekm. Tere õhtust, Petra; oled lina jääl?
(waastikune teretamine. Petra paneb
kübara, mantli ja heftid uufe kõvale tooli
pääle.)

Petra. Ja siin istutakse ja ning oldakse
kõigemõnufamas tujus, kuna mina
väljas...

Hoekm. Noh, siis-katse ka tuju saada, lina!

Billing. Tõhin ma teile uhe klaasikefi wal-
mis teha?

Petra (tuleb laua juurde). Täna, jeda
teen ma parem ise; teie teete mulle ikka
liig kowa. Ah ja, ija! Mul on siin jaoks-
aks kiri. (Läheb tooli juurde, kuhu ta oma
asjad pääle pannud.)

Hoekm. Kiri? Kelle käest?

Petra (otjib mantli taskus). Postikandja
andis ta mulle ära, otjekohi, kui ma uk-
sest välja astusin -

Hoekm. (tõuseb püsti ja lähel tema poole).
Ja ja annas sulle alles niind ära?

Petra. Mul ei olnud tõesti enam aega teha
 tagasi jooksta. Palun väga - jätke ta on.
Stockmann (võtab ruttu kirja). Waatame
 aga järgi, vaatame aga järgi, mis laps.
 (Wadaleb ümbrikut.) Just see -!

Pr. Stockm. Ootafid ja, Thomas; sedafama
 kirja nii väga.

Stockm. Just sedafama; nüüd pean ma
 aga filmapilk ära oma tuppa. - Kuft
 laaks; Käte, ma omale lambi? Jällegi
 pole minu toas lampi!

Pr. Stockm. Aga miks ei ole; lamp on
 jutuajelaual ja põlebgi koguni.

Stockm. Väga häa, väga häa! Wabanda-
 ge mind filmapilguks. (Ära par. pool-
 se tuppa)

Petra. Oma, mis kiri peaks ju küll olema?

Pr. Stockm. Ma ei tea. Aga wimaste pää-
 wade jero päris ta oige jagedasti post-
 kandeja järel.

Billing. Arvatawasti mõni endine Sak-
 ja. woi inglise terwikweeline ja rawitshaf-
 alune.

Petra. Waene ija! tal on tegemist peaaegu
juba üle liiga. (Walmistab enesele tordi)

Aga see maitses mõnufasti!

Korstad. Oli teil täna ka õhtu-tundisid
anta?

Petra (oma klaasist weidi maitsides). Kaks-
tundi.

Billing. Ja hommikupoolel neli tundi ins-
titutsio -

Petra (istub laua juurde). Viis tundi.

Pr. Hoekm. Ja nagu ma näen, on juul täna jaks-
õhtuks veel heftisid parandada.

Petra. Jah, terve kimp.

Korster. Aga teil on nõndaviisi tegemist üleliiga.

Petra. Aga see just ongi tore! Koige selle järele
turnes enese nii ilufasti wäpinud olewat.

Billing. Ja sellest hoolite teie palju?

Petra. Muidugi, wot siis on häa unis

Marten. Sina, Petra, oled siis küll palju
pattu teinud?

Petra. Pattu?

Marten. Pattu jah, sellepärast et ja nii pal-
ju tööd teed. Herrra Pörlund ütleb, et too,

See on karistus meie pattude pärast.
Õjliif (wilistab). Pah! Kui loll ja oled, et sa
 seda ütled.

P. Stockm. Konoh, õjliif!

Billing (naurab). Ei, aga see on tore.

Koovstad. Lina, Marten, ei tahaks wist küll
 nii palju tööd teha?

Marten. Ei, mitte firmapoolegi!

Koovstad. Ja, aga kelleks tahaks ja üks
 kord saada?

Marten. Mina tahaks kõigeenam wikin-
 giks saada.

Õjliif. Aga siis peaks ja ju pagan olema.

Marten. Siis võiks ma ju paganaks ka saa-
 da.

Billing. Selles asjas olen ma sinuga, Marten,
 ühes nõuus! Mina arwan just niifama.

P. Stockm. (teeb temale tähendus). Ega teie
 ometi tõpist juttu räägi, — wististi ometi
 mitte, herra Billing.

Billing. Aga just nimelt, Jumala eest — Mi-
 na olen pagan ja selle päale olen ma uk-
 ke. Pange aga tähele, warsti saame meie

Kõik paganateks, üksteise järel.

Marten. Ja võime meie siis kõik teha, mis
meie tahame?

Billing. Waata, Marten, see on juba —

Pr. Stockm. Nüüd tehke, lapsed, et teie ära
õppima saate! Teil on ju kõmpeks-muidugi
weel õppida.

Ejlij. Kas mina ei tohiks-waft weel weidi-
kefeko-sia jääda?

Pr. Stockm. Sina ka mitte; teie peate nüüd
mõlemad minema. (Poised ütlevad hääd sõid
ja lähuvad ära pak. poole tuppa)

Koostad. Ufute teie tõesti, et see poisikes-
tele kahju teeb, kui nad sellejarnast kumle-
wad?

Pr. Stockm. Ma ei tea seda mitte; aga mulle
ei meeldi see —

Petra. Aga, ema, mulle näitab, et sa liiga
kardlik oled.

Pr. Stockm. Võib olla; aga mulle ei meeldi
see; vähemalt mitte siin kodus.

Petra. Nü kodus kui koolis nõnda palju eba-
tõde. Kodus ei räägita mitte ja koolis pla-

me meie lastele ette waletama.

Korster. Ette waletama?

Petra. Muidugi, meie peame mõndaigi üt-
lema ja jätama, millesse meie ise mitte
ei usu.

Billing. Kaktlemata.

Petra. Oleks see minu võimuses, ma aputaks
ise ühe kooli, ja jätaks lood teistele olema.

Billing. Noh, waranduslifelts oleks see ju

Korster. Preili Petra, kui teil tõsiselt nõu-
gust plaani oleks, siis annaks ma teile
häämelega oma juures ruumid tarvitada.
Mu õnne ja isa juur maja seifab ju nii hästi
kui tühi; alumnifel korral on nimelt üks
kole juur einetuba.

Petra (naerab). Täna teid väga, aga sel-
lest ei tule juba midagi wälja.

Gloostad. Muidugi, jett ma arwan, preili
Petra hakkab koigiemnem ajakirjanikuks.

Ah joo, et ma pärast küsimast ära ei unustaks:
oli teil huvitust natuke jellisse Inglise ju-
tusse pilku heita, mis teie meile umbespan-
na lubafite?

Petra. Ei, mul pole senini aega olnud. Aga
 teie jaate ümberpaneku juba õigeks ajaks.
 (Stoekmann tuleb omast toast, lahtine kiri
 käes.)

Stoekmann (kirjaga vehkides). Nüüd pange
 tähele, ~~siin~~ ^{siin} jaab waff alles üht uudist kuulda!

Billing. Uudist?

Pr. Stoekm. Mis uudis see on?

Stoekmann. Suur leidus, Käte!

Koostad. Pook?

Pr. Stoekm. Siin oma ülesleidus?

Stoekm. Muudugi minu. (Käib edasi-tagasi)

Tulgu nad nüüd ja toonitagu, nagu ikka muu-
 du, poolhullu inimete eralobudest ja algupära-
 listest mõtetest! Koidku nad nüüd ennast!

Kabaha! Külle ma neile näitan!

Petra. Aga, ja, siis ütle omelti, mis asi see on?

Stoekm. Andke aga aega, andke aga aega,
 Külle teie juba teadajaate. Ah, oleks aga
 nüüd Peter siin! Niisugune legu, kuidas
 meie inimelised, aastatewiisi, kui kott pimeda
 mütsa oma liikumistes ja mõtetes oleme.
Koostad. Mis teie sellega, herra doktor,

ütelda tahate?

Stockm. (jääb laua juures seisma) Kas ei ole da
mitte üleüldlikus arvamises; et meie linn
terve koht on?

Koostad. Aga muidugi.

Stockm. Päitfa aruandjelt terve paik, -
koht, mis meie haigetele ja terwetele kaas-
inimestele kui elamise ja kojumise paik
waga soojasti ühendatud on -

Pr. Stockm. Aga armas Thomas -

Stockm. Ja meie ise oleme teda ühendanud
ja kiitnud. Ja mina ise olen kirjutanud
ja kirjutanud, nii, Rakwa Postimehes kui
lendlehtedes -

Koostad. Ja mis siis nende sõnadega teie -?

Stockm. See supelusafutus, mida linna
tuuksooneks ja linna eluneriiks ja - ja,
kurat teab, kuidas muudu weel nimetatakse -
Billing. „Linna tuuksoo lüda“ - niisuguse üle-
luse tubajin ma inimesi kord jidulikul pil-
mapilgul.

Stockm. Mäletan, mäletan. Aga kas teate
ka, mis ta tõepoolest on, see meie linn, Fore

ja ühendatud supelusafutus, mis nü palju
 raha maksmata läinud, - teate teie ka, mis-
 ta täpsele on?

Hovstad. Aga mis ta siis on?

Pr. Stockm. Ja, mis-temaga siis on?

Stockm. Terve supelusafutus on katkukoos-
 bas!

Petra. Supelusafutus, ifa?!

Pr. Stockm. (Jelfama ajal). Meie supelus-

Hovstad (niiama). Aga, herra Doktor -

Billing võimata uskuda!

Stockm. Terve supelusafutus on ülevaaba-
 tud kihwtine juurukaud, ütlen ma! Terve-
 jelle kahjulik kõige kõrgimal kraadil! Terve
 see mustus jääb ülevaale veskeorus, - kõik see,
 mis jääb nü vastikult haiget, kõik see in-
 fiktsioonid mee kaevusojad puurdejoosku toru-
 des, ja jelfama neetud kihwtine mütta nõi-
 gub ka alla mererannale -

Korster. Kus supeluskohad on?

Stockm. Just sinna!

Hovstad. Kust teie, herra doktor, seda siis
 nü kindlasti teate?

Hoekm. Ma olen asjaoluvi nii pünlaku
koolega, kui ial mõelda võib, läbi uuringu
mul oli ju ammuni niisugust kahtlust. Mineval ju-
wel tuli supelusvõrraste keskel terve rida sil-
matornavalt aruhoorpeid haigeksjäämisi ette,
— tüüpseid kätte ja kohupalaviku kätte —

Pr. Hoekm. See oli küll tõesti nii.

Hoekm. Sil ajal uskufime meie, et võivad
paha külghakkava taudi ühes on toonud,
hiljem aga — jellel talvel — tekkivad mul
päästeised mõtted; ja siis ajufin ma, vett
läbi uuringu, nii hästi põhjalikult, kui ju-
da aga ial teha võis.

Pr. Hoekm. Seejama asi oligi liis, mille kal-
lal ja nii palju töötasid.

Hoekm. Jah, Käte, seda võid ja tõesti üt-
da, et ma jelle uurimise kallal waeva olen
näinud. Aga fin püüdufiwad mul tarvilikud
teaduslikud abinõud; ja niivõisi saatsin
ma nü joogi — kui mere — veest proovis uni-
versiteeti, et jäl tubli keemikus jõiwi-
päält põhjalikku läbikatsumist ette võtta.
Hoostad. Ja nüüd on teil analüüsi resultat

teata?

Stoekm (näitab kirja). Siin ta on! Et sees-
mädanenud organilisi ainiid olemas, see on
niiid päisse-jelge: weji Kobifid aina bakte-
riateff! Girwifele on weji tingimata kahju-
lik, tarwitataagu teda jifemifelt woi wälimi-
felt!

Dr. Stoekm. Jumala õnn, et sa aegasti jaole-
jaid!

Stoekm. Sul on täiesti õigus.

Koostad. Ja mis mõtlete teie, herra doktor,
niiid teha?

Stoekm. Muidugi hoolitse da ja püüda, et
sind muutuks: weji peab meil terve olema.

Koostad. On aga olukorra muutmise woi-
malik?

Stoekm. See peab võimalik olema. Muidu
on terve lupelusaafutus kõlbmata. Terve
aafutus on muidu peagi kokku langenud.

Kuid pole wiga. Mul on täielik selgus käes,
mis siin teha tuleb.

Dr. Stoekm. Aga, armas Thomas, kuidas woi-
sid ja kaise nii jalajas-hoida?

Stockm. Pidin ma wiff linmas ümber jooksuma ja asja igal pool wälja karjuma, emme kui mul täielikku julgust karta pelnud? Kui loll ma ei ole!

Petra. Aga meile, emme perekonnale, alles süüti woinud -

Stockm. Mitte kellelegi! Aga nüüd woid ja küll ju homme "wana Dassi" poole jooksta.

Pr. Stockm. Aga Thomas -!

Stockm. Noh, häa küll: wanaaifa poole. Tõepoolest, wanaaimes-ajab alles jätmas pärani! Ta rüüb ju kindlasti, et ma hull olen; noh, tuttav lugu: on weel muidgi inimesi, kes jedaama minust arwawad. Aga nüüd peawad need inimesekesed nägema, - nüüd peawad nad nägema! (Käib tuba mööda ja hõõrub käpa) See saab alles kära, mis nüüd linmas tõuseb! Käte, jeda on lub raske ette kujutada. Perwe weewärk tuleb ümber seadida.

Korvstad (täieft püsti). Perwe weewärk -?

Stockm. Muidugi meist. Weewärk tuleb palju nõrgemasel kohta ümber paigutada,

praegune koht on liig madal.

Petra. Nii oli jul ikkagi õigus.

Hoekm. Nimmelt, on jul mees, Petra, ma kirjutasin selle vastu, kui ehitusega alles alustada taheti. Aga tol ajal ei tahtunud keegi mind kuulda. Noh, ma ütlen teile, kui ma nende viim juba põletan; jett ~~ma~~ maagi on mul supelusafutuse walituse jaoks asjaolu kirjeldus waluis tehtud; ja nädala eest oli mu Kirjutus kaelikult waluis; ma ostasin ainult jeda (näitas kirja) Aga nüüd tulewad need paberid filmapiik ära jaata. (Käheb oma tuppä ja tuleb paberite kimbussega tagasi.) Waa-date, neli tihedalt täis Kirjutatus poognat! ja taantud Keemikuse Kiri jia imide.

Anna üks ajaleht, Käte! Sissepakkimiseks! Häa, nõnda; ja anna nüüd. (Tram-bib jalaga) Noh, kiradi paralt, kuidas selle tüdrukku nimi nüüd on? Üks kõik - anna tudouku Kätte ja ütle talle, et ta pakisekse Käkku linnapää nätte wiib.

Pr. Hoekm (pakiselega läbi uinetoa ära).

Petra. Jaa, mida, arvad ja, ütleb küll onu
Peter selle kohta?

Stockm. Mida tema ütleb? Ta on muidugi
rõõmus, ufuun ma, et niisugune tähtis lööge
päewavalgele jõuab.

Hovstad. Põhin ma väike jõumikk
teie leiduse üle „Rahwa Postimehes“ avaldada?

Stockm. Selle eest oleks ma teile väga tä-
nulik.

Hovstad. See on ju loovitas, et publikum
nii ruttu kui võimalik, jamaheft ajast
teada saab!

Stockm. Muidugi!

Pr. Stockm. (tuleb tagasi). Ma saatsin tüd-
ruku juba minema.

Billing. Warsti olete teie, herra doktor,
Jumala eest, esimene mees-linnas!

Stockm. (Käeb häas-tujus-edaasi: tagasi).

Ah mis! Oieti oli minu kohus-kõike seda
teha. Ma olin ainult õnnelik kullakae-
waja; see on kõik; kuid hiisgi —

Billing Hovstad, mis-te arvate, kas ei
oleks linna kohus-doktorile tõrvikutega

39.
aukkaik toime panna!

Hovstad. Mina väkivalt katfun jelle
hääks midagi teha.

Billing. Ja mina pean jelles asjas aslak-
seniga nõuu.

Stoekm. Ei, ei, armjad sõbrad, nüügiüsed
narrused, need jätke juba! nüügiüsest
ettevõtetest ei taha ma midagi teada. Ja
kui supelusafutuse walitlusel ehk mõttese
tuleb, minu palka kõrgendada, siis ei
taha ma sellest midagi teada. Käte, ma
ütlen sulle, ka sellest ei taha ma midagi
teada!

Dr. Stoekm. See on finust, Thomas, siige!

Petra (kõstas oma klaasi). Sina terwi-
jaks, ja!

Hovstad ja Billing. Profit, profit, berra
doktor!

Korster (lööb doktoriga klaasi kokku).

Tehku see lugu teile hästi palju rõõmu!

Stoekm. Tänan, tänan, mu armjad sõbrad!
Ma olen nii lüüsamest rõõmus -; ah, mi-
dagi toreid on tundus, et ja oma kodu =

linna ja kaaskodanikkude käaks maida =
gi tähtsat korda oled juatnud. Hurra, kätte.
(Lööb mõlemad käed abikassa kaela ümber
ja keerutab sellega ringi. Proua Stockmann
kifab ja tõrjub vastu. Naerimine, käteplak-
sutamine ja lagu-hüüdid. Poijivõsed piista-
wad pääs ukse vahelt nähtavale.

(Eesriie)

Teine waatus.

Doctori elutuba. Einetuppa wiiv ukse on kinni.
Emmelõunane aeg.

Pr. Stockm. (tuleb, kimmine kiri käes, einetoast,
läheb par. poole celmise ukse juurde, avab
jelle, waatab üle ukse). Oled see lina, Thomas?

Stockm. (jääb juu). Jah, ma tulin praegu
(astub jisse). Mis jääb liis on?

Pr. Stockm. Sulle tuli wenna poolt kiri

(päättää temale kirja ära.)

Stockm. Ahaa, vaatame äga järgi! (avab kirja ja loeb). Täädetud kirjutus jääb jäga tagafi läkitatud — (Loeb inimises-koafi.) Hm —!

Pr. Stockm. Mis-ta jälle siis ütleb?

Stockm. (topib paberi taskusse). Midagi ijaaralift; ta kirjutab ainult, et ta vastu löünat ise jia tuleb.

Pr. Stockm. Siis ära unusta, et ja kodu-
pead olema.

Stockm. Muidugi ei läbe ma Kubugi; kom-
miku poolseid käiguid on tehtud.

Pr. Stockm. Ma olen ütlemata unõiskim-
lin, mis tema asjast arvab.

Stockm. Küll ja näed, talle pole jee meelt-
mööda, et mina jelle ülesleiduse tegin,
mitte tema ise.

Pr. Stockm. Ka jeda kardad ja?

Stockm. Noh, sieti rõõmustab ta muidugi.
Äga jüski Petril on ju ikka lurnahirm,
et ka teised inimesed linna häaks midagi
ära teha võiksid.

Pr. Hoekm. Kas tead, Thomas, ja peaks
 nii tore olema ja aini temaga jagama.
 Kas ei võiks see nii kolada, et tema linn
 täielgile on jubatanud?

Hoekm. Noh, minugipärast võiks ju nii
 teha.

Morten Kül (pistab pää uskoja uufe wa-
 helt kupp, waatab uures ringi, naerab
 iseneses ja küfib). On's - on see tofi?

Pr. Hoekm. (temale vastu tootates). Jaa, linn
 ka siin näha!

Hoekm. Emmae, aiapapa ife! Tere kom-
 mikut, tere aga hommikut!

Pr. Hoekm. Aga tule sineti lisse.

Kül. Siis ma tulen, kui see tofi on, muidu
 lähen ma jälle oma teed.

Hoekm. Mis peab siis tofi olema?

Kül. See narrus weevärgiga? On see tofi?

Hoekm. Ja müidugi. Aga kuidas saite kii-
 sellest teada?

Kül (astub lisse). Petra käis minu pool
 Jees, Kooliminekku päält -

Hoekm. Soob, täesti?

Kül. Hababa, ja siis jutustas ta - Ma mõtlefin, et ta mind narvits- peab, ehk küll Petra muidu jeda ei tee.

Stoekm. Aga kuidas võifite teie nii mõtel- da?

Kül. Nüüdse ajal ei tohi enam kedagi uskuda; enne kui jeda märkad, oled juba ninapiidi weetud. See on siis ikka tofi?

Stoekm. Aga tingimata. Kuid istuge ometi, aiapapa! (Lummib tema jokvale istuma.) Ja kas see pole juur om linnale?

Kül. (nauruga wõideldes). Om linnale - ?

Stoekm. Et ma selle ühesleiduse sigel ajal tein?

Kül. (nagu emegi). Jaa, jaas, jaa! - Aga ma poleks jeda ial uskunud, et teie oma enese wemafisje kukutate.

Stoekm. Lise kukutan - ?!

Pr. Stoekm. Aga, armas ifa -

Kül. (taatab käed ja löua kepi kõvera käppi- deme najale ja pilgustab kawalasti Bostonile (pluu). Kuidas see nüüd oli? weetorudesse on siis loomadehed liige tunginud?

44.
Stockm. Just nii, infusiooni loomatest. Kül. Ja Petra ütles, neid loomatest olewat
hirmus palju linna lisse tunginud. Kõik hää-
buss!

Stockm. Neid võib jada ja mitu jada tuhat
olla.

Kül. Aga neid ei või ühegi inimese silm nä-
ha, — mis?

Stockm. Ei, inimese silm ei näe neid mitte.

Kül. (tafaste, lussuwa nauruga). Wõtsid mind
wana kurat ise, see on kõigeimelise, mis-
ma tuiht kumelnud olen!

Stockm. Kuidas nii?

Kül. Aga jellifarnast ei saa teie omesti linna-
pääle eluilmasgi selgema teha.

Stockm. Noh, seda saame juba näha.

Kül. Arwate teie, et tema nii hull oleks?

Stockm. Ma loodan, terve linn saab nii
hull olema!

Kül. Terve linn? Nu jaa, terve linn saab
juba seda olla. See oleks nende inimeste
le just päris paras! Nad tahavad ikka nii
wäga palju targema olla, kui meie, wana.

Rae-kogust saatsivad nad minu hundipassi-
minema. Just kui koera ajasivad nad saält
minu wälja! Aga nüüd peavad nad raha
pääle saama! Kukkutage, Stockmann, aga
nad nüüd nii muidakuu, et nad jäl alles-
joo oleks!

Stockmann. Aga äiapapa —

Kül. Aga hästi hoolega, ütlen ma! (tõuseb
üles) Kui teie jellega toime saate, et linna-
pää ühes sõpradega porilombis istuvad,
joo amman ma jalamaid waeste häaks
jada krooni.

Stockm. See oleks teie ilus, äiapapa!

Kül. Mul pole jeda raha küll mitte nii oht-
rasti, peate teie teadma, aga kui teie nen-
dega nii wiiji toime saate, joo saavad wafsed
järgmiseks jõuluks minu käest tõesti na
pooljada krooni.

(Hovstad / uskoja kaudu)

Hovstad. Tere hommikut! (jäab seisma)

Wabandust —!

Stockm. Tülge aga lähemale, muudkui —

Kül (luskab jällegi). See! On see ka ühes nõuus?

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

Hovstad. Mis teie sellega arvate?

Stoekm. Muudugi on ta asja poole hoidja.

Kül. See ma arvasin! Lugu peab ju aja-
lehtedesse tulema. Teie, Stoekmann, olete
koesti paras mees! Mõelge aga plaan ilu-
fasti läbi. Ja nüüd lähem ma.

Stoekm. Ah mis, äiapapa! Jäage omesti
weel filmapilguks!

Kül. Ei, nüüd lähem ma. Ja mõelge hästi
järele, kuidas neid kõigeparemini liigse we-
dada. Wana kurja nimel, küll teie üis-naete,
et mina teid ära ei unusta (ära. Proua Stoek-
mann saadab tema wälja.)

Stoekm (naerab). Mõelge, herra Hovstad,
wana ei usu mitte üht sõnagi sellest weewar-
gi loost!

Hovstad. Ah joo, sellest oli jutt!

Stoekm. Jutt selle asja üle oli meil raakimi-
ne ja teie tulite wiimaks sellejama asja
pärast?

Hovstad. Jgatahes. Oleks teil, herra dok-
tor, waba filmapilguke?

Stoekm. Nii kama, kui kulub, armas jobes.

Hovstad. Olite teie linnapää käest ju mi-
nagi kuulnud?

Stockm. Veel mitte; ta tuleb hiljem siia.

Hovstad. Ma olen eilasteft jaadiksele loo üle
palju järele mõtetanud.

Stockm. Ja siis?

Hovstad. Teile kui arstile ja teadusemehele
on see lugu weevärgiga ainult kui niisugune.
Ma mõtlen, teile ei tule wabest mitte pähe,
et see ajalugu terve hulga teistfugustega
ühendus on.

Stockm. Aga kuidas -? Istume, jöbe! -
Ei, siina jöbwa pääle.

(Hovstad istub jöbwa pääle, doktor teentoo-
lele, teisele poole lauda.)

Stockm. Ja nüüd - teie mõtlete siis -?

Hovstad. Pää ütlefite eila, et wefi maapin-
na mustuse läbi rikunud olewat.

Stockm. Kattlemata on weerikke põhjus-
kattkune soomülgas jäl ülerval wesse-
orus.

Hovstad. Wabanduff, herra doktor, aga
minna ufun, jelle põhjus on weel enam

üks teine paha mädafoo.

Stockm. Paganä päralt, mispegujett teijett mädafooft teie liin räägite?

Hoostad. See on mädafoo, milles terve meie kommunalne elu tardub ja mädaneb.

Stockm. Wanafariisku nimel, herra Hoostad, mis jutt see on?

Hoostad. Koik linna asjade ajamine on wähehaaval ametnikkude, kepitbürookra- tide trobikonna kätte läinud.

Stockm. Aga koik pole ju ametnikud -

Hoostad. Waadake - need, kes mitte ise ametnikud pole, need on ametnikkude sõbrad ja poolehoidjad, koik rikkad inimesed, wanade linnaas kuulfate nimedega; need on, kes meie linna -

Stockm. Ja, aga need inimesed on ometi koik tublid ja intelligentlid.

Hoostad. Oli see nende tubli ja intelligentlik omadus, kui nad weewärgi linna elitafiwad, kus ta praegu on?

Stockm. Ei, see oli nende muidugi kuurumalus. Kuid see peab juba nüüd häaks

mundetus jaama.

Hovstad. Ufute teie tõesti, et kõik nii libe-
vasti läheb?

Hoekm. Libedasti, ehk mitte nii - aga iga-
tahes läheb see.

Hovstad. Stimult siis, kui ajakirjandus
asja toetajaks loob.

Hoekm. Seda pole tarvis, sõber. Ma olen kind-
el, et mu vend -

Hovstad. Wabanduft, herra Doktor, aga mul
on teile ütelda, et mu kindel nõu on, asja
käredamas toonis awalikult arutama ha-
kata.

Hoekm. Ajalikes? Rahwa Postimehes?

Hovstad. Juft nii. Kui ma Rahwa Posti-
mehe oma kätte wõtsin, oli mu mõte, seda
wanade, kaugekaelsete wõimumeeste ringi
häwitama hakata.

Hoekm. Aga teie olite ise mulle jutusta-
nud, mis kõige jelle lozj oli; teie olexi-
jellega oma lehe peaaegu ära häwitanud.

Hovstad. Siis pidime meie küll mõõga ära
tuppe peitma - see on tõsi. Teft siis oli

Karta, et plaanitud supelusafutus ainult plaaniko-jääks - teatud meeste langemisega. Aga nüüd on meil supelusafutus kaes; ja nüüd on kõrged herrad meil üleliigsed.

Stoekm. üleliigsed - jaa -; aga meie oleme nende ometi palju tänu wõlgu.

Hovstad. Leida ei tule nende keelata, mis palju kui nad jeda üra on teeninud. Aga ajalehe kirjutaja, kel niisugused rahvalikud piirid kui minul, ei wõi farnast juhtumist kui praeguine, mitte tarwitama ta jätta. Waga jutt juhtivate meeste isemajumatusi üle äratab linnao liig üleüldlikku ebauusklikku amukartust. Niisuguse ebauju vastu tuleb wõidelda, teda tuleb häwitada, nagu iga muud ebauku.

Stoekm. Herra Hovstad, ma ütlen teile jüdamlikult, jelles punktis olen ma teiega ühes nõumis; ebauku tuleb minema peletada, algu ta niisugune tahes.

Hovstad. Linnapääle ei tahaks ma hämmellega kallale kippuda, kuna ta teie wend on. Aga teie arwate wististi, nagu

minagi, et tõde kõigest muust tähtsaimaks
tuleb pidada.

Stockm. See on iseenesest mõista. (aritatult)

Jaa, aga - aga -

Hoovstad. Ärge minust halvasti mõtelge.
Ma pole mitte omakäsi püüdnud ega auu-
akirjut, kui inimesed üldiselt.

Stockm. Aga, mu armas sõber, kes seda
süü ütleb?

Hoovstad. Nagu teie teate, olen ma füüsi-
mise poolest alamatest kihtidest, väikeste
inimeste hulga parit; mul on enam kui
küllalt võimalust olmas, raha, mis ala-
matele rahvakihtidele hädapärast tarwis
on. Ja ja on, herra doktor: ofarotmine ava-
likkude osjade juhtumise. See just etendab
inimeste waimliki omadusi, teadmisi, ipe-
teadmist, kohusetundmust -

Stockm. Sellest fundan ma täielikult aru
saada.

Hoovstad. Ja edasi - ma arvan, et aja-
kirjanik raske wastutuse maise pääle wo-
tab, kui ta parajat juhtumist ei tarwita,

et hulka, väikeste inimeste rõhutatud inimeste hulga vabastamiseks midagi ette võtta. Ma tean küll, - juurte laagris-laadakse jeda äsikuteks ja üles kibutuks nimetama; minu parast võivad nad jeda teha, kui nad tahavad. Kui aga mina oma südametunnistuse puhta tunnen olewat, siis -

Stoekm. See on äige! See on tingimata äige, armas-Hoovstad! Kuid liisgi - koradai pärralt! (Koputatakse.) Lisse!

(Aslaffen eskoja uufel. Tä on lihtlasti, kuid wiifaka korrapärralufega riides, - mustas ülikonnas, walge, weidi ära muljutud kaalafidimuga, kindaid ja wikkübarat hoiab ta käes.)

Aslaffen (Kumardufega). Wabanduff, herra doktor, et ma teid sülitada julgen.

Stoekm. (toufeli). Einnäe, see on ju herra Aslaffen!

Aslaffen. Seda küll, herra doktor.

Hoovstad (toufel püsti). Olfite teie mind, Aslaffen?

Aslaksen. Ei, jeda mitte, ma ei teadnudgi, et teie siin olete. Ei, ma tulin doktor herra saaga jutule.

Stockm. Sooh - ja mis asi pidi see olema?

Aslaksen. On see tofi, herra doktor, mis ma herra Billingi kaest kuuljin, et teie meile parema veewargi tahate muretteda?

Stockm. Lupa usafutuse tarwis, moottleteie?

Aslaksen. Jah, ma moistan. Ja ma tulen utlema, et ma jeda asja oma joudu mooda toetada tahan.

Kovstad (Doktorile). Naete?

Stockm. Minu jidamlik tannu, aga -

Aslaksen. See woiks wahelt kafulik olla, kui teie meie waikedoanikus selja taga oleme. Meie oleme siin linnaas tihedalt kokkukoidew enamus, - kui meie tahame ja see ei woi, herra doktor, tal kahjulik olla, kui linna elanikkude enamus teie poole hoiab.

Stockm. See on kahtlemata tofi; aga ma ei junda jeda moista, et siin isearalifi linna elanikkude organiserimisi tarwis oleks.

Ma mõtlen, nii selge ja lihtne asi — Aslaksen. Siisgi, siisgi — see ei teeks kahju, ma tunnen läbi ja läbi endi kohalikka ametiafutusi. Meie võimumehed ei võta mitte näatmeile wabatahtlikult ettepanekuid kuulda, mis teiste inimeste poolt tulewad. Ja sellepärast ei tohiks wabest ära laita, kui meie weidi meeleawaldust toime paneks.

Hovstad. Wäga õige!

Hockm. Meeleawalduse toimepanemiseft riägite teie? Ja kuidas mõtlete teie siis demonstreerida?

Aslaksen. Muidugi parajalt ja mõõdukalt, herra doktor; parajuse pääle panen ma ikka rõhku; seft paraja mõõdu pidamine, see on esimene kodaniku-kohus, see on minu kõikumata arwamine.

Hockm. Nujah, parajuse ja mõõdupidamist se poolest olete ju teie, herra Aslaksen, tuttav.

Aslaksen. Ja tohiks-loota, et õigusega aga weewärgi asi, see on mille väikekodanik-kuudele ütlemata tähtis. Seft supelusafutus-

tootab linnale väikeks - kullakaevanduseks -
 jaada. Tuleluseafutis on meile kõigile
 ütlemata tahtjaks jisse tuleku - hallikaks,
 ja aranis meile, majapere mees. Sellepärast
 tahame meie ka seda ettevõtet kõigelt
 võrult toetada. Ja et ma nüüd majapere -
 meeste ühikuse giinnes olen -
Hoekim. Jaah?

Aslaksen. - ja pääle selle parajuse felt -
 sis tegelane olen, - teie teate ju, herra
 doktor, et ma alkoholi wastas liikumises
 tegev olen - ?

Hoekim. Ja muidugi.

Aslaksen. Waadake, - nii on see võimalik,
 et ma inimestega õige laialiselt kokku
 puatun. Ja et ma kui kaine ja mõõdukas
 riigikodanik tuttaw olen, nagu herra
 doktor ise ütlevad, siis on mul linnas
 teatud mõju olemas - nii omawilisi weidi
 võim, - kui ma ise seda ütelda tahan.

Hoekim. See on mul, herra Aslaksen, sel -
 gest teada.

Aslaksen. Ja waadake, - sellepärast oleks

mul kerge asi, adressi toomine korda panna,
kui asi wõlts peaks minema.

Stockm. Adressift kõneldete teie?

Aslasken. Jah, tänuadressift, kodanike
poolt, et teie selle üleüldiskafuliku asja
päewawalgele toite. Muudugi mõista, peaks
see mõõdukalt kokku seatud olema, nõnda
et ta ei ametlistele afutustele, ega teistele
wõimudestele pahandaw ette ei tuleks.

Ja kui meie seda ikka filmas peame,
joo, mõtlen ma, ei wõi keegi seda pa-
nako panna.

Hovstad. Noh, kuigi ta just teatud meeste
maitse järele ei oleks, sellest poleks —

Aslasken. Ei, ei, ei! Mingit ülemuste
haavamist, herra Hovstad! Mingit oppo-
sitjoni inimete wastu, kes meil turja
pääle istuwad. Niisugustest lugudest tean
ma laulusest laulda; sellest ei tule ial
hääd wälja. Aga riigikodaniku mõist-
kud ja mõõdukad meeleawaldused, need ei
wõi kellelegi kahtlased ette tulla.

Stockm. (raputab tema kätt). Mul pole küllalt

sonu, armas Aslaffen, et avaldada, kui tõsi-
selt ma rõõmus, oma kaas kodanikkude poolt
nüfugust arufoamist leida. Ma olen nü rõõ-
mus, nü rõõmus! - Kuulge, kas ma ei tohiks-
teile klaafikest sherri pakkuda, mis?

Aslaffen. Ei, tänan väga; ma ei joo ial-
sellefarnasid joovastavaid jookkide.

Stoekm. Aga klaas õlut? Mis teie selle
kohka arvate?

Aslaffen. Tänan väga, ka seda mitte,
herra Doktor; nüüd lottan ma aga limma,
et mõnede majaanikkudega läbi rää-
kida ja meeleolu ette valmistada.

Stoekm. See on teist, herra Aslaffen, tõesti
väga ilus ja armas; aga ma ei tahaks
siis jellest jagu saada, et nüfugused abinõud
tarvilikus oleks; ma mõlen, aji peats-
ijemiseft korda minema.

Aslaffen. Herra Doktor, ametlikud asutu-
jed töötavad weidi aeglaselt. Kõidku, seda
ei rütle ma nüidugi mitte nende laitmise
pärast.

Hoovstad. Noh, Aslaffen, küll me neid juba

hommel lehes Kärnuf asjus Koolitame
Aslaffen. Aga mitte liiga Karedasti, herra
 Flovstad. Olge mõõdukas; kuulge minna
 nõuu, sest ma olen elukoolis palju õppi-
 nud. - Nüüd pean ma aga, herra Dok-
 tor, minema Jumalaga! Teie teate nüüd,
 et meie väikekodanikud, igatahes kui
 minis teie selja taga seifame. Linnalla-
 nikkuide enamus; mis tihedalt kokku
 hoidma saab, hoiab teie poole, herra Doktor.
Stockm. Täna, täna, armas herra As-
 laffen! (Annab temale käe) Jumalaga,
 jumalaga!

Aslaffen. Tulete teie, herra Flovstad, ühes
 tükkikotta?

Flovstad. Ma tulen järele; mul on siin
 veel weidi tegemist.

Aslaffen. Kää küll, hää küll! (Ta teavit-
 tab ja lähed. Stockmann saadab teda mit-
 ettehippa.)

Flovstad (kuna Stockmann tagasi tuleb)
 Noh, mis teie arvate, herra Doktor, kas
 pole aeg jün tublisti õhku tuulutada?

27.
ja kõigile sellele leigile ja mõõdukale rääb-
ajale kallale afuda?

Hoekm. Mõtlete teie Aslakseini?

Hoovstad. Jgatahes: Tema on üks nendest,
kes mädajooksu ukerdavad, - nüi tubli mees
kui ta muidu ka on! Ja nõnda on enamasti
meil kõik siin; nad wänguavad ja paenduvad
mõlemile poole; oma läbikaalumiste ja
ettevaatamistega ei julge nad ihtainfat
täielikku jammu astuda.

Hoekm. Aga Aslakseini näitavad kaunis
kõrvalikuid waated olema.

Hoovstad. On meidagi olemas, mida tähtsa-
maks tuleb pidada, kui jarnafid waated,
ja see on: iseseisew ja iseteadlik mees olla.

Hoekm. Sellega lepin ma täielikult kok-
ku.

Hoovstad. Sellepärast ei tohi ma nüüd juh-
tumist tarwitamata jätta, et kaafuda, kas
mitte meie paremaid ollusid nüi Kaugeli
ei jaoks - et neid ühekorraga ühest ära-
tada. Autoriteedi- lolluse ees põlwitamine
peab kaduma. See andeksandmata halb

toimetamine weewärgi asjus tuleb Koigile
kääledigustistele kaaskaotanikkudele hästi
koolega walgustada.

Stoekm. Publi; kui teie arvate, et see ülevõ-
tusele kafru töö, siis tehke seda; kuid mitte
enne, kui ma oma weemaga rääkinud olen.

Hovstad. Wahapääl kirjutan ma igaks
juhtumiseks juhtkirja walmis. Ja kui siis
linnaapääl asja hääks midagi ette wõtta
ei taha,

Stoekm. Aga kuidas wõite teie seda mõtel-
da?

Hovstad. Seda wõin ma tingimata mõtel-
da. Nõnda et siis —?

Stoekm. Muidugi, siis luban ma —; kuul-
ge, siis wõite minu kirjutuse ära toikkida,
siis paigutame muu kirjutuse aga lehte!

Hovstad. Teie lubate siis seda?

Stoekm. (ulatab temale kafrikirja). Siin
ta on, wõtke ühes; aga te wafst kahju fää,
kui läbi loete; pärast annate ta siis
mulli tagasi.

Hovstad. Jhus, mõnus! Seda tein ma muu-

Dugi. Ja nüüd nägemiseni, herra Doktor!
 Stockm. Jumalaga, jumalaga! Aga küll
 teie, herra Klovstad, näete, äpi lähed täit-
 ja libedasti - lauja libedasti.

Klovstad. Hm - jaame näha.

Stockm. (lähel einetoa usse juurde ja waa-
 tab sinna sisse). Käte! - ah, see oled
 sina, Petra!

Petra (astub sisse). Ma tulin just siina-
 pilgu eest koolist.

Pr. Stockm. (astub sisse). Kas ta veel siin
 pole olnud?

Stockm. Peter woi? Ei. Aga mul oli Klov-
 stadiga pikk jutt. Ta on minu ülesleidu-
 se üte päris waimustatud. Left, kas tead,
 jellel on palju laialisem tähendus, kui
 ma alguses arwasin. Ja ta lubas omra le-
 te mulle tarwitada anda, kui jeda edas-
 pidi waja on.

Pr. Stockm. Mõttesajis ajalehtedes kirjutada?

Stockm. Oo, mitte mõtetgi. Aga igatahes on
 mul uhke tundmus, et wabameelne isefiisw
 ajakirjandus minu poole hoias. Ja kas

tead veel, - ka majapereuste ühises efi-
mees oli filmapilgu eest siin.

Pr. Stockm. Ioo? Mis siis see taktis?

Stockm. Niisama mulle oma toetust peab-
kumas. Nad lubavad mind kõik toeta-
da, kui muagi wette ka kukkuma peab-
kippuma. Kate, - kas tead, mis mul wi-
wiigi selja taga on?

Pr. Stockm. Linnul seljataga? Aga mis-
jul peab jäl olema?

Stockm. Linnaelanikkude müürina
kokkukoide enamuse.

Pr. Stockm. Ioo. On see siis häa, Thomas?

Stockm. Nah, ja ole äga naljakas.
muidugi mõista, on see tore! (Kõõrub
käpa ja käib edasi tagasi) Mis lugemise-
walik tundmus, nõnda wemalikult oma
kaaskodanikkudega käfikäes-käia.

Petra. Ja nii palju hääd ja kafilikkid
korda jaata, ja -

Stockm. Lina - ja veel oma kodulike-
na jaoks.

Pr. Stockm. Praegu kõlistas keegi.

Stoekm. See on kindlasti tema! — (Kõpu-
tatasse.) Sisse!

Linnapäa (läbi eestoa). Pere hommikut!

Stoekm. Pere tulemaft, Peter!

Pr. Stoekm. Pere hommikut! Kuidas-clate?

Linnapäa. Täna, ikka nü — nü! (Stoek-
mami poole.) Eila õhtu pääle büroo
kinnipanemise jain ma jinnu käest ühe
kiijutuse, jupelusafutuse weelude üle.

Stoekm. Jaah? Ja lugesid ja selle läbi?

Linnapäa. Jgatahes.

Stoekm. Ja mis on jinnu arvamine selle
asja üle?

Linnapäa (pilku kõrvale heites). Hm —

Pr. Stoekm. Tule, Petra! (Perna ja Petra
ära pah poole tuppa)

Linnapäa (lühikeste waikuse järele). Oli
nõnda tarwilik, kõiki neid läbi unami-
fi minnu selja taga toimetada?

Stoekm. Ja muidugi; senini kui mul
enefel täielikku selgust ei olnud, ei woi-
nud —

Linnapäa. Ja leda arwad ja enefel nüüd

olevat?

Stoekm. Ja muidugi; ja ma arvan, ka
finlane on nüüd asjaolu täiesti selgi-
tatu.

Linnap. On sinu nõu, seda kirjatööd
supelusajutuse walitsusele, nõnda ütelda,
kui ametlikku dokumenti ette panna?

Stoekm. Nimelt. Asjaolu pärgast tuleb
tingimata mõndagi ette wõtta; ja wübi-
mata.

Linnap. Nagu ikka, tarwitaad ja oma
kirjutuse kanded üteldi. Muu seas üt-
led ja: „See, mida meie oma supeluswõ-
rastele pakkuvad, olewat permanentlik
kikwititus.“

Stoekm. Aga, Peter, teifiti ei wõi kuidagi
ütelda. Siit, mõtle ometi — kikwititatus
weji nii siemiseks kui wätimiseks tarwi-
tamiseks! Ja seda pakume meie waestele
haigetele inimestele, kes hääs uues meie
juurde rändasid ja juuri summasi mak-
sawad, et omale terwist jällegi tagasi saa-
da!

Linnapääd. Ja siis jõuab ja oma mõtete harutusega otsustele, et meie klooaki ihitama peame, mis tähendatud keskiovalt tulewa muidu enesest vastu võtaks ja et meie terve weewargi ümber seadima peame.

Stoekm. Pingimata, woi tead ja lihtsamad abinõud? Mina mitte.

Linnapääd. Ma käisin täna hommiku wara linna inseneri pool — tegin nagu oleks wähe asja. Ja sel päewal juhtusid ma, nii poolteed nalja pärast, nüüguuste uueiduste pääle, kui asja pääle, muidu meie ükskord tulewikus wähest ära kaabumise alla peame wõtma.

Stoekm. Ükskord tulewikus?

Linnapääd. Ta naeratas minu imeliste mõtete üle — muidugi mõista. Oled ja waewaks wõtnud jada ära uurida, kui palju plaanitud uueiduste maksma lähewivad? Linna inseneri selgituste järele oleks wäljaminekuid mõni sada tuhat.

Stoekm. Kui palju?

Linnapääd. Ja veel pahema looga oleks tegemist.

Pöökestaks kõigewähemalt kaks aastat.

Stoekm. Kaks aastat, ütled ja? Perweni kaks aastat?

Linnapääd. Kõigewähemalt ja mis peaks meid

100.
wähepääl supelusafutusiga tegema? Peaks-
mie tema kinnipanema? Telleks oleks
mie jumitud? Wõi arwad ja, et mie
juurde üksainus supeluswõorasgi tuleks, nii
pea kui jutt tõuseks; et wegi terwilele kah-
julik on?

Stoekm. Aga, Peter, wegi on jeda töeste
Linnap. ja see kõik nüüd, just nüüd,
kus afutus õitsema loomas on. Naabrilin-
naes on ka uetingimised olemas, et nendest
hädä supelus kohad wõivad saada. Arwad ja,
et inimesed jäl mitte kõiki rattaid käima
ei tahaks panna, et wõoraste-woolu enes-
te juurde juhtida? Kahtlemata. Ja jäl
oleks siis mie seifusord; wististi peaks
mie terve kalle afutuse maha lõhkuma,
ja nii oleksid ja oma kodulima ilufaste
häwitatud.

Stoekm. Mina - häwitatud?

Linnap. Ainult ja üksinda supelusafutu-
se läbi on linnal nimetamise wääriline
tulewik es. Ma arwan, see on finule
niisama selge, kui ninulegi.

Stoekm. Aga mida, arwad ja, tuleks
sini teha.

67
Linnap. Sina kirjutus pole mulle mitte sel-
geks teinud, et supelusaafutuse weelud nii
kirjutavad on, kui jina neid kirjutad.

Stockm. Ennem on nad weel pahemad!

Wahemalt saavad nad niifugusteks juwel,
kui sojad päwad tulewad.

Linnap. Nagu üteldud, minu arwamine on,
et see lialdud. Tubli arst peab haiguse laiali-
lagunemise arahoidmises abinõusid tarwi-
tada teadma - ta peab oskama, terwise-
kahjulikkude mõjude vastu wõidelda ja neid
kõrwale toimetada, kui niifuguseid mõjusid
juba olemas on.

Stockm. Ja siis? - Mis weel edasi?

Linnap. Supelusaafutuse weewark oma pra-
guses seisukorras on juba ükskord teadagi ja
temaga tuleb midagi mõista kui niifuga-
jega rehkendada. Kui wististi ei jaa direkt-
sioonil parajal ajal midagi selle vastu ole-
ma, et arakaalumise alla wõtta, kui kau-
gelt jõumkohaste rahaliste ohwritega woi-
malik oless, teatud parandusi ette wõtta.

Stockm. Ja, arwad ja, et mina niifuguse
jalakawalusega ial waikefelt kokku lepiks?

Linnap. Kawalusega?

Hoekm. Nimelt, see oleks jalakawalus, -pettus, wale, lausa kurtöö publikumi kallal, terve seltskoorma kallal!

Linnap. Nagu tähendatud, mulle pole mitte selgeks saanud, et weelur hädasohtlikus seisukorras oleks.

Hoekm. Sinule on see selge. Teisiti on see wõimata. Minu kirjeldus on mõjus ja õige, seda tean mina! Ja jina, Peter, näed ka seda väga selgesti; kuid ta ei taha mitte selgusel olla. Sina wiifid selle läbi, et suurelhoone ja weewärk sinna rajatud jaiwad, kus nad praegu on; ja see ongi - see neetud halwasti ja walesti kordajaatmine, mida ja niisuguseks ei taha ^(asja) tunnustada. Pah! Arwad ja, et ma jind läbi ei näe?

Linnap. Ja kui see ka nii oleks. Kui mina walt teatud kardlikkusega oma luu...

64.
Kõigest tarbekohasimaks pean. Sellepärast
ja mitme juhusel muudel põhjustel - on see
mulla väga tähtis, et sinu kirjutus mitte
juhusajutuse Direktsiooni kätte ei pääse.
Üldiselt ka juu pärast tuleb sinu uurimise
töö jalajärges hoida. Mõne aja pärast, mis
panen ma asja karutamiseks ette, ja jala-
jales väikeses ei jätta meil juba kõige pare-
mat tegemata, aga mitte kõigevähimatgi,
mitte üht sõnakestgi ei tohi sellest meelde
koost avalikult tuttavaks jääda.

Stockm. Ja, aga armas Peter, seda ei saa
kuidagi takistada.

Linnap. Seda peab takistama ja seda
saab ka.

Stockm. See ei lähe kuidagi, ütle ma
sulle; asjastult teavad juba liig palju
inimesi.

Linnap. Teavad juba? Kes? - või wümat
juba ka need, 'Rahwa Postimehe' järgijad?

Stockm. Just need ka. Wabameelne isegi
ajakirjandus kannab juba hoolt, et teie
seda tegemata ei jätta, mis tarwis teha on.

lased end alatafa kompromitterivad

Stockm. Ja ja arvad, et mina seda teen?

Linnap. Rahjuko teed ja just seda, ilma et ike teaks. Sul on rahutu, võitlelustiline, märguline hing. Ja siis sinu õnnetu tung, avalikult kõigi võimaliste ja mitte-võimaliste asjade üle kirjutada. Tõkkib sul äkitselt mõni algupäraline mõte pähe, filmapiisk teed ja sellest ajalehe juht-kirja või terve raamatukehe valmis.

Stockm. Aga kas see pole mitte rügistada-niku kohus, oma uut mõtet publikumile teatada?

Linnap. Ah, publikumile pole mingid uusi mõtteid tarvis! Publikumile on kõige enam just vanad, hääd, üleüldiselt lugupidatud mõtted tarvilikud.

Stockm. Ja seda ütled ja nü ilufasti otsekoheselt välja?

Linnap. Ükskord pean ma sinuga õnneti otsekoheselt rääkima. Seni olen ma sellest kõrvale hoidnud, sest ma tean, kui kõrgesti ja äritatud jaas. Aga nüüd pean

ma julle, Thomas, tõtte ütlesma. Sa ei kuusi
 juba seda sugugi enesele ette, kui väga järele
 igenele oma ägeda tormamisega kaabu-
 tud. Sa kaebab ametlike afutuste üle, igegi-
 walituse üle - kritiserid Tema Koguni
 maha - kinnitad, jind rõhutavad, kirjutavad
 tavad taga. Aga võid ja ka muud oskaj-
 ta - niisugune tüütar inimene, nagu
 jina oled!

Stoekm. Mis? - Ma olen ka veel tüütar
 linnap. Thomas, kui kaastöötaja oled
 ja väga tüütar. Seda olen ma küllalt
 tunda jaanud, ja oled ilma koostamata,
 ei rekkenda millegagi; ja näid unusta-
 wat, et mina see olen, kellele ja oma ju-
 pelusafutuse-arsti ameti eest tänu võlgnes.

Stoekm. Selle ameti peäle on mul taie-
 lik õigus! Minul ja kellelgi muul!
 Mina olin esimene, kes mõtte peäle
 fattus ja jelgusele jõudis, et linnast õit-
 ses supeluspaik võib saada; ja mina
 olin ainuke, kes juis sellest aru sai. Ma
 pidin palju aastaid aimuüksiinda oma

motte eft seisma ja wõitlema; ja ma kir-
jutafin ja kirjutafin -
linnap. Kaktlemata. Kuid siis ei olnud
õige aeg veel tulnud; nah, selle üle ei wõi-
nud ja jääl ülewal oma urkas mitte ot-
ustada. Kui aga siis paras filmapilk
jõudis, wõtsin - ühes teistega - asja Kafi-
Stockm. ja tegite mu terveft tordast plaan-
nift - nurjatufe walmis. Jajaa, nüüd selgub
igatahes, mis suguseid kawalad rebafed te
olite.

linnap. Minu waate järele selgub ainult,
et ja jällegi oma tulitsemise - lustile waba-
duft tahad, ja tahad oma ülematele Kalla-
le kippuda; see on ju minu wana harjumus
konnas. Ja ei taha fallida, et mingi auto-
ritat minu üle oleks; ja waatad igauhe
pääle wiltu, kes kõrgemas ametis on; Si-
nule tuleb nüfugune iix - iixlik waenlane ette;
- ja filmapilk oleb ja walmis igafuguse wõitlu-
se riistaga kallale kippuma. Kuid nüüd olen
ma minu tähelepanemift selle pääle juhtinud,
mis suguste terve linna Kafiuduga juin tegemift

on — ja muidugi on nende hulgas ka minu en-
se kaasa. Ja sellepärast ütlen ma sulle, Thomas,
ma olen järelandmata oma nõudmises, mis ma
nüüd sulle ettepanema mõtlen.

Stoekm. Mis nõudmine see siis on?

Linnap. Et ja sellest neetud loost kõrvalistele ihi-
kutele wälja loobitud oleks, et kull kõik see
Direktioni paladuseks oleks wõinud jääda, siis
ei wõi asjalugu muidugi mitte enam palad-
duseks jääda. Tingimata lagunewad mitme
sugused jutud laiali ja meil wastasid ei jäta
neid juttusid juurendama. Sellepärast on
tarwilik, et ja farnastele touswatele juttu-
dele awali kull wastu astuks:

Stoekm. Mina? Kuidas? Ma ei saa jinnist
aru.

Linnap. Tuleb loota, et ja uuesti ette wõetud
uurimiste järele otstule jõuad, et asjalugu
ligilähedaltgi nii kardetaw, wõi küsitaw
ei ole, nagu ja esimisel sitmapilgul arwa-
nud oleks.

Stoekm. Ahaa — jeda loodad ja!

Linnap. Ja edasi tuleb loota: ja awaldad

Jupelusafutuse walitfusi wastu ufaldrust ja
teed jeda awalikult ning ilmutad kindlat us-
ku, et Jupelusafutuse walitfuo põhjalikult ja
jüdametunnistuse järele kõik korda saadab,
mis wõimaliste halbtuste kõrvalafaatimiseks
tarwilik.

Stoekm. Jaa, aga teie ei jaa midagi ära teha,
sini kui teie paikamise ja lappimise juur-
de jäate. Leda ütlen ma sulle, Peter, ja see on
minu waade, mida ma kingimata oigeks-
pean.

Linnapäa. Kui ametnikul ei tohi sul min-
gid isäralifi oma waateid olla!

Stoekm. (nagu walgust tabatud). Ei tohi min-
gid oma waateid - ?!

Linnapäa. Kui ametnikul, ütlen ma. Kui era-
isikud woiß sul neid ju olla, - armas Jumal,
see on ju teine asi! Aga kui Jupelusafutuse
ülemaate all olewal ametnikul ei tohi
sul mingid waateid olla, mis sinu ülema-
te omadele wastu käiwad.

Stoekm. See lähel juba liiale! Minul kui
arstil, kui teaduse mehel, ei peaks mitte

10.
õigust olema —!

Linnap. Asjalugu, millest meie firm raagi-
me, ei ole mitte ainult just teaduslik; see on
keeruline asjalugu; see on nii tehniline, kui
majandusline küsimus:—

Stoekm. Ah, tühat ja tüline, minu parast
olegu ta mis tahes. Minul peab wabadust
olema, kõikfuguste ilma asjaolude üle
mõtteid awaldada!

Linnap. Palun väga, aga mitte sup-
tufe asjaolude üle! Selle Keelame meie julle
ära.

Stoekm. (tulipes-äritufes, pea karjudes). Teie kee-
late —? Teie —! Kõigufused —!

Linnap. Mina Keelan seda — mina, Linnap
ülem; ja kui ma julle julle ära Keelan,
pead ja jona kuulma

Stoekm. (taltfutab emast). Peter, — tõepoolest
kui fina minu wend ei oleks —

Linnap. (Kijus uskj lahti). Jja, ära lape
mitte nii enesele ütelda!

Pr. Stoekm. (hema järel). Petra! Petra!

Linnap. Ahaa, uskj taga on kuulutatud!

11.
Pr. Stockm. Siin räägiti nii kōva häälega,
et meie tahtmata -

Petra. Jah, ma seifin ukse taga ja kuulatafin -
Linnap. Nah, oieti on see mulle ainult armas.

Stockm. (tuleblähemale). Sa rääkifid mulle
keelamifist ja sõnakuulmifist - ?

Linnap. Sa ise fündifid mind niifugufes-
toonis rääkima.

Stockm. Ja nüüd peaks ma avaliku
pletufga ise ühesel fuu pääle lööma?

Linnap. Meie peame seda tingimata tar-
wilikuks, et ja ihe seletufe avaldaxfid,
nagu ma seda nõudfin.

Stockm. Ja kui ma nüüd mitte - sõna ei
kõnede?

Linnap. Siis avaldame meie ise seletufe
asjaolu üle publikumi rahustufeks.

Stockm. Wäga hää, - aga siis kirjutan
ma teile wastu. Ma jään oma waate
juurde; ma teen selgekks, et minul õigias
on ja mitte teil. Mida te siis tute?

Linnap. Siis ei wõi ma mitte takistada,
et ja ametift lakti faad.

Hoekm. Mis —?!

Petra. Ametift lahti?!

Pr. Hoekm. Ametift lahti?!

Linnap. Supelusafutuse arsti ametift. Maas olen siis summutud filmapiltk sammufistow tegema, et finule amet ules üteldud joad jul igafugune tegewus ara keelatud joad, mis supelusafutusega kuidagi ühenduses seifab.

Hoekm. Ja seda julgeks-teie?

Linnap. Lina ise oleid see, kes siin ülemisel-
set mängu mängib.

Petra. Onkel, see on kole tegewus ühe nufu-
quse mehe wastu nagu isa!

Pr. Hoekm. Petra, kas ja oleid wait!

Linnap. (waatab Petra pääle). Ahaa, siin hakatakse mõtteid awaldama. Ja muidugi (Pr. Hoekm. poole.) Wemmaproua, wististi ole-
te teie siin majas kõigemaistlikum. Parat-
tage kõise oma mõju, mis teil mehe pääle on; tehke talle selgeks, misfugused järeldu-
sed sellel lool nü tema perekonna kohta —
Hoekm. Minu perekonnaga pole kellelgi

muul päale minu tegemist.

Linnap. - nii tema perekonna kohta, kui ka linnale on, milles tema elab.

Stockm. Kes linna tõlist kaju taga nõuab, olen mina! See olen mina, kes halbtufi üles otfib, mis warem ehk hiljem päewawalgele tulema peawad. Oo, küll juba selgub, kas ma oma kodulinna armastan!

Linnapäia. Lina? Ja selle juures wõtad ja pi-mestatud hoolimatuse-ette ja häwitad linna tähtsama eluhallika ära!

Stockm. Jämmene, hallikas on ära rihutatud! Oled ja hull? Meie elame siin mädanenud mustu-sega kauplemisest! Terve meie kogukonna õitsewa elu tähtsam ülewälpidaja on hirmus wale!

Linnap. Ajuwirasustused - woi weel midagi pake-mat! Mees, kes nii haawawalt oma kodulinna juudistab, peab jeltskonna waenlane olema.

Stockm. (tema kallale kippudes). Ja seda julged sina - ?!

R. Stockm. (mõlemate wahel). Thomas!
Petra (wõtab isa kae alt kimmi). Ole rahulik, isa!

Linnap. Ma ei taha mitte enese kallal wäewoi-mu tarwitada lasta; ma olen jind koiatanud. Mõtle siis järele, mis ja ifeüfelle ja omakstele

wõlgned. Jumalaga! (ära.)

Stockm. (Edafi tagafi käies). Niisuguse ümber-
käimiseega pean ma leppima! Ja oma ene
se kadus! Mis ja, Käte, selle kohta ütled?

Pr. Stockm. Muidugi on see teotus ja häbi!
Petra. Ma oleks selle onkli pealegi kraat-
pidi —

Stockm. See minu oma juud; ma oleks juba
ennemini pidanud nende hambaid näita-
ma, — ma oleks nii juba waremini pidanud
koolitama hakkama! Mind jeltokoma
waenlaseks nimetada! Mind! Seda ei jäta
ma — minu hinge ommistuse juures! — mitte
nü!

Pr. Stockm. Aga, armas Thomas, sinu wen-
nal on aga wõim —

Stockm. Sina! — Aga minul on õigus!

Pr. Stockm. Jah, õigus, õigus, mis aitab sul
sinu õigus, kui sul wõimu pole!

Petra. Aga ema, kuidas nii wõid rääkida —

Stockm. Nõnda ei peaks siis wabas jeltokoma
mul sellest tühjagi hääd olema, kui
mul õigus on? Sina, Käte, oled naljakas!
Ja pääle selle — Kas ei hoia mitte wabameel-
ne, iseseisew ajakirjandus minu poole, ja

Kas pole minu seljatasiga liimadlanikkude
enamus? Ma mõtlen, jelle läbi oles mul
ometi võimud.

Pr. Stockm. Aga püha Jumal, sina, Tho-
mas, ei mõtle ometi -?

Stockm. Mida ei peaks ma mitte mõtlema?

Pr. Stockm. Oma vemmale vastu hakata,
mõllen ma.

Stockm. Mis, tubat ja tuline, arvad ja,
peaks ma siis muud tegema, kui seda,
mida õigus ja tõde nõuab?

Petra. Ja mina mõtlen niisama.

Pr. Stockm. Aga see ei aita ju midagi,
kui nad mitte ei taha, siis ei taha nad
mitte.

Stockm. Oho, Käte, anna mulle ainult
aega ja ja näed, ma wiin oma tahtmise
läbi.

Pr. Stockm. Ja, ja wiid waff küli jelle läbi,
et sinu ametist lahti teevad, - jellega
saad ja küll toime.

Stockm. Siis olen ma wähemalt oma ko-
hale jelts konna vastu täitnud. Mina, keba

Jeltskoma waenlafeko nimetatakse!

Pr. Stockm. Aga, Thomas, minu kohustus perekoma vastu? Meie vastu? Nimetaid ja oma tahtmise läbiwiimist kohusetäitmiseks meie vastu?

Petra. Ah, ema, ära irka alati koigepaalt meie pääle mõtle!

Pr. Stockm. Jah, sul on hää rääkida; sina wõid hätakorral oma jalgel läbi saada. Aga mõtle, Thomas, poijikeste pääle; ja mõtle ka weidi enese pääle, ja minu pääle.

Stockm. Aga, Käte, oleid ja arust ära? Kui ma nü wiletsalt armetu oleks, Petrole ja tema neetud kildromale alla wannuks, — oleks mul siis Gaspidi elus weel küll ial weel ühtainfat õnnelift tunni?

Prova Stockm. Jah, jeda ma ei tea; aga armas Jumal hoidku ise meid jelle õnne üst, mis meid ootab, kui ja kangekaelselt oma tahtmise juurde jääb. Siis oleid ja jällegi ilma liiwata, ilma kindlate sihttulekuteta. Ma arwan, jeda oleme mii endistel päewadil küllalt maitsta jaanud; Thomas, ära jeda unusta;

pea ikka õnnetult filmas, mis meid ähvardab.

Stoekm. (sõnuse võitluse läbi vapustatud, käpa ringutades). Ja niisugusesse sükurda võivad need büroo-õrjad üht waba, armajat meest wia!

Käte, kas-je pole hirmus?

P. Stoekm. Jah, sinuga kaiake ülekohutult unib, je on küll middegi tofi. Aga, armas jumal, ilmas on ju nii palju õiglusteta olekut ja jullega peab leppima. -- Thomas, jää! on poijised! Waata nende wäale! Mis peab nendest jääma? Ah, ei, ei, Linnu süda ei luba õnneti mitte -- (Ejliif ja Morten on wale pääl oma wooliraamatutega tuppä tulnud.)

Stoekm. Poijid! -- (Sõjatab aritfelt kindla ja otjustawa näoga) ja kui ka terve ilm hukka läheks, mina ei lahe emast mitte risti liina!

(Läheb oma toa poole.)

P. Stoekm. (tema järel) Thomas, mida ja mõlled teha?

Stoekm. (urpe pääl). Ma ei taha mitte õigust kaotada oma poegadele filma waadata, kui nad ükskord täis kaswanud wabad mehed on.

(Ara oma tuppä)

Pr. Stockm. (hakkab nutma). Jumal kaitsigu meid
kõiki ja troöstigu meid!

Petra. Bravo, ja! Tä ei anna mitte alla.
(Poisiid päriwad inestantult, mis see kois tähen-
dab; Petra käleb neid waikida.)

(Esorüie)

Kolmas waatus.

„Rahwa Postimehe“ toimetusel büroo. Paremalt
kätt tagajamas jisekäigu-üks; paremat
kätt jellefamas seinas klaas-üks, mille kaudu
tüüsirosta näha on. Paremalt kätt korwalfeinas
üks. Kefet tuba puur laud, paberite, ajalehtede
ja raamatutega kaetud. Paremalt kätt kor-
walfeinas, kaunisti espool, aken ja jelle juu-
res kirjutuspult kõrge tooliga. Lava juures on
paar leentooli, mõned toolid siinte ääres.
Tuba on tume ja õudne, mööbel wana, leentoo-
lid ropased ja räbalad. Tüüpikejas on too

Juures paar laupjat naha; umal tagapool
on kiriprefo tegewuses.)

Hoostad (istub puldi juures ja kirjutab.

Warsti tuleb Billing paremalt poolt Stoek:
mami käfikiri käes.)

Billing. Haa, ma ütlen —

Hoostad (kirjutades). Lugejite te läbi?

Billing (paneb käfikirja puldi pääle). Jga-
takes.

Hoostad. Jmekäre on see doktor, eks ole?

Billing. Käre? Juumala eest, ta on laufa ka-
lastamata! Jga Jona annab pihtra — nagu
— ma ütleks peaaegu — kirvehoop.

Hoostad. Noh, need inimesed ei lange aga
siinse löögi järele!

Billing. Täiesti tofi; aga selle löögi järgi pöru-
tame idafi — hoop, hoobi järele, kuri see terve
hervade — regiment firuveli on. Kui ma omaas taas
Jeda siin lugesin, siis tuli mulle ette, nagu
naeks ma kaugelt revoluffioni liginevat.

Hoostad (ennast ümber pöörates). Jft! Et Jeda
Astaksen ei kuule!

Billing (wairjemalt). Astaksen on järele-pida;

päris-mennim; temal pole põrmugi mehemiselt.
Aga see kord wiite teie oma tahtmise ometi
ikka läbi? Mis? Doktoril artisel tuleb ometi
ikka lehte?

Koostad. Jaa, kui linnapää just lausa selle
wastu pole —

Billing. See oleks ju needud lugu!

Koostad. Nah, siindigu mis siinib, omeko-
wõime meie olukorraft endile ikka mõnda
kafu wõita. Kui linnapää doktoril ettepan-
kuga nõuus pole, siis laenetawad talle kõik
wäikekodanikud kaela — terve majaoma-
nikkude-ühigus ja palju teisi. Swaldab ta
doktoril ettepaneku vastu häaks kiitmisest,
siis on tal terve hulk fuuraktfionäärise
kärudasti kallal, just need tema senised
paremad teed.

Billing. Ja muidugi. Kõrudaadaw. Sest need
perstjwad ju raske summa raha wälja
andma —

Koostad. Selle pääle wiite te kihuti
wõtta. Ja waadake, siis on see wõimu-
meeste ring purustatud; ja selle järele

67.
Kõigutame me päevast päeva, publikumile sel-
geto tehes, et linnapää igate kõlbmata on
ja et linna valdus ametid ja terve linna wa-
litsus wabameelsete inimeste kätte tuleb anda.
Billing. See on Jumala eest, selge kui klisubi-
leem! Ma näen - mulle tundub, - meie elame
kohaliku revolutsiooni ulõhtul.

(Kõputatakse)

Hovstad. Jh! (hüüab) Sisse!

(Doktor Stockmann tuleb pah. kätt tagajenas-
olewa uufe kaudu.)

Hovstad (läheb talle wastu). Na, doktor
herra! - Noh, kuidas jääb?

Stockm. Andke aga trükki, herra Hovstad.

Hovstad. Nõnda siis jümmib sellest weel mi-
dagi!

Billing. Hurra!

Stockm. Andke aga trükki, ütlen ma. Ja
midagi jümmib sellest weel midagi. Kiire
tuleb lihtsasti jada, herra Billing!

Billing. Jada nugaadega weh plemifeni - ufun
ma roomuga. Nuga pikku, ja korift nendel
kinni, nõndawiisi, doktor herra!

Stoekm. See kirjatoõrke on alles kirjajuhatast. Mul on pääs juba neli, wüs teist artikkelit walmimas. Kus on aga Aslaxen? Billing (hüüab trükkimist). Aslaxen, olge hääks, tulge filmapilgusse juu!

Hoostad. Neli, wüs artikkelit, ütlete teie? Sellefama aine üle?

Stoekm. Oo - mitte mainugi - mu armast ei, hoopis teiste asjade üle. Aga wewärgeft ja kloaakist pääle - ja siis Doofi! Ühed asjad olud tõmbawad, waadake, teisi eneste järele. Nii nagu ühe wana hoone mahakiskumisel, justament nii.

Billing. Nõnda see on - Jumala ieft! Enne et tule puhata, kui terve see Krimpelkrämpel maha lõhutud on.

Aslaxen (trükkimist). Ega teie, Doktoriherra, suneti suplusmaja maha lõhkuda ei mitte?

Hoostad. Mitte põrmugi; - ärge sellefarnast kartke!

Stoekm. Ei, siin on hoopis teiste asjadega tegemist. Aga mis ütlete teie minu kirja-

Koo üle herra Hoovstad?

Hoovstad. Ma ütlen - tojine meistrükk!

Hoockm. Täesti? Naa, see on rõõmustav kuulda; see rõõmustab mind!

Hoovstad. Nii pelge ja nii uskuma fundis; ei ole tarwis asjatundja olla, et asjade seisukorralt aru saada. Ma julgen kirjutada, kõik mõttelad elemendid väidate teie enese poole.

Aslasken. Ja mõistlikud ka omesti wististi?

Billing. Nii mõistlikud, kui mitte-mõistlikud. - ferwelinna, ujun ma.

Aslasken. Siis võime me julgesti kirjutada ära trükikida.

Hoockm. Ma ujun.

Hoovstad. Artikkel ilmub homses lehes.

Hoockm. Tuhad ja tuline, aga tingimata, - mitte üht päeva # ei tule viivitada! Herra Aslasken, kuulge, ma paluskün teid, koolituge isiklikult minu käpikirja eest!

Aslasken. Seda teen ma nimelt!

Hoockm. Kandke teema pärast müret, nagu oleks ta puhas kuld! Mitte üht trükewiga; igajõna on tähtis. Ma tulen siit pärast

weel läbi, wahest jaastin ma siis kor-
rekturi wähe ule waadata. Mul on korgel-
damata jään oma asja trükitult näha-
itma ja inimeste keskele laiali wirutatult -
Billing. Wirutatult - juft nimelt - ja nagu
wõimukas wäigu - juga -

Stoekm. Kõigile arukatele kaaskõnariiku-
dele õffustamiseks. Ah, teie ei wõi enestele
ial ette kujutada, mida ma täna läbi sei-
nud olen. Mind äkwardati mistmet moodi;
minult taheti mu päikselgemaid inimese-
õigusi wõtta.

Billing. Mis? Pää inimese - õigusi - ?

Stoekm. Mind püüti alatuks kelmiks
ümber muuta; minult nõuti, et ma jät-
likka mõnusi oma sihtmiseft pühamaft
tõetundmifeft ülemaks peaks.

Billing. See on ju, Jumala seft, liig!

Stoekm. O jaa, jäält poolt wõib juba koi-
ke oodata.

Stoekm. Aga minu pärast waewa nähes ku-
kurad nad wette; see selgub nende juba
muft walge pääl. Nüüd wõtan ma ette ja

311
heidan päevast päeva „Rahva Postimehes“,
nõnda ütelda, ankruwälja ja laadain
nendele ühe plahwatava artikli teise ja:
rele Kaela —

Aslaksen. Jaa, aga lubage — see on ju —

Billing. Hurra! Lõda, jõda!

Stockm. — ma loon nad maha, ma teen
nad pihuks ja põrmuks; ke nende kindlu-
sed kifun ma auufate inimeste filmade
all wiimseini kivini laiali! Lõda jaab
tehtud!

Aslaksen. Aga talitage ainult mõõdukalt,
doktori herra; kui juba paugutada, siis
ikka parajal mõõdul!

Billing. Ah, mis parajal mõõdul! Dünamiiiti
mitte hoida!

Stockm. (Ühte jossu ikka laafi.) Ift nüüd ei
ole, waadake, mitte ainult weewärgi ja klooa-
kiga tegemist. Ei, terve kogukondlik elu tu-
leb puhastada, definfizeerida —

Billing. See on lunastusjona!

Stockm. Koik puruvanaid paikamisi tegela-
sed tulewad emale pühkida, kas mõistate.

Ja, nimelt, kõigil tööpõldeudel. Täna ava-
nefiwad mulle püüta perspektiivid. Nü täiesti
selgusel pole ma kõige üle veel mitte, aga
küll saab kõigea toime. Meie peame ette
wõtma, mu sõbrad, ja endile noori elujõu-
lifi lipukandjaid koguma, kõigil elkind-
luse kohtadel peawad meil need komman-
dandid olema!

Billing. Kuulake! Kuulake!

Hoekm. Kui meie ainult kokku hoianme, siis
läheb kõik libedasti, lauja libedasti! Terve
olude pöör läheb ka libedasti korda; nagu
kaewa merdelaskmine telingitelt. Wõi ei ta-
ka tui seda uskuda?

Hoovstad. Mina ufun ainult poolt, et need
nüüd täielikku lootust on, linna-walitsust
nende kätte toimetada, kellede käes ta oi-
guse pärast peab olema.

Aslakjen. Kui meie mõotu pidades asja
juurde afurime, siis ufun ma, ei wõi, Toepos-
left kõik see mitte kardetawaks saada.

Hoekm. Mis, saatana pärast, sellega reh-
kendada, kas see kardetaw on, wõi mitte!

Meida ma teen, teen ma too ja jüdamu-
kunnistuse nimel.

Hoostad. Teie, Doktor herra, olete mees,
kes taetust tingimata ära teenid!

Aslaxen. Ja see on selge, Doktor herra
on tõeline linna-jober; ta on jeltskoma-
le tõfjeko-jobraks; tingimata -

Billing. Doktor Stockmann on, jumala
est, tõeline rahva-jober!

Aslaxen. Ma usun, wass ju lähemal ajal on
majaomanikkude-ühitusel põhjust seda ni-
uetust tarwitada

Stockm. (liigutatud, pigistab nendel kätt).

Jüdamlik tänu, jüdamlik tänu, mu armjad,
truu jõbrad! Kui ülendawalt see mu kõrwus
kummiseb! Minu herra wend nimetas mind
teifiti. Naa, see saab juba proffentidega ta-
gafi mangetud. Aga nüüd pean ma plekku
pistma, nüüd on wäike kõik teha; aga
ma tulen tagasi, nagu öeldud. Wõtke, herra
Aslaxen, käpikiri oma koole alla; - ja,
kõigi Jarwikute nimel, ärge te nüüd õhka-
mise-märkidest ühtegi ära jätke! Lõpige

parem siin ja jälle veel paar tükki juurde.
 Soo, soo! Nägemiseni nõnda siis, nägemiseni,
 nägemiseni! (Wastastikune jumalaga jät-
mine teel uske poole). (Ära.)

Koostad. Perraft woib meile veel äraarwama-
 ta kafulik kaastööline saada.

Aslaxen. Seni küll, kuni ta supelusagutuse
 loo juurde jääb. Kuni ta aga kaugemale läheb,
 siis pole soovitanu temaga ühendust pidada.

Koostad. Kuu, see on jelle järele -

Billing. Tulise pihta, teie Aslaxen, olete
 aga kartlik.

Aslaxen. Kartlik? Jah, kuni kohaliste
 waimumeestega tegemist on, siis olen ma,
 herra Billing, kartlik. Ja, kas teate, seda
 olen ma elukoolis õppinud. Aga, waada-
 ke, juur politiooka, minu perraft, Karedam
 oppositsion riigivalitsuse wastu - andke
 mulle nende asjadega tegemist ja siis näete
 teie, et ma kartlik pole.

Billing. Ei, siis muudugi mitte. Aga jelles
 ilmub end just lõhe teie meeluses.

Aslaxen. asi on lihtne: minu waatades

mul jüdametunnistuse järele. Olgakse wa-
 liffuse wastu, jüs ei tehta sellega jeltis kon-
 nale mingit paha. Mida tühja hoolib nü-
 giwaliffus ajalchtedest, - need kõrged ametme-
 hed piifwad juba kindlasti paigal. Küid
 kohalikud ametmehed, need wõiwad kuskuta-
 tud laada, ja jüs pääleb wiimaks harima-
 tus- ja wilumatus-tüüri juurde, äraarwa-
 mata juureks kabjaks nü majajamansi-
 küdele kui teistele inimestele.

Hovstad. Aga kodaniku kaswatamine oma-
 waliffuse läbi - selle pääle ei mõtle teie
 küle pöömugi?

Aslaffen. Kui weidi haljamaal okfale on
 toostud, jüs tuleb siifurohast küünste ja häm-
 mastega kinni pidada, ja jüs, herra Hov-
 stad, ei wõi mitte kõrgi pääle mõtelda.

Hovstad. Süs ei tahaks ma ial haljama-
 le okfale jõuda!

Billing. Kuulake! Kuulake!

Aslaffen (naeratab). Hm! (Näitab pueli
 pääle) Seljamal toimetaja-toolil jaäl
 istus-ime teid waestekõhta efimces Stens-

gård.

Billing (jultab). Kuu! Niisugune ülejook-
fik!

Hovstad. Mina pole mingi tuuldipp, aga
jaa ka niisuguseks.

Aslaksen. Hovstad, politikamees ei tohi
midagi wändega teetada. Ja teie, herra
Billing, peaksite oma purje ja wendi alla-
poole, kokkupoole hoidma, sest teie olete
ju magistradile ühes sekretari-ameti kandida-
tadiks üles andnud.

Billing. Mina —!

Hovstad. Tõie, Billing?

Billing. No jaa; aga mis sellest siis, kuradi
päralt! Teie peate ometi selge olema, et see
nende püstininadega herrade kingamise
päralt jünnib.

Aslaksen. Üks puha. Kui aga mind ala-
tuses jündistatakse ja kokkujündimata
põhjusemätetes minu tegewuses, siis tohin
ma ühte kinnitada: trükkivoja omaniku
Aslakseni poliitiline minewik seisab lak-
tifelt ja selgelt terve ilma ees! Mingit lobet,

aga ukstiife wastu rääkiwad omadusi pole
minu waaditer, ainult nü palju woib ütelda,
et ma oma meelfuses weidi tagasihoidliku-
maks-olen jaanud. Minu jüda oli enne ja
on praegu rahwa wastu jae; aga ma ei jalga,
et muu mõistus-woimuste wastu jöbraline
on - müidugi kohaliste woimuste wastu
(ära trükikotta.)

Billing. Hoostad, meie peaks-Kaffuna,
temast lahti jaa.

Hoostad. On siis teile mõni teada, kes-
meile trükki ja paberit krediteeriks?

Billing. Nektud lugu, et meil tarwilik asja-
ajamise kapital puidub.

Hoostad (istub puidi juurde). Jaa, kui
meil jee i puiduks, siis -

Billing. Kui teie ehk kord Doktor Stock-
manniga räägiksite?

Hoostad (lehiffel paberifi). Ah, mis
kafu oleks-jellest! Pal jole ju enesegi jaoks.

Billing. Temal engef küll mitte, aga temal
on ju väga mõnus mees-jelja taga, wana
Morten Kül - wana daks, nagu teie hiintarg.

Hovstad. Teate teie siis nõnda kindlasti, et
fellel midagi on?

Billing. Fellel on juba, Jumalalest! Ja üks
oja tema warandusest peab õnneti Stockman-
ni perekonna kätte langema. Ja peab õnneti
Stockmanni tütre kaasawara - Stockman-
ni laste päale mõtlema!

Hovstad (ennast poolteed ümber pöördes). Reh-
kendate teie fellega?

Billing. Rehkendan mina? Mina ei rehkenda,
ma midagi mõista, millelagi.

Hovstad. Siis teete teie õieti. Ja sekretari-
ameti faamifeza ärge parem ülcuõõse mitte
rehkendage - seda ei saa teie ial kätte.

Billing. Arwate teie, et ma ise seda küllalt
selgesti ei tea? Onai just häa, kui ma
sest kohast ilma jään! Niisugune kõrwa-
lejätmine wirgutab wõistluse lusti; -
nõnda ütelda, wärsket fappi tekkib
juurde, ja seda on hädapärast tarwis
niisuguses waresepefas nagu meie liim,
kus harwa midagi tofijelt-urutawat
firmid.

Hovstad (kirjutab). Jajaa - jajaa.

Billing. Nah, aga küle ma nendele juba kirjutatan! Ma lähen nüüd siia ja hakkan majasomanikkudele üleskirjutet kirjutama. (ära par. poolsest tuppa.)

Hovstad (istub puidi juures, imes julepääd ja ütles aegfält). Hm - ja - (kojutatakse) Sisse!

(Petra tuleb)

Hovstad (tõuseb püsti). Emma, kes müü oma siatulekuga auustab!

Petra. Wabandage, et ma tulitama tulim.

Hovstad (tõmbab leentooli ettepoole). Kas ei võtaks te mitte plassi?

Petra. Ei, tänan väga; ma lähen koha järele.

Hovstad. Tulete teie ehk oma heerra isa asjus?

Petra. Ei, oma asja pärast. (võtab raamatu mantli taskust.) Siin on see Inglise jutustus.

Hovstad. Miks teie ta tagasi annate?

Petra. Eft et ma teda mitte ümberpanna ei

Taha.

Hovstad. Aga teie lubafite mulle ju nii kindlasti —

Petra. Jah, aga siis ei olnud ma teda veel lugenud. Ja teie ei ole teda ka wift lugenud?

Hovstad. Ei; teie teate ju, et ma inglise keelt ei oska; aga —

Petra. Näa küll; ja sellepärast annaks ma teile nõuu, et teie midagi muud walja waliks. (Paneb raamatu laua peäle) See jutt pole Rahwa Postimehe jaoks — kuiwagi kohane.

Hovstad. Miks mitte?

Petra. Leff et see jutt täielikult teie oma waadete wastu käib.

Hovstad. Nah, kui midagi muud pole, siis —

Petra. Siis ei mõista mind nähtawasti. Jutus kujutatakse, kuidas üleloomulik wõim — nõnda nimetatud häide inimmete sammusid siinsetel maapäätsetel elutedel jubib ja kõik lõpulikult nende õnneks korraldab, — kuna, nõnda

nimetatud paha inimesed karistatud
saavad.

Gloovstadi. Aga see on ju ime kena! Selle-
sarnast tahavad just inimesed lugeda.

Petra. Tahate aga teie siis mees olla, kes
inimestele sellelarnast pakub? Jee aga
ei usu teie mitte üht silpi kõigest sellest.
Teie teate ju väga hästi, et tööliste elus-
lood mitte nii ei lähe.

Gloovstadi. Säl on teil täiesti õigus; aga
ajalehe toimetaja ei või mitte nõuda,
nagu ta kõige enam sooviks. Vähem
tähtsates küsimustes peab ta rahva waade-
tele järele andma. Politika on ju elus pää-
asi - vähemalt ühele ajalehele; ja peavad
inimesed minuga ühes wabaduse ja edas-
poole püüdima, siis ei tohi ma neid ära
kohutada. Kui nemad niisuguse fünta-kõlb-
liku jutustuse lehe jutunurgas leiavad,
siis usuwad nad ettemini seda, mis meie
lehe ülemistes weergudes ära trükkime; -
inimesed saavad nõnda wiisi rahustatud.

Petra. Kui, niisuguse salakavalusega teate

teie inimestele püüakse üles! Egas teie
ometi mõni ämblik pole.

Hoostad (naeratab). Täna teid teie kää-
arvamise pärast. Aga öieti oli see Billingi
mõttekair, mis ma rääkisin.

Petra. Billingi?

Hoostad. Jah, vähemalt rääkis ta hil-
juti siin niisuguses mõttes. Ja öieti on
Billingil polew lust, seda jutustust awal-
dada, ma ei tunnegi ju seda raamatut.

Petra. Aga kuidas võib siis Billing, kelle
nü raadkaalped waated —

Hoostad. Ah, Billing on mitmekülgne.
Nagu ma kuulen, olewat ta enese linna-
walitsusele sekretari-ameti kandidaadiks
üles andnud.

Petra. Seda ei usu ma mitte, herra Hoo-
stad. Kuidas võib tal sellejarnast pünet olla?

Hoostad. Ja, seda peaks teie tema enese
käest küsima.

Petra. Jal ei olex ma seda Billingist
uskuda wõinud.

Hoostad (filmitseb teda terawalt). Mitteial?

Tuleb see teile nü ootamata ette?

Petra. Jah. Ohk võib olla ka mitte.

Ah, ma ei tea ifegi oieti —

Koostad. Preili, mis ajalehekirjutajatest pole just palju asja.

Petra. Ütlete teie jeda tõpselt?

Koostad. Wahepääl uhm ma jeda.

Petra. Wahest mõnikord harilikum päewakära mõjul, sellest juudan ma jagu saada. Aga nüüd, kus teie ikes juures asjas kaastegelane —

Koostad. See teie ifa asi, mõtlete teie?

Petra. Muidugi. Mulle näitab, teie peaks enesele kui mees ette tulema, kes teistest kaugelt enam on —

Koostad. Jah, täna tummen ma midagi sellejarnast.

Petra. Pööpoolest? Näete, kas mul pole õigus? Oo, teie olete enesele tõruda elukutse walinud.

Wanadele kõrwalejäetud tõdedele ja untele wahwatele waadetele teed raiuda — ja juba kartujeta ette astuda ja rõhutada mehe häälsona wõtta —

Koostad. Ühäranis, kui see rõhutatud mees —

hm, — ma ei tea tõesti, kuidas ma —
Petra. Kuid ta nii õiglane ja auus on, arwate
 teie?

Hovstad (tafelmalt). Jäärarais, kuid ta teie
 ifa on, arwajin ma.

Petra (äkki puututatult). Selle pärast.
Hovstad. Jah, Petra — preili Petra.
Petra. See on juis teile kõigetähtsam? Mitte asi
 ife? Mitte tõde? Mitte minu juus ja joone
 meeljus?

Hovstad. Muidugi, — muidugi ka ju.
Petra. Ei, jätke juba, Hovstad, nüüd andsite
 teie enese ära ja nüüd ei usu ma teid enam
 mingis asjas.

Hovstad. Waite teie tõesti selle pärast minuga
 muriseda, et ma kõigepäält teie pärast.

Petra. Seba ei anna ma teile andeks, et
 teie küllalt auus minu ifa vastu pole ol-
 nud. Teie rääkivate temale, nagu oleks tõ-
 de ja ülevõiduse kagu teie südamele kõige
 lähemal; teie olete minu ifa rinnafarim
 kui mind petnud; teie pole mitte see mees,
 kes teie oma sõnade järel pidate olema.

Ja seda ei anna ma teile ial andeks, mitte ial!

Hovstad. Seda ei peaks teie mitte nii õhke-
koheselt wälja üttema, preili Petra; ja kõi-
gewähem nüüd.

Petra. Miss juis mitte ka nüüd?

Hovstad. Ift et teie ija ilma minu abita
mitte läbi ei saa.

Petra (waatab tema pääle ülvalt alla).

Ka nüüdgi olete teie weel? Pui!

Hovstad. Ei, ei, seda pole ma mitte. Seda
ütlesin ma nii lausa ilma mõtlemata;
teie si tohi mitte seda uskuda.

Petra. Ma tean juba, mis ma teist uskuma
pean. Jumalaga!

Aslakent Kähku ja jaladuslifelst trüvisojast.

Pagana päralt, herra Hovstad - (näeb
Petrat) ah, tulife pihita -!

Petra. Siäl on nõnda juis raamat. And-
ke mõne teise kätte. (Läheb wäljaminekku
ukse juurde.)

Hovstad (lähel talle järele). Iga preili -!

Petra. Jumalaga! (ära.)

Aslacken. Kuulge, herra Hoostad.

Hoostad. Noh, mis-jääl juis on?

Aslacken. Linnapää on wäljas trükikojas-
ja -

Hoostad. Linnapää - ütlete teie?

Aslacken. Tema ije ja ta tahab teiega
rääkida; ta tuli tagumise usse kaudu
- et mitte nähtud jaada - teie moistate
muidugi -

Hoostad. Pagana päralt -! Ei, ostake
ma lähem ije - (Läheb trükikotta minna
usse juurde, awab selle, terwitab ja kutsub
linnapää jish.)

Hoostad. Kanake teie, aslacken, koalt, et
keegi mitte -

Aslacken. Moistan juba - (ära trükikotta)

Linnap. Ma tulen muidugi lausa ootama, herra Hoostad.

Hoostad. Oieti küll.

Linnap. (waatab ringi). Teil on juin päris
jõbralik jissejade; päris kena.

Hoostad. Oh -

Linnap. Jajaäl tikun mina teid tulitama.

Hoostad. Palun waga, herra linnapääl,
- teie teener. Aga kas ei tohiks ma teile
abiks olla - ? (Panab linnapääl kübara ja
kepi tooli pääle.) Ja kas ei wotaks teie is-
tet, herra linnapääl?

Linnap. (istub launajuurde) Tänan waga.

Hoostad (istub nonnafama launajuurde)

Linnap. Ma olen emmalt, herra Hoostad,
täna sieti - sieti tublisti pahandanud.

Hoostad. Sooh? Nojaa - aru saada w;
niisugust ametit pidades, nagu herra lin-
napääl -

Linnap. Tänafe meelepaha põhjusiks on
sipelusafutuse arst.

Hoostad. Sooh? Herra doktor?

Linnap. Tä on midagi palwekirija taolift
sipelusafutuse walitfufele ära annud;
jelles - kirjutufes toob tä terve rea arwata-
waid puudufi ette.

Hoostad. Täristi?

Linnap. Aga kas tä teile sellest firo pole
rääkinud? Mulle tuleb ette, nagu oleks tä
teile -

Hoostad. Ah ja, toji - ta ütles mõne jona-
Aslasken (trükkiojast) Ma tulin ainult
 käpikirja pärast -

Hoostad (pahaselt) Hm - see on jaal püüdi
 pääl -

Aslasken (liiab kätte) Wäga hää.

Linnap. Aga näete, jaal ongi ju see -

Aslasken. ja, see on herra doktor kirjatoõ,
 herra linnapää.

Hoostad. Ah joo, sellest räägite teie?

Linnap. Sellestjamaast. Mis on teie arvamine
 selle kirjatoõ üle?

Hoostad. Ma pole asjatundja ja olen
 päalegi kirjatoõd enamast hoopis pääliskand-
 felt lugenud.

Linnap. Aga teie lafete selle kirjutus wistist
 küll oma ajalohes-ara trükkida?

Hoostad. Ühe tähtsusega mehe loowi
 woi me just taitmata jätta -

Aslasken. Toimetuse asjadega pole mul,
 herra linnapää, niingit kaafaraakimist.

Linnap. See on mul teada.

Aslasken. Mina trükin ainult, mis

toimetus sulle kätte annab.

Linnap. Täiesti kohane korraldus.

Aslappen. Ja sellepärast pean ma (lähel
trükkikoja poole)

Linnap. Jääge, herra Aslappen, filmapilguks
jua. Tüie loaga, herra Hoovstad -
Hoovstad. Palun, herra Linnapää.

Linnap. Tüie, herra Aslappen, olete mõistlik
ja arukas mees -

Aslappen. Roomustab mind väga, herra
Linnapää, et tüie nii minu arwate.

Linnap. Ja mees, kel kaugematel ringkon-
dades mõju on -

Aslappen. Peaasjalikult küll ainult väikeste
inimeste keskel.

Linnap. Väikeste maksimumsjaid on aga
koige suurem arw, nii meie linnas kui igal
pool.

Aslappen. Jgatahes küll.

Linnap. Ja kahtlemata on nende kes-
kel walitsem meeleolu tüiele üleüldlikult
tuttaw, eks ole?

Aslappen. Seda küll, herra Linnapää.

Linnap: Nõnda, — kui nüüd linna vähem
jõukate kodanikkude keskel nii tähelepa-
nemise vääriiline ohvrimuutus walitseb, siis —
Aslasen. Kuidas nü?

Hovstad. Ohvrimuutus?

Linnap. See on ilus ühistunde ilmutus,
arukorjelt ilus ühistunde avaldus. Ma
ütleks peaaegu, ma poleks seda oodata
teadnud. Aga teie tunnete muidugi meele-
olu paremini kui mina?

Aslasen. Jaa, aga, herra linnapää —

Linnap. Ja need pole tõesti mitte väik-
sed ohvrid, mida linn peab tooma.

Hovstad. Linn?

Aslasen. Aga ma ei saa aru, — ma
mõellen omesti, fupelus afutus —

Linnap. Kõige yialgema elarve järele
lähevad muudatused, mida afutuse arst
soovib, paar korda sadatuhat krooni
maksima.

Aslasen. See on juur jumina raha, aga —

Linnap. Muidugi tuleks häda pärast
kommunal-laen ette võtta.

Hoostad (tougel püsti). Arwatakse siis tõesti, et linn -

Aslasen. Linn. Kuskult tuleks- siis- wõt- ta? Wäikekodanikkude tubjadest tasku- teft?

Linnap. Aga arustatud herra Aslasen, kust tuleks- siis- mujalt see tarwilik raha kokku saada?

Aslasen. Selle eft murettegu herra, kel- le omandus jupelusafutus on.

Linnap. Omandus ei leia mitte võimaliku olewat, enam wälja anda, kui antud on.

Aslasen. On see täiesti kindel, herra linnapää?

Linnap. Ma olen põhjalikult järele pä- rinud. Soowitakse neid laialisi mandatufi ette wõtta, siis peab linn ise kuluid kandma.

Aslasen. Aga tuhast ja tuline - oh, pardon! - see on ju, herra Hoostad, hoo- pis- teine lugu!

Hoostad. Aga igatahes.

Linnap. Kõige fataalfim, et jupelusafutus paariks- aastaks- kinni tuleb panna.

112.
Hovstad. Kinni päma? Päiesti kinni pan-
na?

Aslaxen. Terve ni kaher aastaks?

Linnap. Kõigewähemalt nii kaua kestaks-
tood.

Aslaxen. Aga, Jumala pärast, jeda ei
jõuaks-mie, herra linnapäa, üleüldse mit-
te wälja kammatada! Millest peaks-mie
majaperemehed senini elama?

Linnap. Selle pääle, herra Aslaxen, on
kahjuks wäga raske wastata. Aga mis
peaks-mie teie arwamise järel ka tegema?
Arwate teie, et meie uheainfagi supelus-
wõõra endile jia jaoks, kui inimestele
alataja ette raagitakse, et wesi rikkes on,
et meie katkusest pinnal elame, et
terwe linn —

Aslaxen. Ja terve lugu on ainult ette ku-
jutus?

Linnap. Ma pole kõigeparema taktumi-
lega muutnud selle wastasele arwamisele
jõuda.

Aslaxen. Aga-aga, jii on see ju lausa

Aslakfen. Ta tuleb läbi trükikoja.
Linnap. Tõataalne lugu! Ma ei tahaks
 temaga siin mitte häamelega kokku
 puutuda, ja mul oleks veel mõndagi teiega
 rääkida.

Hoostad (näitab par. pool oleva uufe pooli).

Asstuige siina nü kauaks-lisse.

Linnap. Saäl on ainult Billing ees. Aga?

Hoostad. Saäl on ainult Billing ees.

Aslakfen. Ruttu, ruttu, heerra linnapääs,
 ta on filmapilek siin!

Linnap. Hää; aga waadake, et teie te-
 maff warsti lahti faate. (ära läbi par.
pool oleva uufe, mille Aslakfen awab ja
 tema järel kinni paneb.)

Hoostad. Pehke, Aslakfen, niifugune nä-
 gu, nagu oleks-teil siin niingit teimetas-
 mift. (Tõstus ja kirjutas. Aslakfen foris
 ajalehtede kimbu kallal, mis par. pool
 kooli pääl wõdelib.)

Stoekm. (tuleb läbi trükikoja). Siin ole-
 ma jällegi. (Paneb Kübara ja Kepi kõrval.)

Hoostad (kirjutades). Juba tagasi, heerra

Doctor? Rutake, Aslappen, jelle asjaga,
millest me rääkijime. aeg on tänä väbe=
matalt väsin!

Stoekm (Aslappenile). Korrektur pole veel
saadaval, nagu ma kuulen?

Aslappen (ilma end ümberpöörmata). Ei;
aga kuidas võijite teie, herra doctor, seda
mõtelda?

Stoekm. Teil on peaaegu õigus; aga teie saate
müüdiagi aru, et ma kannatamata olen. Ma
ei saa etme aru, kui ma kõik trükitähtides
näen.

Koostad Jtm; jellega lähed küll veel kau=
niste aega. Ma usun, Aslappen, seda arua=
te ka teie?

Aslappen. Mina kardan, et aega veel enam
lähed.

Stoekm. Hääd küll, hääd küll, mu armjad sõb=
rad; siis tulen ma teist pükku; ma käin
häämelega kaks korda, kui tarvis. Niija=
gune juur asi - terve linna hääd käekäin=
juur ei tohi niijugust waevastest tiaks pida=
da (Tahab minna, jääb aga seisuma ja tuleb

Tagasi.) Kuidge, aga jäl on veel midagi, mille üle ma teiega rääkima pean.

Hoovstad. Wabandage; aga kas ei võiks mitte mõni teine kord?

Hoekm. See on kahe sõnaga öeldud; waadake, kui nüüd homme minu kirjatööd ajalehes lootate ja järjekult teada saadate, et ma terve talve kajakafi-falaskafi liima häaks-töötanud olen -

Hoovstad. Ja, aga, herra doktor -

Hoekm. Ma mõistan, mis te ütelda tahate. Teie arwate, see oli ainult minu kohus ja walg - minu liikne kodaniku kohus. Muidugi; jeda tean ma niifama hästi kui teie. Aga, waadake, minu kaas-kodanikud -; jumalateki, need tublid inimesed peawad ju minust nii palju lugusid

Aslakfen. Leda küll, herra doktor, liima-kodanikud on tiif tänafeni ütlemata palju lugusid pidanud.

Hoekm. Ja sellepärast just kardan ma, et mis ma nüüd ütelda tahtfin. Kui nüüd neile minu kirjatöö ette tuleb, - igearanis

warjematele ringkondadele - kui üleskut-
sju hüüd, linna asjade walitsemist tule-
wikus enese kätte wotta -

Hovstad (tõusis püsti). Jem, herra doktor,
ma ei taha teie eest mitte warjata -

Stoekm. Ahaa - kas ma ei arwanud õieti,
et midagi juba plaanitakse! Aga seft ei
taha ma midagi teada. Kui misuguseid
plaanisid peaks olema -

Hovstad. Misuguseid?

Stoekm. Noh, midagi sellefarnast, kui -
töwikutega kõik, ehk mõni pankett,
ehk jälle korjandus-ann-annetuseks - ehk
midagi sellefarnast - teie peate mulle kind-
lasti ja pühalikult töötama, et kõik far-
nased istewõtmised ära jääksiwad. Ja teie,
herra Aslappen, ka, kas kuullete?

Hovstad. Wabandage, herra doktor, meie
woime teile otjekohi praegu tött awaldada -
(Pr. Stoekmann tuleb mantlis ja kübaraga
päh. poolt tagajinaas olewa ukse kaudu.)

Pr. Stoekm. (filmaal doktorit). Nii on juis
tõsi!

Hovstad (temale vastu minnes). Ah, ka-
teid, armuline proua, siin näha!
Stockm. Paganä päralt, Käte, mis on
siis sinul siin üendarniff?

Pr. Stockm. Seda võid ja küll ifegi aru jaa-
da.

Hovstad. Kas tüe ei võtaks mitte istet?
Ohk waheft -

Pr. Stockm. Tänan wäga, ja ärge unnaft
waawake. Ja ärge ka nurifege, kui ma
jüa tulim, et Stockmanni jüt ära wiia,
left ma olen kolme lapse lina, seda pean
keile meelde tulutama.

Stockm. Pühi jutt; seda teame meie õmeti.

Pr. Stockm. Aga näeb nii wälja, nagu ei
mõlliks-ja kána pörmu näese ja laste
pääle; left müidu ei teeks-ja jda, et kõi-
ki müid üheskoos õmetufesje kukutada.

Stockm. Aga oled ja, Käte, arup ära?

Peab siis-mees, kel naene ja lapsed on, ta-
kistatud olema, et tolli awaldada - et
kagulis ja tegew riigikodanik olla - peab
takistatud olema, et linnale, millest ta

elab, kagu jaata!

Pr. Hoekm. Thomas, kaja ja targu!

Aslaksen. Seda ütlen ka mina - kaja ja
targu - mõõdukalt kõigis asjus!

Pr. Hoekm. Ja selle pärast teete teie, herra Hov-
stad, meile kõigile, et teie minu mehe kodust
ja perekonna keskest ära wälja meelitate
ning tema nüüguustele tegudele awatelete.

Hovstad. Ma ei awatele teepoolest kedagi nii -

Hoekm. Awatelemine! arwad ja, et mina
enmast awateleida lafen?

Pr. Hoekm. Jah, jeda teed ja tõesti! Ma
tean küll, ja oled kõige targem mees linnas,
aga ja lafed end hirmus kergesti awateleida.

(Hovstad ütleb) Mõtlege ometi, ta kastab
juppluse afutufe arsti koha, kui teie selle
ära trüskate, mis ta kirjutanud on.

Aslaksen. Kuidas - mis?

Hovstad. Teepoolest, kas teate, herra doktor -

Hoekm. (naerab) Hahah, kattegu aga!

Ah mis! nad hoiawad oma nahka! Teft
waata, mul on linnaelanikkude enamuse
müür seljataga -

P. Stoeckm. See on juft ju õnnetus, et sul nii sugune harimata ollus-felja taga on.

Stoeckm. Tübi lori, Käte! Mine jina koju ja hoolitse kodu eest ning jäta minu hooliks-avalistkude asjades ajamine. Kuidas võid ja nii kartlik olla, kui mina nii rõõmus ja kindel oma asja pärast olen? (Kõnnub Käta ja käib edasi-tagasi.) Tõde ja rahvas võidavad lahingu - see on kaljukindel! Oo, mu waimufilmade ees-jeifab ta - terve wabameelne kodanikujeifus waidurikkaks lahinguks ühiseks-wäeks-kokku kogunud -! (Jääb ühe tooli ees-jeimata.) Mis-mis, kuradi pärast, on juis see?

Aslaffen (waatab jina). Oh hädaseft!

Koostad (nijama). Hm -!

Stoeckm. See on ju linna-autoriteedi ülem-tipp! (Wõtab ette waatlikult linnapäa kübara formide wabelle ja tõstab ta enese ette üles.)

P. Stoeckm. Linnapäa kübar!

Stoeckm. Ja siin on kommando-tokk!
Tühat ja Kuline, kuidas -?

Hoovstad. Kuu juba, siis —

Hoekm. Ma mõistan! Tä käis siin teile ette lobi-
jumas. Hahaha! Siin fattus ta küll paraja mehe
juurde! Kuu ta mind trükkisoojast tulema nägi
— / juubel naerimas, / ääl pistis tema, herra
Holacken, plekku?

Holacken (ruttu). Jah, jumal jeda minu eest
teab, herra doktor, siis pistis ta plekku.

Hoekm. Siis pistis ta plekku ja jättis to-
ki ring — loori, Peter ei pistä millegi eest
plekku. Aga, wanafarwiku nimel, kuhu ole-
te teie tema jätnud? Noh, müidugi — jaäl
joo müidugi! Müid pane, Käte, tähele!

Pr. Hoekm. Thomas — ma palun sind —!

Holacken. Olge ettevaatlik, herra doktor!

Hoekm. (on omale limnapää kübara päha
pannud ja wõtab repi), siis lähel ta usse
juurde, äwal jelle ja teretab, Käte Kübara
küige panne. Limnapää tuleb jipe, wiha
pärast punane. Tema järel tuleb Billing.)

Limnapä. Mis peab see tembutamine tähem-
dama?

Hoekm. Respekti, mu hää Peter. Müid.

olen mina linna- autoriteet. (Jalutab eestl

Dafi- tagafi.)

Dr. Hoekm. (kel pizaras jätma tikuvad.)

Aga- aga, Thomas-!

Linnaap. (Käib doktorijärele). Anna mu
müts ja kepp ära!

Hoekm. (nagu enne). Enne oled linnaapää
ja politseimeister ühtlasi; nüüd oled jina
ainult politseimeister ja mina linnaapää.

Linnaap. Ma ütlen, pane müts ära! Pra
unusta, see on leadusmäärane ametimüts!

Hoekm. Pah! Arvad ja jelle kõrge tooniga
minu pääle mõju avaldada? Oila ähvar-
Dafid ja niind ametift lahki teha; aga
nüüd teen ma jinu lahki kõigift jinu
njalduse ametiteft. - Arvad ja, et ma jeda
ei wõi? oo, küll! Seltskonna kanged woi-
müts on minuga. Hoostad ja Billing hak-
kavad „Rahwa-Postimehes“ müristama ja
Aslaffen tõttab terve majaperemeste ühi-
fufe cestipus jinu wastu wälja-

Aslaffen. Jeda ei tee ma müttes, herra dok-
tor.

Stoekm Teie teete juba seda -
linnapää. Ahaa; herra Hoostad peab lö-
 pulikult paremaks; agitatsioonist oja witta?
Hoostad. Ei, herra linnapää.

Aslakapn. Ei, herra Hoostad pole mitte nii
 rumal, et ühe mõttekujutuse pärast iseenesest
 ja ajalehte hävitada!

Hoostad. Teie, herra doktor, olete oma asja
 wales-walgustuses-kujutanud; ja sellepärast
 ei wõi ma teid mitte toetada.

Billing Muudugi mitte; kõige selle järele,
 mida herra linnapää nii lahke oli mulle
 jaal jee teada andma -

Stoekm. Wale walgustuses? Jaägu see
 minu mureks! Trükkige ainult minu
 kirjatoõ ära; ma olen juba meheks; et
 selle eest jista!

Hoostad. Ma ei trüki teda mitte. Mina
 ei wõi ega taha ega tohi teda ära trük-
 kida.

Stoekm. Teie ei tohi mitte? Mis lori see
 on? Teie olete ometi toimetaja; ja ma arwa-
 sin ikka, et toimetajad ajakirjade üle wa-

liffewad.

Aslaffen. Ei, herra Doktor, seda teevad la-
gejad.

Linnap. Ommelikult wiisil just nii.

Aslaffen. Awalik arwamine, haritud pub-
likum, majaperimehed ja teised; need wa-
liffewad ajakirjanduse üle.

Stoekm. (hõljefe rahuga). Ja need wõimad
on kõik minu wastu?

Aslaffen. Seda nad on. See oleks kodanike-
kudule täieliseks häwinemiseks; kui teie
kirjutate trükitud jaoks.

Stoekm. Loo? Nii!

Linnap. Minu müts ja mu kepp!

Stoekm. (wõtab kübara päält ja paneb ühes
kepiiga laua pääle)

Linnap. (wõtab mõlemad). Siin linnapää-
amü kandmine lõppes õige järjult!

Stoekm. Meie pole weel mitte lõpul. (Stoos-
tadi poole.) Nii on siis lauja wõimata minu
kirjutust "Rahwa Postimehes" ära trükkida?

Stoostad. Lauja wõimata; ka teie perakon-
na pärast.

Dr. Hoekm. Ah, jätke juba hoolitlus-
komiteest, herra Hoovstad.

Linnap. (tõmbab ühe paberi taskust välja).
Publikumi orienteerimiseks on sellest küe-
lalt, kui see lehes ilmub; see on autentiline
seletus. Palun.

Hoovstad (võtab paberi). Tääh; see läheb
lehte.

Hoekm. Ja minu artikkel mitte! Kuju-
tatakse ette, nagu võidaks mind ning
tõde juuriks vaikida! Aga see ei lähe
mitte nii libedasti, nagu teie arvate. —

Herra Aslaxen, kas ei võtaks teie filma-
pilk ja ei trükkis mu käsikirja lendelehele
— minu oma kulul — minu oma kojastusel.

Ma soovin neljada eksemplari saada, ei,
viis — kuus sada soovin ma saada.

Aslaxen. Kui teie mu töö ka kullaga
üks kaaluks, herra Doktor, ma ei võtaks
ka siis jellefarnast tööd oma trükikojas
ette. Ma ei tohi seda avalise arvamise pä-
rast mitte. Ja teie ei saa ka linnas kusgil
mujal trükkida lasta.

Stockm. Lius andke mulle mu käfikiri tagasi.

Hoovstad (ilutab talle käfikirja). Palun väga.

Stockm. (wõtab kübara ja kepi). Tõde leiab piisgi teed, ilma pääsemiseks. Ma loen oma kirjatoõ ühel juurel rahwa koosolekul ette; kõik mu kaaskodanikud peavad tõehäält kuulda jaama.

Linnas. Niiugufeks ots tarbeks ei anna julle linnas üksigi ühifus oma nunnifid.

Aslasken. Mitte üksainus, jeda tean ma kindlasti.

Billing. Jumala left - mitte üks!

Fr. Stockm. See oleks juba liig! Miks on nad kõik nii jinnu wastu, mees mehe kõrwal?

Stockm. (wihafelt). Jeda ütlen ma julle kohe. Sellepärast, et kõik mehed jinnu linnas - wilettad wandid naesed on! juff niijama kui fina! Kõik mõtlewad ainult perekonna pääle, aga mitte üldjufe pääle.

Pr. Hoekm (wõtab temal käe alt kinnis).

Sis tahan aga mina wana naene olla,
kes mehe meelt ilmub. Left nüüd hoian
ma, Thomas, sinu poole!

Stockm. See oli wahwasti üteldud, Käte!
Ja tõde ei jäta ma avaldamata. Ei
jaa ma mingit seltsi ruumi selle jaoks,
Ei siis muuressen ma enefele tambuuri, käin
sellega linna mööda ümber ja loen oma
kirjatoõd iga uulitjänuraga pääl ette.

Simmaj. Nii pööraselt hulle ja juba ei ole!

Stockm. Seda olen ma juft nimelt!

Aslappen. Üksgi inimene ei käiko teie-
ga ühes, ega kuulaks teid.

Billing. Jumala left, mitte üks!

Pr. Hoekm. Mitte järele anda, Thomas!

Sinu pojad peawad sinuga ühes käima.

Stockm. Tore mõte!

Pr. Hoekm. Morten ja Ejlif - nad käiko
rõõmsal meel sel sinuga ühes.

Stockm. Muidugi. Ja Petra peaks niija-
ma; ja sina, Käte, niijama!

Pr. Hoekm. Ei, ei, - mina mitte; aga

mina seijan küll akna juures ja waatan
päält.

Stockm. (Kätt abikaasa ümber pannes ja
teda suudeldes). Täna, tänan sind, mu
wahwa naene! - Ja nüüd, mu wahwad
herrad, pidage filmad lahti! Ma ta-
hako kes järel waadata, kas narupeel
ja alatupel nii palju wõimne on, et waba
õige mehe suud sulguda! (Tema ja ta
abikaasa ära, tagasteinast olewa uufe kau-
du)

Linnap. (raputab järulimõttewalt peäd).
Ise, nüüd on ta oma abikaasa ka hullu-
mulliko-teinud!...

(Essee.)

Neljas waatus.

Suur wanamoodi jaal Horsteri majas. Lah-
tine kiivuks taga seinas wüb etteuppa. Pake-
mas pikuti seinas on kolm akent; wastasseina
juures, keppkohal, on podium üles löödus, mille
pääl wäike laud, kahe küünla, weekaraffi,
klaafi ja kellukefega. Muudu on jaal aru-licht-
rite läbi walgustatud, mis akente wahekohtadele
seina külge kinnitatud. Parem poolle seinas
juures, eespool, seisab laud küünlatega ja sel-
le es tool. Paremal pool, sieti ees, on üks ja
jelle juures mõned toolid.

Hulk kodanikke igast seifusest. Nende
hulgas mõned naesterahwad ja üksi küid koo-
lepoisid näha. Jkka enam inimeji walgu-
alataja taga seifust siise, kuni jaal täis
jaab.)

Üks kodanik (teifele, kes talle wastu tu-
leb). Omäe, ka jina jün, Lamstad?

Teine. Mina - mina wotan ikka igast
koosolekust oja.

Üks ligidalolija. Teil on ometi wile ühes, mis?

Teine Kodanik. Noh muidugi. Ja teil mitte?
Kolmas. Ärge minu eest koolitsege! Ja kipp-
par Evenjen, see toob oma määratud juure
farwe ühes; ta ütles ise.

Teine Kod. Noh, Evenjen tüüd - see pagana
mees!

(Naer terve jalkkommas.)

Neljas Kod (tubb juurde). Ütelge mulle, mis
pagana lugu ~~täna~~ siin täna siis lahti on?

Teine Kod. Doktor Stockmann, see tahab ju
linnapää vastu kõne pidada.

Üks meesti juurdetulnu. Aga linnapää on
ju tema wend?

Esim. Kod. See on Doktorile ükspuha kook,
Doktor Stockmann on mees, kes risti ette
ei löö.

Kolm. Kod. Aga õigus pole mitte Doktor
pool; see seis ajalehes.

Teine Kod. See kod pole tal wististi mitte
õigus, sest ei majaanarikkude ühikus, ega
Kodanlik Klubi ei tahtnud temale saali
anda.

Esim. Kod. Kuurjaaligi ei saanud ta enesle.

Ja ise supelusafutufe Doktor!

Teine kod. Moistagi, et ta jeda jaada ei
wainud.

Uks mees (teises jalgas). Kuuulge, teie, kelle
poole tuliks siis jelles asjas oieti hoida?

Teine mees (jellesamas jalgas). Pidage ai-
nult raamatutrukkijad Astalasseni esku-
jooks, ja tehke, mis see teeb!

Billing (mapp kaenla all, teeb enesile läbi
rahvahulga teed). Pardon, minu herrad!

Kas ma ei tohiks ehk läbi pääfida?
Ma olen 'Rahwa Postimehe' kirjajaatja
Täna wäga! (Jstub pah. Kätt lausa juurde.)

Uks tööline. Kes see siis oli?

Teine tööline. Seda nüüd ei tunnefa? See
on Billing, jäätt Astalasseni lehe toimetaja.

Horster (toob proua Hoekmanni ja Petra
par. Kätt espool olewa ukse kaudu sisse
Ejliid ja Morten käiwad nende järel).

Horster. Siin, mõtlen ma, oleks herras-
tel kõige parem plats; siit on kerge wälja
pääfida, kui midagi juhtuma peaks.

P. Hoekm. Uute teie siis, et siin radau

hinnid?

Horster. Kes Koise wõib teada? Igaras, kus nii palju inimesi koos. Kuid wõib aga rahuli kult platfi!

Dr. Stockm. (istub). Kui ilus on see teist, et teie Stockmannile jaali tarwitada andsite.

Horster. Et juba keegi muu ei tahtnud anda, siis -

Petra (kes niisama juba istunud). Ja, julgus-tüki olete illega teie, herra Horster, ära teinud.

Horster. Ah, ma arwan, seks pole nii suurt julgust tarwis.

Hovstad ja Aslaxen (tulewad ühel ja sel ajal läbi rahwabulga, kuid lahkus.)

Aslaxen (läheb Horsteri juurde). Kas doktor weel tulnud pole?

Horster. Ta ootab jees.

(Lükkumine tagasiinas olewa ukse juures.)

Hovstad (Billingile). Täält tuleb limapää, kas näed?

100.
Billing. Jumala eest - nü tuleb ta ikka
koostis jua!

(Linnapäia Stoekmann teeb engele ette-
waatlikult rahwa hulgas teed; ta terwitab
wifakalt ja ajub pah. poolseina juurde.

Warsti jelle järele tuleb Doktor Stoekmann
parempoolse uksi kaudu. Ta on mustas üli-
konnas, walge kallafidemega. Mõned plak-
jutawad aralt käfa, mille pääle tafafelt fisis-
tatakse. Waikus.)

Stoekm. (poolse häälega). Kuidas on, Kätes,
sinu meeleolu?

Dr. Stoekm. Oh, päris häa. (Fafemini) Tho-
mas, ära aga kobe ägedaks jää!

Stoekm. Ära hoolitse ühtegi. Küll ma ennast
juba waliffida oskan. (Waatab Kella, astub
podiumile ja kumardab) Kell on juba see-
rand üle määratud aja - ma hakkam
nõnda siis pääle - (Toob oma käfikirja
nähtavale.)

Aslakfen. Koigepäält tuleks küll koos-
oleku juhataja walida.

Stoekm. Aga jeda ei oleks sugugi tarwis.

Mõned herrad (hüüavad). Aga jüski, jüski!
Linnap. Mina arvan ka, et tarwis oleks
präfident walida.

Stoekm. Aga, Peter, ma olen selle koosole-
ku kokku kutsumis, et ettelugemist pidada.

Linnap. Herra jupeelusafutufe- arsti ette:
Kanne wõib ehk kergesti lahkuminiwa-
tele mõtteawaldustele asja anda.

Mitmed hääled rahwa hulgast. Walime ju-
hataja! Walime präfidendi!

Flovstaad. Rahwa tahtmine näib koosole-
ku juhatajat soovima.

Stoekm. (rahulikult). Noh, minugigärast;
rahwa tahtmine laagu täidetud.

Isolassen. Kas teie, herra linnapää, jeda
ametit mitte enese pääle ei wõtaks?

Kolm herrat (plakutawad Käfa). Bravo
Bravo!

Linnap. Mitmetel kergesti mõistetawatel
põhjustel pean ma selle wastu olema; aga
õnnelikul wüfil on meil hulgas-mees ole-
mas; kellega, nagu ma usun, kõik kui prä-
fidendiga rahul olla wõiwad. Ma mõllen

majaomanikkude = ühikuse presidenti, herra
 trükikoja omanikku Astalasseni.

Mitmed häälid. Ja muidugi, jaa-a! Astalasseni
 elagu! Hurra!

Storson (võtab käsikirja ja astub podiumilt kõr-
 wale).

Astalassen Kui minu kaaskodanikkude ujaldu-
 mind hüüab, siis ei wõi ma mitte ei ütelda
 (Käteplakkutamised ja häärskitsemise hüüdid.
Astalassen astub podiumile)

Belling (kirjutab). Nõnda siis - herra trükiko-
 jaomanik Astalassen waliti ühel häälil

Astalassen. Ja kui ma nüüd jellel kohal
 siin, siis luban ma enesele paar sõna
 ütelda. Ma olen rahulik ja rahurastas-
 taw mees, kes kaineft parajuseft palju
 hoolib - ja - parajast kaineuseft; seda teab
 igüks, kes mind tunneb -

Mitmed häälid. Päitja õigus, Astalassen,
 ja muidugi!

Astalassen. Ma olen edukolis õppinud, et
 kaine parajus-woorus-on, mis igal riigiko-
 darskul peaks olema -

~~Linna... Kuid... Kuid...~~

Linnap. Kuulake! kuulake!

Aslakken - ja et ka jeltskonnale kõige enam
kaine ja karske parajus ning mõistlik
möödupidamine kaju jaadavad. Selleparajust
tabaks- ja lugipetust, kaas kodanikule, kes ei
jelle koosoleku kokku kutsunud, jidamised
pääle panma, et ka kaine parajuse puud
seft mitte üle ei astuks.

Üks mus (üleval uufe juures). Elagu parajuse
se-felts!

Üks hual. Mis-kurat!

Mitmed. Ift! Ift!

Aslakken. Mitte walele rääkida, minu sek-
rad! Kas joo wil keegi jona?

Linnap. Palun jeda, herra president!

Aslakken. Herra linnapääl on jona.

Linnap. Minu lähedat sugulust jupelusafu-
tufe arstiga filmas pidades, ei oleks mulle
midagi joovitavamat olnud, kui et mitte
jün tana jona wõtta tarwiffeda. Aga wil
minu ijaaralised kohustused jupelusafu-
se wastu ning linna kõigetahtsamate
kajude filmas pidamine junnivad mind, iga-

te ettepanekut tegema. Ma tohin wistis-
ti küll arwata, et siin olewad kodanikud
wimfeni kui üheni jeda soowitawaks ei
pea, kui jupelusafutuse ja linna terwiselu-
de üle kahtlusi ning liialdatud sõnumid
laenu laiematesse ringkondadesse pääfeks-
Mitmed häälid. Ja müidugi! Oige! Müi-
dugi! Meie protesteerime!

Linnap. Ma teeko sellepärast ettepaneku,
et koosolek herrale jupelusafutuse arstide
mitte ei lubaks, oma seletust asjaolu üle
ette lugeda wõi ette kanda.

Stockm. Mitte ei lubaks -? Mis -?

Pr. Stockm. (kõhatab). Ilm - hirm -!

Stockm. (ennast walitades). Näh, - nõnda jäs
mitte ei lubaks!

Linnap. Oma seletuses „Rahwa Postimehes“
olen ma publikumi elulise mate tõearjadega
tuttawaks teinud, nõnda et kõik häätahit-
likud kodanikud ilma raskujeta ise õffus-
tada woiwad. Minu awaliku seletuse järele
wõib aru saada, et herra jupelusafutuse arst-
i ettepanek rääkimata temas peitawat

umbufaldust linnavalitfufe ülemate amet-
 nikkude vastu - öieti jinnapoolle fihib, et
 maksufi maksvatele linnaelanikkudele
 ikt mitte tarvilikku raha wälja andmist
 kõigewähemalt sada tuhanda krooni
 juures kaela määrida.

(Pahamele awaldused; jinn ja fääl wiliista-
 kasse.)

Aslasten (kõli: tab. kess-). Palun rahis, mu
 herad! Ma tahan enesele wabadust, herra
 linnapäa ettepanekut toetada. See on ka
 minu arwamine, et herra doktor Stockman-
 ni agitatsioonil tagumise mõte on. Ta kõne-
 leb fupelusafutuseft; aga ta nõuab kohalift
 revolutsiooni taga, ta tahab praegust
 linnawalitfust kukutada. Keegi ei kaht-
 le küll herra doktoril auufufe juures. Jumal
 hoidku, - jelles küsimuses woib kõigi jinn-
 olejate hulgas ainult üks arwamine olla.
 Kuid ka mina olen linnawalitfufe fober
 - emegi fufi ei tohi maksufid maksvatele
 linnaelanikkudele mitte kalliks- minna.
Nii oleks aga jinn lugu tõesti, ja sellepärast

ei woi ma mitte herra Doktor Stockmann-
niga ühes jammuda. See on nii minu
arwamine.

(Üleüldine häakskitmine.)

Hovstad. Palun jona!

Aslaksen. Toimetaja Hovstadil on jona.

Hovstad. Ka mina tunnen tarwiliku
olewat, oma seisukohta awaldada. Herra
Doktor Stockmanni agitatsioon näitas efi-
kaks wastuwõla leidwat ja mina toetajini
jeda nii erapooletult nagu wõisin. Lühis aja
jõudjime meie selgusele, et meie toetaja-
de walekirjelduse läbi endid ehitule oli-
me lasknud awateleida -

Stockm. Wale Kirjelduse - !

Hovstad. Nu ütleme - mitte just toetulise
Kirjelduse läbi. Herra limaga ää awalik
selitus on jelle selgeks teinud. Ma loodan;
et üksigi jün jaalis minu wabameel-
se üle ei kahtle; „Pahwa Postimehe“ seis-
koht üleüldistes poliitilistes küsimustes
on igapäele tuttav. Aga ma olen elukoo-
lis wilunud arukatelt meestelt õppinud, et

Kitjamaates-kohalistes oludes ajaleht teat-
tud ettevaatusega asju ajama peab
Aslakse. Olen täiesti ühel arvamisel
herra Kõnemehega.

Koostad. Ja kõi all oleval puhul on
kahtlemata, et herra Doktor Stockman-
nile üldine meeleolu vastu on. Mis on
aga ühe ajalehe toimetaja esimene ja
ülem kohustus, minne herrad? Kõlle
kindlasti see oma lugujatega ühel meelil
olla. Kahtlemata pole mitte ülesandeks
nõnda ütelda, waikselt kätte ujaldatud,
kindlalt ja koikumata oma mõttefalist
hääd kaekäiku taga nõuda? Woi ei ole
see nii?

Paljud häälid. Muidugi nii! Koostadil on
õigus!

Koostad. Raske woitluse järele ipenelega
olen ma wastajeks hakanud ühe mehega,
kelle majas ma alles kõige hilisimal ajal
alalijeks külalijeks olin, ühe mehega, kes
kuni tänase päewani oma kaaskodanik-
kude häätatultise lugupidamise läbi rõõmus-

tatud oli, - ühe mehega, kelle ainuke wiga,
 ehk õigem - tähtsam wiga see on, et ta
 enam oma jõudame kui mõistuse nõuu kuul-
 lab -

Kääbed (juht ja jäält) Wäga õige! Glagu
 doktor Stoekmann!

Hoostad. Aga minu kohustus fundis mind,
 tema wastajeks hakkata. Ja siis on üselt üks-
 põhjus, mis mulle asja annab, tema wastu ^{õigustamiseks} ~~et~~
 kui iganes võimalik, teda kardetavalt teilt
 tagasi pööda, millele taafunud on; see on
 hoolitsemine tema perekonna eest -

Stoekm jääge weewärgi ja kloaaki juurde!

Hoostad. - hoolitsemine tema abikaasa ja
 abielaste laste eest.

Morten Oma, kõneleb ta meist?

Pr. Stoekm. Pff!

Stoekm. Nõnda siis wõtaks meie herra
 sissapää ettepaneku hääletamise alla.

Stoekm. Ei ole tarwis! Ma ei mõtle nüüd
 mitte figaduslistest oludest jaäl all jupe-
 lussaputuses rääkida. Ei - nüüd peate teie
 niidagi nüüd kuulda saama.

Linnap. (poole häälega). Mis ta nüüd jälle
gi plaanib?

Purjus mees (üleval uksi juures). Mina maks-
jan ka maksusid! Ja nõndasi on mulejona
õigus! Ja minu kindel - kõikumata
arandõistmata arwamine, et -

Mitmed hääled. Rahu fääal taga pool!

Teised hääled. Tä on purjus! Wifake ta
wälja! (Purjus mees toimetatakse wälja)

Stoekm. Ma palun fõna!

Aslakjen (kolistab kella). Herra Doktor
Stoekmannil on fõna.

Stoekm. Kui mõne päewa eest jultunud
püüdeid oleks ilmutatud, mind waikest
jundida, nagu praegu jün! Kui lowi
oleks ma oma pühamate inimete õiguste
eest wõidelnud! Aga nüüd on mulle üks
koik; seft nüüd on mul tähtsamate asjade
üle rääkida. (Rabwahulk kogub tiheda-
mini tema ümber. Morten küll on lähemal
olejate hulgas näha.)

Stoekm. (räägib edasi). Ma olen neil päi-
wil palju mõtelnud ja juurdlenud, - olen

nii boolega mõtelnud, et mul pää laufa kuu-
gas -

Siinap. (Kõhatal). Jlm!

Stoekm. Siis aga jai mulle kõik selgese,
mulle selgus kõik täielikult. Ja sellepä-
rast seisan ma nüüd siin. Ja ma tahan
teile, armjad kaaskodanikud, juurt ja
tähtsat avaldada. Ma tahan teile ühest
ülesleidusest rääkida, mis hoopis laiali-
sema tähendusega kui see, et meie weewärk
ära kihwti latud on ja meie terwisparan-
duse linna ke katkufel pinnal ajub.

Käälid (Karjuwad). Mitte jupe-
lus-ajutusest rääkida! Meie ei tahajeda
kauda! Mitte sellest rääkida!

Stoekm. Ma ütlesin, ma tahan leiduse
ile rääkida, mille ma nende päewade-
jes tegin. See on leidus, et kõik meie waim-
lised eluhallikad ära kihwtitatud on, et terwe
meie kodanlik jeltskond walede katkufel
pinnal ajub -

Käälid. Mis ta ütles?

Siinap. Niisugune päälekaebamine -!

Aslaseen (kätt kellekise külge pannis).

Ma palun herrat kõnemeest möödusamalt
vääkida!

Stockm. Ma olen oma kodulima nü soo-
jasti armastanud, nagu üks mees oma noo-
ruse kodukohta ial armastada võib. Ma
ei olnud kuigi wana, kui ma siit lahku-
jin, ja kangelolek, igatus ning ~~mälatus~~
mälestus tegiwad seda, et see koht oma
inimestega imelises ilusas helenduses minu
waimufilmade ees seiwad. (Siin ja seal
käteplakkutamise ning bravo-hüüded.)

Stockm. Siis elutsejin ma aastate wiiji ühes
kolidas maanurgakeses. Sain ma mõnega
nendest inimestest kokku, kes jaäl harwalt
kiriküngaste wahel elawad, siis mõtlejin
ma wahepääl, et nende waeste õnnetute
olewuste jaoks kohasem oleks, kui nendel
parem loomaarst minu juurde rüchi ase-
mel tohtriks oleks.

(Nurjemine faalis.)

Billing. Larnafeid Jonu pole ma, Jumala
est, weel ial kuulnud!

Hovstad. See on ju ühe auuväärt rahva-
 klasfi üle hirmutamise!

Stoekm. Palun veidi kannatust! Ma usun,
 keegi ei või minult ütelda, et ma jääl
 üleväl oma kodulinna ära oleks unusta-
 nud; sest ma haudusin jääl ühe plaani
 kallal, ja ma haudusin viimaks selle
 plaani wälja - see oli meie supelusafutu-
 se plaan.

(Käteplakjutamine ja selle wastane meele-
 olu)

Stoekm. Ja kui viimaks aastate järele
 jaatus minu wastu sõbralikkus jai ning
 mina kodumaale tagasi tulla tohtisin,
 - jaa, armjad kaaskodanikud, siis tuli
 mulle ette, nagu ei oleks mul ilmas mida-
 gi muud enam soovida; - ainult üks
 soov oli mul veel: sooja ja wäsimata
 hoolega tegevuses olla oma kodulinna
 ja üliüldse hääks.

Linnap. (wahib õhku). Ilm - tema Kõne-
 wüs on weidi imelik - km!

Stoekm. Ja nü ilustsin ning ilustsin ma

fiin pimestufe omes. Eila hommiku aga
 - ehk öieti juba üleila õhtu - siis läksi-
 wad mu waimufilmad pärani lahti, ja
 mis ma kõigepäält nägin, see oli minu
 ametikohtade wõrdlemata lollus -
 (Lärm. Hüüed. Naermine. Pr. Stockmann
 kõhatab ühtesõnu.)

Linnaj. Herra president -!

Aslase (Kõlistab) Oma õiguste nimel -
 Stockm. Herra Aslase, see on wäiklus,
 mind nüüguuste sõnakiste nimel takis-
 tada! Ma tahtsin ainult ütelda, kui us-
 kumata sigaduslikest fupelusafutuse üle-
 mad eswõtjad toimetanud on. Ülemad
 eswõtjad, ülemjuhhid, ülemused, ehk küüas-
 neid nimetada, - nüüguust rahwast ei woi
 ma põrmugi sallida; jääraft jorti mi-
 mesi olen ma oma elupäewadel ju küllalt
 tundma saanud. Nad on just kui kiffid
 noores puu-istanduses, igal pool teeswad
 nad paha; wabale mehele on nad tee
 pääl takistuseks, nad ei lafe teda kuidagi
 edasi; ma näeko häameelega, kui neid

nagu kahjulikka elukaid hävitama ha-
kataks!

(Kahutus-laalis.)

Linnap. Herra president, lubate teie far-
naseid üteli?

Aslasten (kätt kellukele juurde pannes).

Herra doktor -!

Stoekm. Ma imestafin ainult, et mul al-
les nüüd filmad nende herrade kohta lah-
ti on lairuid, kuna mul siin peaaegu iga-
päew tore eksemplar filmade es on ol-
nud, - minu wend Peter - windunud ja
fikse oma elarvannistes -

(Naermine Lärm. Wilede häälid. Proua
Stoekmann köhatas ühtesoodu. Aslasten
kolistab ägedusega kella.)

Purjus mees (kes jällegi siise tulnud). Ni-
metas ta mind? Jaah, minu nimi
on Peterfon; aga, kurat, ma ütlen -!

Pahased häälid (ägedalt). Joodik wälja!
Wifake ta wälja! (Mees wifatarke jäl-
legi wälja.)

Linnap. Kes see mees oli?

148.
Pühedal seisja. Ei tea ütelda, herra lin-
napää!

Teine. Tä ei ole meie linnaft.

Kolmas. Tä olewat puudega kaupleja
(kaufe lõppu pole aru saada)

Aslasein. Mehel oli wististi õlle wõ-
pääs. - Kõnelge edasi, herra doktor,
ega pidage uneti ka mõõtu ütelistes!

Koostin. Noh, kaas kodanikud, ma jä-
tan tõesti rääkimise endi ülemtegelas-
te kohta. Kui keegi jellist, mis ma
ütelnud, järeldama peaks, et ma nende-
le herradele kallale kippuda tahan, siis
kõlita, eksib suurelt. Sest ma tõõstin
ennast mõttega, et niisugused wäljaju-
rewa aatitma wõnaraugad ise kõige-
paremini oma wõimse tunni rutulise
higinemise seft hoollitewad; neile pole
tarwisgi arstiabi, et nad wõimalikult
nuttu ära hauda kaoks. Ja seda laa-
di inimised ei olegi jeltkonnale kõige-
suuremaks kahjaks; nemad ei olegi,
kes meie waimliste eluhallikate ära-

Kihvitatamiseks ja jalgsialuse maapiima
kõhufiks muutmises. Kõige enam mõ-
juga tegewad on; mitte nemad ei ole
meie ühis kõndlikes elus kõige kardetawa-
mad töö ja wabaduse waenlased.

Hiinded igalt poolt. Kes siis? Kes need siis
on? Meie nõuame nimetamist! Nime-
tage nime!

Hoekm. Olge julged, ma nimetan juba! Lest
see ongi minu juur elane leidus. (Wõim-
jama häälega) Kõige kardetawam töö ja
wabaduse waenlane meie juures on — felt-
konna fitkelt ja tihedalt kokkuboidew
enamus —! Just tema, feltkonna neetud,
tihedalt kokkuboidew wabameelne ena-
mus — tema on see! Hiind on teile
üteldud!

(Kõle naira faalis. Suurem hõrk karjab,
krambib jalgadega ja puhub wilefid. Mõned
wanemad herrad wahetawad jalapilkufid
ja näiwad löbu tundwat. Fr. Hoekmann
kõufeb kartlikult püsti; Ajliif ja Morten
afiwad äkwardades koolipoiste juurde,

Kes larmi lööwad. Islasten kolisid kella
ja manitseb raha pärast. Hoovstad ja Pilling
räägiwad kabekesi, ilma et nende
kõnet kuulda oleks. Wümax jääb waik-
seks.)

Islasten. Koosoleku juhataja ootab,
et kõnelees oma mõtteid ütlesid
tagasi wotaks.

Hoekm. Aga ma ei mõtlegi seda, herra
Islasten. Meie jeltskonna juur ena-
mus on, kes minult wabaduse rüüb ja
mind keelata tahab tött awaldamast.

Hoovstad. Enamuse poole pääl on icska
õigus!

Pilling. Ja ka tõde, Jumalast!

Hoekm. Enamuse pool pole ial õigust.
Mitte ial, ütlen ma! Usk, et enamusel
icska õigus peab olema, ja tõde tema
pool, on ka üks nendest jeltskonnilistest
waledest, milledele wastu astuma iga
waba mõttelise wõimuga mees peab.
Left kellest leiab ühe maad elanikkude
enamus koos? Pärkadest inimestest wõi

rumalateft? Ma arvan, see on õieti
päevafelge, et maapinnal rumalad häbe-
mata juures enamuses on. Aga, tuhat ja
tuline, see ei tohi õieti ial korras olla,
et rumalad tarkade üle walitsewad!

(Lärm ja Kifa.)

Stockm. Ja jaa; minu hääl wõite teie
ülekarjuda, juudate teie küll oma kar-
jumisega kinni mätta, aga minu mõtet
juumiks karjuda ei jõua teie juha! Ena-
mused on ju wõim - kahjuks; aga õigust
ei ole tal mitte! Õigus on minul ja veel
paaril muul. Wähemused on ikka õigus!

(Jällegi uus lärm.)

Kovstad. Ahaa! Herra Doktor Stock-
mann on nõnda üleilalset jaadik aristok-
raadiks jaanud.

Stockm. Ma olen ütelnud, et ma mitte
iial jõua wäinse, kiffarimmalise, waewalt
hingitsewa, ilmaelust mahajäänud
kildkonna jaoks kulutada ei taha. Ken-
dega pole tuskjal elul mingit tegemist.
Aga ma mõtlen nende uskjute pääle, Kes

meie maal vähefel arvul siin ja jaäl ette
 tulewad, kellele hingid noori, idanewaid
 tõdesi vastu wõtawad on ja omaks üm-
 ber töötanud. Need mehed seisawad jelts-
 konnia enamuseft. Kaugel ees- kõrgematel
 kohtadel - ja jaäl wõitlewad nad tõdesel
 eest, mis alles- liiga uued teaduse ilmas
 on, kui et enamus nende poole wõiks
 hoida!

Hoostad. Haa, siis on herra doktor revolüt-
 sioneriks hakanud!

Stackin. Tühad ja tuline, jeda olen ma
 tõesti, herra Hoostad. Ma mõtlen revolüt-
 sioni teha wale vastu, et enamus tõe oma-
 rik on. Mis tegusid on need tões, millest see
 enamus harilikult kinni peab? Need on
 tões, mis nii wanako jaanud, et nad juba
 wabifenna ja tudifenna hakkamas on. Aga
 aga kui tõe nii wanako on jaanud, siis,
 minu herrad, on ta juba waleks muutumas.
 (Naermine ja pikkawad hüüdes.)

Stackin. Jajaa, - Kas teie nüüd ufute
 woi mitte, aga tões pole põrmugi mitte nüüd

wifaadulised metujalemid, nagu inimesed
 uhiwad ja ennast uskuma jumiwad. Pawa-
 lik tõe elab, ütleme, härliselt 17 kuni
 18. kõige enam 20 aastat; harwa enam.
 Aga niisugused elatanud tõe on ikka
 koledesti kõhnad ja labjad. Aga sellest
 hoolimata tutvustab enamus ennast alles
 jõe nendega, ja joovitab neid jeltskonnale
 kui terwet waimutoitu. Aga niisugusel
 kastil pole mingit suuremat tootmist wäär-
 tust, jeda woin ma teile kinnitada;
 ja jeda pean mina kui arst täieliselt
 teadma. Koiki neid maiswiteid-tõdesid
 wõib minewaastase suitfuhaga wõrrida;
 need tõe on just kui hallitama loonud,
 hukkaläänud shingid. Ja sellest jummil
 terve see kõlbline sporbut, mis nii laia-
 listelt kõrgis jeltskonnakihtides möllab.
Kokkajen. Mulle näitab, et arustatud
 kõnnimes-wõidi aineft kõrwale kaldub.
Liinrap. Ma pean herra presidendi
 arwanist toetama.
Stoekim. Oled ja, Peter, arust ära? Ma

107
pean ju täitja kindlasti aineff kiimi...
Jest jelleff tahangi ma ju kõnelda, et rah-
wa mass, enamus, jee neetud maiorust
- et tema jee ongi, mis meie waimlifi
eluhallikaid ära kihwitab ja jälgealuff
pinda katkuseks muudab.

Hovstad. Ja jeda teeko siis rahwa juur,
wabameelne enamus, jest et ta küllalt
mõistlik on ja kindlaid ning õigekstumis-
tatud tõdesid austab?

Stoekm. Ah, armas-herra Hovstad,
ärge mulle siis kindlaleff tõdeff lo-
bigege! Tõed, mida rahwa rumala kül-
ga poolt õigeko tummistatakse, on need
tõed, mis meie wanaisade päivil wäheffid
inõfikud targumad õigeko pidajwad. Meie
tänapäe wäheffid inõfikud, meie ei austa
neid enam; ja minu waade on, ainult
üks kindel tõde on olemas, nimelt jee et
ihegi jelts konna elu terve ei wõi olla -
niisuguste wanade, wileffate tõdede alusel.

Hovstad. Selle asemel, et jonn targutatakse,
oleks ilus, kui meile neid wileffaid tõdesid

1
nimetataks; millele left. meie elame.

(Hääkskiitmine mitmelt poolt.)

Stockm. Ah, ma võiks terve hunniku
nõujust rifu ja vämpju üles lugeda;
aga leftkätt tahan ma ainult üht õigeks
püetud töde nimetada, mis lauga vastik
vale on, aga millest jüski nii herra
Hovstad, kui 'Rakva Postimees' ja kõik
'Rakva Postimehe' poolhoidjad elavad.
Hovstad. Ja see oleks - ?

Stockm. See on õpetus, mille tee oma ifadelt
pärimus olete ja nüüd ilma mõtlemiseta
dina wälja karjute, - õpetus, et alamad
klassid, rahwa laiemad alumised kihid,
nässe, et need need rahwa siju, et need
rahwas ife olawat, - et lihtsal mehel, et
harimatatel ja rumalatel ja poolhari-
tutel jeltokonna piirides seefama õigus
on hukka mõista ja hääks kiita,
walitfeda ja õffusi teha, nagu waim-
lifelt kõrgemate ifikute wäikfel arvul.

Billing. Sellefarnast pole ma, Jurnala
left, weel kuulnud -

Hoostad (Jelfamal ajal, hüüab). Kodanikud, pange tähele!

Pahandatus vääled / hägedusega. Ohoo! Meie pole mitte rahvas? Wõi ainult kõrgema seisuse mehed peavad walitsema. Pöoline. Wifake wälja see mees, kes-nüü-
fi räägib!

Teised. Tehke talle tuul jalgade alla!

Üks kodanik (Karjub). Ewenfen, farw-platzi! (Kõnawad farwe vääled; wiled ja metfik lärm faalis.)

Stoekum (pöäle jelle, kui lärm wähe alanenud). Aga olge ometi mõistlikud! Kas teie üht ainfsat korda tächäält kuulda ei taha? Ma ei nõuagi ju, et teie kõik filmapilek minuga ühes nõuus oleksite. Aga ma loostsin igatahes küll, et herra Hoostad wäike järelemõtlemise järgi minule õiguse jätab. Seft herra Hoostad pidi ju wabamõtteja olema — Jonestawad poolhäälega küpimised. Wabamõtteja, ütteleb ta? Mis? On siis Hoostad wabamõtteja?

157.
Koostad (hüüab). Pöendusi, herra doktor
Stockmann! Kuna olen ma jeda must
walge pääl awaldanud?

Stockm. (järel mõeldes). Teil on õigus, —
jeda julgest pole teil ial olnud! Kää
kiil, herra Koostad, ma ei taha teid hä-
dasest jätta. Mina ise olen wabamõtleja.
ja nüüd tahan ma teile looduse teaduse
abil selgeks teha, et 'Rahwa Postimees'
teid häbita wiijil ninapiid peab, kui ta
teile ette puhub, et teie, et rahwas, et
määrse, et laiad alamaad kihid rahwa
ehtsammijäi olewat. See on, waadake, ai-
nult ajalehe lori ja wale! Rahwa fuur-
hukk, määrse, on ainult toores aine, millest
rahwas alles huna tuleb.

(Nüüjemise awaldused, naermine ja rahutus
jaalis.)

Stockm. Kas pole legu nüüanna muude
elawate olewustega? Misjuguine wähe
pole mitte kultiwentud ja kultiwuri-
mata looma wabel? Pänge üht liktla-
balt talupoja kana tähele: mis on nüüjugu

Kanaräbala liha väärt? Tõepoolest, mit-
 te kuigi palju. Ja mis munad need on,
 mida niisugune talupoja Kanaräbal
 muneb? Korralik wares võib praegu
 niisama häid mune muneada. Aga nüüd
 võtke kultiveeritud Hispaania ehk
 • jälle Jaapani kana, või võtke kalk-
 hun, ehk tore fajaan ja pange need
 kähel; - ja teie ütlete tingimata: teine
 tubak! Ja siis nimetan ma teile ko-
 rafi, kellega meie inimesed nüi imelähe-
 dalt sugulased oleme. Kujutage enestele
 üht lihtsat talumehe Karjakrantsi ette,
 jääratsid näsfakaid Koera-contrufiid
 hulguks ka linna ulitfaiid mööda im-
 bir. Ja wõrrelge jäärast Karjakrantsi
 ühe puudlega, kes, nagu tema ejiwane-
 madgi juba, misu põlwe järgimööda,
 jõukas majas hästi jõudetud, ja kel woi-
 malust on olnud harmoonilisi häälefid
 ning muusikat kuulda. Teie mõtlete
 wabest, et puudli aju tühjagi enam ha-
 ritud pole kui Karjakrantsi oma. Aga

on: puudli aju on tähtsal moodul kultuuraline; niisugusi noori puudliki jadawad weiderdusekunstnikud imelisi kunsttekkijid tegema õpetada. Aga selleparast ei saada lihtne karjakkants-ial ära õppida, mitte jinnu poolegi!

(Lärm.)

Uks kodanik. Nüüd tahate teie nüüd ka veel koerteks-teha?

Teine doktor herra, meie ei ole mitte loomad!

Hoekm. Aga jüski, minu armuham!

Meie oleme kõik, kõik jün läbifeji loomad. Aga kõrgewäärtusliki loomafid on igatahes wähe meie hulgas. Oo, määraku juur wähe on puudli-inimeste ja karjakkantsiliste inimeste wahel. Ja naljakas ajalehe juures on see, et herra Hoostad minu waadet täiesti õigeks peab, seni kui neljajalgsetest loomadest juttu on -

Hoostad. Jün ei räägi ma wastu.

Hoekm. Jajaa; aga nü pea kui ma

Jellesjamas waimus kahejalgetest loomadest idagi hakkam rääkima, siis pole herra Hoostad enam minuga ühel nõuul; siis ei ole tal mitte enam julgust, oma arvamist avaldada, oma mõtet lõpuni ära mõelda; siis pöörab ta terve õpetuse pää pääle ja kifab „Rahwa Postimehes“, et talupoja kukk ja karjakraants loomade hulgas ehtjamaid olewused olewat. Aga nii on ikka lugu inimsega, kel plebejilik weri soontes woolab ja kes waimulifelt weel kõrgemale järjeli pole jõudnud.

Hoostad. Mina ei püüa mitte kõrgem olewus olla; mina olen jündimise poolest talupoegade hulgast pärit; ja ma olen selle pääle uhke, et mina juured sügawasse rahwa alamatesse klassidesse ulatawad, mille üle fiin hirsitatakse.

Paljud häälid. Hoostad elagu! Hurraa, hurraa!

Stoekur. Seda laadi talumafilifid inimesed, kelledest ma fiin räägin, pole mitte

ainult rahva alumistes kihtides leida; nad
 ronivad ülespoole ja neid kihiseb meie ümber,
 neid on küllalt ja küllalt jeltskonna kõrgema-
 tes kihtides leida. Silmitsege koost oma pe-
 rixist, aulikku linnapääd! Mina wend Pe-
 ter, see on ka plebeijilik inimene, kõige
 ehtsamal wiisil -

(Naermine ja fivistamine)

Linnapääd. Ma protesteerin niisuguste
 iplikiste kallalekippumiste vastu!

Stokholm. (ei lae unnaft eksitada). - ja mit-
 te jellepäraft, et tema, nagu minugi efi-
 ifa üks wana wastik mereröwel Tom-
 merimaal woi jääb ligilähedal oli,
 jääb oleme meie nimelt oma eivanema-
 te kaudu pärit -

Linnapääd. Rumal legend, millel tõsiste asja-
 oludega tegemist pole.

Stokholm. - waid jellepäraft, et tema oma
 ülemate mõtteid mõtleb ja et tema waa-
 ted alati tema ülemate waated on. Jni-
 mesed, kes sedawüsi teewad, on waimlised
 kalumatsid; waadake, jellepäraft on

minu wemmal Petril nii kole wähe kõr-
gemat waimu, — ja järjekult on terra
wabameeljus kalatsemisewäart —
Linnap. Herra president!

Hoostad. Nõnda juis on kõrgemad isikud
jün maal wabameeljed? See on päris-
uus leidus!

(Naermine faalis.)

Hoekm. Juff nü, — see on ka üks oja mi-
nu meelt leiduseft. Ja weel jeda tuleb
ütelda, et wabameeljus-peaegu jedasa-
ma on, mis kõlblus. Ja sellepärast, üt-
len ma, on andeksandmata „Rahwa
Postimehe” poolt, et ta päewast päewa
waleõpetust kuulutab, nagu itmutaks-
masse, rahwahulka enamus waba-
meeljust ja kõlblust — Kurna lawoorused
ja kõlwatus ja igaforti waimulik wilit-
jus kultuurast wälja inimistsewat, nü
nagu supeluspaikeadesse westoorust
nahaparkimisekoja mustust alla inimit-
jed —

(Lärm ja wabelrääkimised.)

Stockm. (ei lafe ennaft eksitada, naerdes).
 Ja jüügi võib leelama „Rakva Postimees“
 jülustada, et rakva alamatele kihtidele
 paremaid elutingimisi tarwis on. Tuhad
 ja tuhine, ütlen ma weel kord - kui „Rak-
 wa Postimehe“ õpetuse tõde wastupidaw
 oleks, siis tähendaks just rakva leiflikorra
 tõstmise niipalju kui rakva kaudu-
 niist hukatusele! Aga õnnelikul wiisil
 on see ainult endistelt põlvedelt pärin-
 datud tuhine lorijutt, et kultuura rahwast
 kõlbliselt rikkuwat. Ei, rumalus, wafus,
 elutingimiste igafuguine wilettus - need,
 need häwitawad inimeste kõlblust! Majas,
 milles mitte igapäew tubafid ei tuulutata,
 ja põrandaid ei pühita, kaotawad ini-
 meste kaks kuni kolme aasta jooksul
 wõimu, kõlbliselt mõelda ja kõblise
 eluwõijaga olla. Käte, minu naene,
 tõendab koguni, et ka põrandad iga-
 päew küüritud seawad jaama, kuid
 selle üle võib weel waielda. Aga lugu
 on, kinnitan ma, tingimata nii, et

kapriku puudus-jüdametunnistuse tümaks
ja jõuetuks muudab. Ja meie linna wäga,
wäga paljudes-majades näitab kapriku
juur puudus olawat, kui linnaelanikkude
juur enamus nii jüdametunnistuse
woib olla, et linna tulewikku wale ning
pettuse haigewa müdka kohale rajatakse -
Aslaffen. Nii jämedalt ei tohi kodani-
ku seisus enmast mitte haawata lasta!

Üks-herra. Ma panen herrale presiden-
dile ette, kõnemehele sõnasigus-ara wotta
Rutatawad hääled. Ja muidugi! Wäga õige!
Arge laske teda enam rääkida!

Stockm. (wihafeko jaoks). Siis hakkam
iga muitsamurga pääl oma täisõnu kuu-
lutama! Ma kirjutan wäljaspoolsete
ajalehtedes! Ma annan terweli maale
teada, kuidas-jün asjalood seisawad!

Floustaad. Näitab peaaegu, nagu oleks
herra doktoril piis linna hukatusest
saata.

Stockm. Pöepoolst, nii armastan ma
oma ila linna, et ma tema ennem hu-

Katusege ja adaksin, kui et ma rahulikult
päält waadata juudaks; kuidas ta wale-
pinnal õitseb!

Aslanen. See on aga —

(Lärm ja wiled. Proua Stockmann kõhik
ilmaasjata. Doktor ei kuule enam.)

Hoostad (hüüab kehet lärmi). See mees
peab linnaelanikkude waenlane olema,
kes terve feldtkonna häwinemist loowib.

Stockm. (Kaswawa kirglikega). Sellest
pole häda, kui walelik feldtkond häwi-
neb! Ma ütlen, niisugune feldtkond tu-
leks maapinnalt ära kaotada! Kui
rööwloomasid tuleks niisuguseid inimesi
ära häwitada, kes walelikult ja walelt
elavad! Peie teete wünnaks terve maa
katuseks; tõe wüte terve maa nü kau-
gele, et ta hukkamiseku ära teenib. Ja
läheb lugu nü kaugele, siis hüüan ma
ja loowin kokkumata: mingi terve
maa hukka, jaagu terve see rahwas
häwitatud!

Üks mees (rahwa hulgast). Nii wiisi rää-

Kida wõib ainult rahwa waenlane
Billing. See oli, Jumala eest, rahwa haalt
Terwe Koosolek (möirgab). Oige! Oige!
 Tä on rahwa waenlane! Tema wikkab
 oma maad! Tema wikkab terwet
 rahwaft!

H. Lassen. Kui riigikodanik ja nõnda
 jama kui inimene olen ma jügewasti
 pahandatud jelle läbi, mis ma siin
 kuulma olen pidanud. Herra Doktor
 Stockmann on nüfugufi omadufi jün
 awaldanud, mida ma temaft unesgi
 näha ei oleks wõinud. Ma pean ka kah-
 jaks-jeda otjufst häaks-kütma, mis pra-
 gu jün amulikkude kodanikkude poolt
 tehtud; ja ma pean kohajeks, et meie
 jellele otjufle kindlama kuju amassa
 Ma panen järgmift ette: „Koosolek
 otjufstab, et tema jupelusafutufe arsti
 Doktor Thomas Stockmanni rahwa
 waenlafeks peab.“

(Tõrnilised huraa hüüded ja häaks küt-
mised. Doktor Stockmanni ümber Kogu-

neli fuur rahwa ring ja puhub wileduga
 ternale näkku. Prona Hoekmann ja Petra
 on ülestõusnud. Eglif ja Morten rüflevad
 teiste Koolipoisikestega, kes ka wilistafi-
 wad. Mõned täiskaswanud lahutawad
 neid.)

Hoekm. (wilepuhujatele). Oo, lollid, kes-
 teie olete, — ma ütlen teile —

Aslakfen (kõlistab). Herra Doktoril pole
 enam sõna! Meie peame korrapäralise
 hääletamisega algama; kuid et ifiklikka
 tunnõusi warjata, peab hääleandmine
 kirjalikult ja ilma nimedeta findima.
 On teil walget paberit, herra Billing?

Billing. Linn on walge ja finine paber.
Aslakfen (astub podiumilt maha). Wäga
 häa; nü lähem rütem. Lõigake tükki
 deks — nõnda jah! (Kõsoolejate poole.)
 Lõigake tähendab „ei“, walge tähendab
 „ja“. Ma käin ise ringi ja korjan
 hääled kokku.

(Linnapääl hakkub jaalift. Aslakfen
 ja mõned teised kodanikud käiwad

praberitükikesed kübaras, koosoleku ruumis
ringi.)

Üks herra (Hovstadile). Kuulge, mis sellest
doktorist õige tuleb arvata?

Hovstad. Teie teate ju, mis sugune mõt-
lemiseta inimene ta on!

Teine herra (Billingile). Kuulge - teie olete ju
majaföber. Märkajte teie, et see mees weidi
enam joo?

Billing. Jumala eest, ma ei tea, kuidas ma
õieti ütlesin peaks. Tõddi seisab ial laual,
mine kuna sinna lähed.

Kolmas herra. Ei, ma arwan ennem, et ta
moistuse juures weidi puudus on.

Esim. herra. Võib olla on ta nõrgameelne
päritud juguwoja wiga.

Billing. Võib ka olla.

Neljas ah mis, - ainult õelus - kätte
maksmine millegi eest.

Billing. Hiljuti rääkis ta igatahes küll
oma palga juurendusest, aga sellest ei tulnud
midagi wälja.

Kõik herrad (ühisel nõul). Ahaa! Loo on

ju arusaadaw.

Purjus mees (kefet rahwahulka). Ma - ma -
ma tahan ühe finise jaada! Ja ühe
walge tahan ma ka jaada!

Küürid. See joodix on jällegi fiin! Wälja!
Wälja!

Küü (läheneb doktorile). Näed nüüd, Stock-
mann, kuhu nüfugused pahad naljad wiivad!

Stockm. Ma olen teinud, mis mu kohus-
oli.

Küü. Mis tee saäl nahaparkimise kodadest
ja weskeroost ütlefite - ?

Stockm. Teie kuulfite ju; ma ütlesin, et saält
koix see katkune must wefi tulebgi.

Küü. Ka minu nahaparkimise kojast?

Stockm. Kahjuks; ja tee töörojast koi-
ge enam.

Küü. Ja tahate teie jellest ajalehtedes
kirjutada?

Stockm. Ma ei mõtle midagi warju-
kätte alla jätta.

Küü. Stockmann, see temp lähel teil
Kalliks maksma! (ära)

170.
Paks-herra (astub Horsteri juurde, ühtä
gaanefid teretamata). Nah! Kapten! Woi
nõnda, teie annate oma ruumifid rahwa
waenlastele tarwitada?

Horster. Ma arwan, herra Vik, et ma en-
da omandusega teha woin, mis ma tahan
Herra. Pis ärge pange pahaks, kui ma
na enda omandusega niijama teen.

Horster. Mis teie jellega ütelda tahate?
Herra. Küll teie homme kuulete! (Pöörab
tumale selja ja läheb.)

Petra. Horster, oli see teie reeder?

Horster. Seda küll; see oli fuurkaupmees Vik.
Aslappen (häälepidelikeid käes) astub paditoni-
le ja kõlistab). Misnu herrad, tohin ma
teid hääleandmise järeldusega tutvustada?
Ühel häälel - kui üksainus-maha arwata -
üks-noorem herra See on purjus mehe oma
Aslappen. Ühel häälel, maha arwata R
üksainus, mis ühe nokastanud mehe
poolt ära antud - on kodanikkude koo-
olek juwelusajutuse arsti Doktor Thomas
Stockmanni rahwa waenlaseks tunnista-

meid! (Hüüded ja hääkskiitmised) Olagu
meie wana auulik kodanikkude seisus!

(Hüüded hääkskiitmise hüüded) Olagu meie
tubli ja tegewuslustiline linnapääd, kes
meie õiglaselele wäele maha jäänud!

(Olagu hüüded) Koosolek on lõpetatud!
(Ta astub podiumilt ära)

Billing (Lastem presidenti elada! Ola-
gu koosoleku president!

Teine koosolek. Olagu raamatutrükkija
Aslarsen!

Stoekm. Petra, minu kübar ja palitu!

Kapten, on teie laeval uude ilma reifija-
te tarwis ruumi?

Horster. Teie ja teie omaasjete jaoks on
ruum, herra doktor, ikka ruumi.

Stoekm. (kuna Petra temale palitu selga
awitab). Hääd! Tule, Käte! Tulge, poisid!

Pr. Stoekm. (taja). Armas Thomas, lähme
tagumise trepi kaudu!

Stoekm. Mingit tagatreppifi, Käte! (Ko-
wema häälega) Teie saate weel rahwa-
wainlase poolt midagi kuulda, eme

Kui ta kodumaa kolmu oma jalga delt
ära raputab! Ma pole mitte nii jumma-
lafarnane, kui üks-teatud ifix, ma ei
isole mitte: ma annan teile andeks,
jett teie ei tea, mis teie teete -

Aslakfen (hinnab). See on jummalat teo-
kaw wordlus + herra doktor Stockmann!

Billinq. See on jummalaceft - ! On toes-
te tabar, moiflikul inimel sellefarnast
päält kuulda!

Jame hääl. Wõi ähwardab ka weel!

Asfitawad hüüdes. Wifake ta aknaid fiske!

Wifake ta fjordi!

Mees (rahwa hulgas). Ewengjen, farw
platfi! (Farwehääl, wiled ja metfik
kija. Doktor Stockmann läheneb oma-
setega uufe juurde. Horster teeb nendele
teed.)

Perwe Koosolek (hulub temale järele). Rah-
wa waenlane! Rahwa waenlane! Rah-
wa waenlane!

Billinq (oma kirjutufi korraldades). Ju-
mala eft - tänna ei tahaks ma mitte

173.

Stockmannide pool toodi juba!
(Rahvas tungib wälja minema; wäl-
jas kestab larm edasi; uulitpatel on
hüüdeid kuulda: Rahwa waenlane!!
Rahwa waenlane!!

(Eesriies)

Wiies waatus.

Doctor Stockmanni tootuba. Siinte
ääres raamatuviiulid ja Kapp mitmesuguste
präparatidega. Tägafeinas on wäljakäik
etteuppa; eespool pah. kätt uks- elutuppa.
Par. kätt feinas on kaks akent, millel ruu-
tud jisse löödud. Reht tuba Stockmanni
Kirjutuslaud, raamatutega ja paberitega
kaetud. Tuba on korratufes. Emmelöünane

aeg.

Stockmann (võkimes ja pantoflites,
kodumüüfike pääs, jelfab kümnamarkeli

ja urgitleb wihmawarjuga ühe kapi all,
 wümaxs jaab ta jäält ühe kivi wälja.)
Stoekm. (räägib läbi lahtise elutoa ukse)
 Käte, ma leidjin weel ühe!

Pr. Stoekm. Ah, ja leiad kindlasti
 weel terve huniku!

Stoekm. (paneb kivi teiste juurde laua
 pääle). Need kivid hoian ma kui püha-
 duse alles. Ezlijil ja Mortenil peawad
 nad igapäew filmade es. olema, ja
 kui mõlemad meesteks. jaanud, peawad
 nad need kivid omale parima. (Ottib
wihmawarjuga raamaturiuli all.) Tuhad
 ja tuline, kuidas selle tüdrukku nimie
 nüüd on — käis ta juba glaferi pool
 ära?

Pr. Stoekm. (tuleb tagasi). Jah, aga glafer
 lahknuid ütelda, et ta weel ei teadwat,
 kas ta saab tulla.

Stoekm. Küll ja näed, ta ei julge.

Pr. Stoekm. Randine arwas ka, et ta
 naabrite pärast wift ei julgewat. (Käa =
 -ie teib. tussad. Mis laäl on, Randine?

Ah joo! (Läheb teise tuppa ja tuleb tagasi.)

Siin on sulle, Thomas, kiri!

Stockm. Waatame järgi! (awab ja loeb.)

Nah, jäl ta oligi!

Pr. Stockm. Kelle käest see kiri on?

Stockm. Majaperemehelt. Ta ütles meile korteri üles.

Pr. Stockm. On see tõesti tõsi? Nägugune mõistlik mees, nagu ka muudu -

Stockm. Ta ütles, ta ei wõivat teifiti; ta tegiwat küll wastu tahtmist; aga ei tohtiwat teifiti - oma kaaskodanikkude

de pärast - awaliku arwamise pärast - ta ei wõivat isegiwalt toimutada - ta ei tohtiwat teatud mõjuimeestega wastamisi sattuda -

Pr. Stockm. Näed nüüd, Thomas!

Stockm. Ja jaa; ma näen selgesti, nad on siin kõik alatus wilettad, nii üks kui teine; üksigi inimene ei julge siin midagi ette wõtta, ilma teiste arwamisest hoolimata. (Wõrutab kirja laua pääl.) Aga, Käte, meile on see

ükskoik! Meie ajume ära nude ilma.
Pr. Stoeckm. Aga, Thomas, oled ja selle ära
 reipimise ettevõtte ka ilufasti läbi mõtel-
 nud?

Stoeckm. Pean siis viimaks siia jääma,
 kus ma võltsaks olen kurnistatud,
 kus mulle häbimärk päale vajutatud,
 kus mul aknad fiske löödud? Ja näed,
 Käte, minu mustad jääriskud on nad
 mul ka katki kiskunud!

Pr. Stoeckm. Oh mu Jumal! Ja veel
 kõige paremad, mis sul on!

Stoeckm. Ei tule ial mitte oma paremaid
 jääriskuid jalga tõmmata, kui võitlusma-
 nimeks on vabaduse ja toe eest. Säari-
 kute seipurood ei tee mulle aga palju mu-
 ret; need võid ja mul ära paigata. Aga
 et Jumal lihtsaks mulle kallale julgelt
 abuda, nagu ei oleks mina temast mitte
 tühjagi midagi enam, - waat, sellepä-
 ralt ei saa ma temast ial rahustada.

Pr. Stoeckm. Jah, Thomas, inimeste üles-
 pidamine minu vastu oli hirmus toores;

aga peame meie siis jellepärast maalt wälja
rändama?

Stoekm. Arwad ja, et teistes linnades
matšilifi inimesi wähem on kui siin?

Wõi arwad ja, et nad teistes linnades pa-
remad on? Noh... Karjakrantide asi

on ju haukumine! See pole weli kõigepa-
hem; kõigepahemaks tuleb seda pidada,
et inimesed terwel maal partei-orjad on.

Mitte, et wabades õhtu-maades lugu pa-
rem oleks, — jaäl möllawad nõndafama

enamus ja liberaalse awalise arwamise
king ning kõige jarmase kuradlise kraa-

mi mõju-wõimud! Aga jaäl on, waat,
eluolu suurewõsilisemad; nad woiwad ini-

meise surmuse hinda, aga nad ei wõta ta-
elu pikaldase pünamise läbi; jaäl ei we-

nitata mitte pünapingil waba hinge
nagu siin maal. Ja häda korral wõib

asjaolude keskest ära kõrwal põgeneda.
(Kõnnib tuba mööda) Ah, kui ma õieti

teaks, kus odawa hinna eest tükki poliit
metša, ehk wäike faareke lõuna-meres-

osta oleks....

Pr. Hoekm. Ja, aga poisikesed, Thomas?

Hoekm. (jääb jisma). Lina, Kate, oled
aga naljakas! Loowid ja, et poisid niis-
guses-feltskomas, nagu sinne, üles Kas-
waks? Ja ütlesid ju ise eila öhtu, et pool
oja linnaelanikkudest hullumeelset on,
ja kui teine pool oma aru mitte kao-
tanud pole, siis on põhjusks ju asjaolu,
et nad lambapääd on, kellel ei ole üldse
mitte mõistust kaotada pole.

Pr. Hoekm. Lina, armas Thomas, oled aga
siiski ütlemata ettevaatamata oma kone-
des!

Hoekm. Etga kas kõik pole teifi, mis ma
räägin? Kas nad ei pöörva mitte kõik
mõisted pää pääle? Kas nad ei waheta
mitte õiguse üleskohtuga ära? Kas nad ei ni-
mita mitte seda waleks, mida mina teeks
nimetan? Koige hulleim on aga, et sin taiskas-
wanud, nõnda nimetatud liberaalsed inimised
hulga kaup, ümberjooksewad, teifi ning ifeen-
dais uskuma fundides, et nad wabameelset

olewat! Kas see pole mitte ¹⁷⁵ pöörane, Käte?

Pr. Stöckm. Jah, see on küll pöörane, aga —
(Petra tuleb elutoast.)

Pr. Stöckm. Juba nii vara tuled ja koolid?

Petra. Jah; mulle üteldi koht üles.

Pr. Stöckm. Üteldi üles-?!

Stöckm. Ka julle?

Petra. Proua Busk ütles mulle üles ja jääl pidafin ma juba kohafiks, filmapiiek ära tulla.

Stöckm. Jääl tegid ja tööpoolest vieti!

Pr. Stöckm. Kes wõis küll seda arvata, et proua Busk nii halb inimene on!

Petra. Ah, emä, proua Busk pole tõesti mitte halb; ma märkafin selgesti, kui Rahju tal oli. Tä ei tohtinud aga mitte tei-
jiti, ütles ta ise; ja jääl ütles ta mulle üles.

Stöckm. (häärub naerdes kafa) Ka tema ei tohtinud mitte! Oo, see on taewalik!

Pr. Stöckm. Muidugi mõista, cilafe müra-
koos järele —

Petra. See mitte ainult. Kuula, ja, mis ma julle ütlen.

Stockm. Na?

Petra. Proua Busk näitas mulle mitte vähem kui kolm kirja, mis ta täna hommiku jaoks -

Stockm. Filma nimeta muidugi?

Petra. Jah.

Stockm. Muidugi, Käte, oma nimega ei julge nad ju ette astuda.

Petra. Ja kahes kirjis üleval, üks herra, kes meie majas fagedasti wõõrpe olnud, olewat eila õhtul klubis rääkinud, et mul mõnedes asjades kuulmata wabad waated olewat -

Stockm. Ja lootuse järele ei jalganud ja seda?

Petra. Järelsest mõista mitte. Proua Buskil inepel on kaunis wabad waated, kui meie nelja filma all räägime; aga kui awalikult minust seda teada sai, ei wõinud ta muidugi mind enam ametis pidada.

Pr. Stockm. Wõi üks, kes meil majas fagedasti wõõrpe olnud? Näed nüüd, Thomas,

mis sulle ju külalised ära teevad!

Stoekm. Niisuguste figadusliste olude keskel ei tohi enam kauem viibida! Paki, Käte, nii ruttu kui võimalik, kokku, tõttame minema, mida varem, seda parem!

Pr. Stoekm. Olge wait, — ma usun, keegi on eskojas. Waata, Petra, järgi.

Petra (awab ukse). Ah, see olete teie, herra Kapten. Palun, astuge lähemale.

Horster (trüüb eskojast). Pere hommikud! Ma tulin weidi järele waatama, kuidas teie lood on.

Stoekm. (raputab tema kätt). Täna waga; see on teie ilus!

Pr. Stoekm. Ja, juur tänu teile weel kord, herra Kapten, et teie meid eila läbi aitajite.

Petra. Aga kuidas teie ise kodu tagasi jaitse?

Horster. Oh, pole wiga; mul on ju waikjelt inna ka jõudu; ja inimesed on siin juuremalt jaolt ainult juuga kangelaised.

182.
Stockm. Need alatus korad inimeste näol
- kõepooleft, kas nad pole wilettad? Tul-
ge, ma tahan teile midagi näidata.
Waadake, jäl on kiwid, mis nad sulle
tuppa loopifiwad. Silmittege neid lähe-
malt! Perwes-hunikus pole enam kui
ainult kaks tublit jollukiwi; kõik
teised on piptillusefed. Ja jüski seiwad
nad wäljas ja mürafiwad ning ahwarda-
fiwad, et nad mu furnuks-loõwad;
aga tegewus, tegewus - jeda pole jün
peaagu põrnungi leida!

Hoorter. See kord oli jee aga teile, herra
Doktor, kafuks.

Stockm. Jeda küll. Aga jüski peab en-
nast wihastama: tuleb üks kord tofime,
terwe maa kohta tähtis-kokkupõrka-
mine, jüs-pänge aga tähele, Kapten,
jüs-pänebawalik arwamine pille
kotti, jüs-pistab jee inimeste enamus
punuma - just nagu seakari, mis
metfakt koju jookseb. Selle pääle mõtela,
on kurb; minu jüdamele teib jee walu-

Kuid tühja kah, mis siin rääkida! On
 inimised kord minid rahwa waenlaseks
 tunnistanud, siis tahan ma ka nii-
 fugune olla.

Pr. Stockm. Selleks-ija ja ial, Thomas!

Stockm. Seda ära mitte nii kindlusega
 öelda, Käte! Halb fona võib waff niija-
 omafugust moju awaldada, kui noop-
 noda piste kopjus. See neetud fona
 ma ei junda temast lahti saada; ta on
 fugaraske mu südamekoopasse tükki-
 nud; jaal peitab tema, muristab ja
 öimeb tigidalt. Ja jelle wastu ei aita
 mingi magneesia?

Petra. Pah, iga, ja peaks nende üle ai-
 milt naerma!

Horster. Herr doktor, inimised woi-
 wad weel oma waateid muuta.

Pr. Stockm. Jah, Thomas, see on nii kin-
 del, nagu et ja siin seisad!

Stockm. Waff siis muudawad nad oma
 waateid, kui uuba hilja on. Siis woi-
 wad nad siin oma waltijate wilethuses

uherdada ja jüdametunnistus-woib jü-
neid pünata, et nad ühe ifamaalaste
maalt wälja ajajwad. - Kusna reis
lahti läheb, Kapten?

Horster. Hm - jelle üle tahtsingi
ma oieti teiega rääkida.

Stoekm. On laewa poolst mõnda tähta
Kistust?

Horster. Ei, aga lugu on küll nii, et
et mina mitte ühes ei jaa joita.

Petra. Ega ometi teile ka ühes polest
üteldud?

Horster (narratab). Jah, igatahes
Petra. Ka teile?

Pr. Stoekm. Näed nüüd, Thomas

Stoekm. Ja kõik täepärast! Oh, ma
oleks jelle pääle eumeni mõtelmas
pidanud.

Horster. ärge jellest midagi täkele pan-
ge; küll ma juba mõne kaugema reederi
juures enesele koha liian.

Stoekm. Ja weel see viik - rikas mees
ja täiesti ifeifew - ! Ptüi, kurat!

185.

Horster. Tä on muudu paris-õiglane;
ja ta ütleb ise, et ta mind hämmellega
idafi peaks, kui ta tohiks —

Stoekm. Aga ta ei tohi? Arusaadav!

Horster. Tä ütles, aji poleks mitte nii
täbar, kui ta ühe erakonna liige ei
oleks —

Stoekm. Seda on ta mõistlikult üteli-
nud, see aruamees! Erakond on nagu
lihahakkimise-masin; jelles-munde-
takse kõik pööd üheks ainsaks pud-
ruks; ja sellepärast on need kõik waeva-
leajulised ja kõlkaajulised inimesed, kes
erakonna —

Pr. Stoekm. Aga Thomas!

Petra (Horsterile). Kui teie meid mitte
kodu poleks saatnud, ei oleksgi wabest
lugu teiega nii kaugele läinud?

Horster. Ma ei kahetse mitte, mis ma
teinud.

Petra (ulatab kalle käe). Tänan teid!

Horster (Doktorile). Ja mis ma veel
ütelda tahaksin — Kui teie just tingi-

186.
mata siit lahkuda tahate, siis tean
ma teist teid -

Stoekm. Wäga ilus; kui meie ainult
siit wälja laame!

Pr. Stoekm. Pff! Koputati wiff.

Petra. See on wististi onkel!

Stoekm. Ahaa! (hüüab) Lise!

Pr. Stoekm. Armas Thomas, ja pead
mulle tootama -

(Linnapääd Stoekmann tuleb eskojast)

Linnap. (urje wabel). Ja pole praegu
mitte waba; siis tule ma parem -

Stoekm. Ei, ei, - tule aga jõe!

Linnap. Aga ma olen häämelega si-
nuga nelja filma all - rääkinud.

Pr. Stoekm. Meie läheme nii kauaks
teie tuppa.

Horster. Ja mina tule siin hiljem ta-
gasi.

Stoekm. Ei - minge ühes tahapoolle,

Horster. ma pean teilt lähemat tea-
da saama -

Horster. Hää, ma jään siis ootama.

187.
(Läheb ühes proua Hockmanniga ja Petra-
ga taha tuppa)

Linnap. (ei ütle midagi, püüab aga ja-
laksli akente poole).

Hockm. Sa leiad wististi, et siin täna
wärsket õhku weidi liiasti on. Pane
parem kübar päha.

Linnap. Kui ja lubad. (Teib seda.) Ma
nõun, ma külmetafin enese eila ära;
mul hakkas jaha -

Hockm. Loo? Minul aga oli tõepoo-
lest häbemata wiifil jõe -

Linnap. Ma kahetsen, et mitte minu
- soovimuses ei jäänud, eila õõfiseid kor-
ratugi takistada -

Hockm. On see kõik, mis sul minule ütelda
oli?

Linnap. (wõtab põuest juure kirja wälja).
Meil on sulle see dokument supelusaju-
tuse walitjuse poolt ära anda.

Hockm. On sulle üles üteldud?

Linnap. Jah, tänasest päewast päält.
(Paneb kirja laua pääle) Meil on kahju;

aga awalikult öeldud, meie ei tohime
 kindud mitte teifiti - awaliku arwamise
 järaft.

Stoekm (naeratah). Teie ei tohtinud
 mitte? Seda ütelyft olen ma täna juba
 kord kuulnud.

Linnap. Palun, kujuta oma jefurko, sa
 enesele jelgesti ette. Tulewikus ei woi ja
 mingifuguse tegewusega jün linnas
 rehkendada.

Stoekm. Põrguse mingi terve mu prapst
 tga kuff ja seda nü jelgesti tead?

Linnap. Majasmanikkude ühifufe poolt et
 käib üleskutse ringi, majast majasse. Keegi
 õiglafi kodanikka kuffutakse üles, et nad
 jinu kui arstiga inam mingit tegewust
 ei teeks; ja ma woin jelle pääle wanduda,
 mitte üksainus perekonna isa ei julge
 oma allkirja kulata; keegi ei tohi liht-
 salt.

Stoekm. Ja, ja, ma ei kattle ka põrnagi
 jelle juures. Aga mis sul muud weel ütelda
 oli?

189.

Linnap. Kui ma sulle nõuu anda tohin,
jii oleks see: lahkun mõneks ajaks - linnaft.
Stockm. Ma olen ise ka jellele ostjusele
jõudnud, et linnaft lahkuda.

Linnap. Jhus. Ja kui sul nii umbes pool
aastat aega võimalust on järele mõelda
ja pigavama ärakaalunise järele ette
võtta ning paari tofise sõnaga oma
ekstistust kahetted -

Stockm. Siis võiks ma, arvad sina,
oma koha jälle tagasi saada?

Linnap. Wahelt ka; see poleks just mit-
te lausa võimata.

Stockm. Aga awalik arvamine? Awa-
likku arvamise pärast ei tohiks teie ju -

Linnap. Awalik arvamine on väga
müütu asi. Ja, awalikult väljantel-
dud, meile oleks isäraliselt tähtis,
sinnu poolt niisugust kahetlust turmis-
tust saada.

Stockm. Jajaa, see oleks teile morkka-
mööda! Aga, tuhhat ja tuline, ja oled
wift juba unustanud, mis ma sulle korrd

Jääraste konfide ja riukate pärast ütle
lefin?

Linnap. Siis oli minu seifukord teine;
siis oli jul arvamine, et terve linn si-
nu selja taga on.

Stoekm. Ja nüüd tulevad ja mulle müel-
de, et mul terve linn turja pääl rõhul!
(Wihafeko jaades.) Olgu mul wana jaatan
ife oma wananõoriga turja pääl -!
Mitte ial - mitte ial, ütlen ma!

Linnap. Perikonnaifa ei tohi mitte niivii-
gi toimetada, nagu fina. Sa ei tohi mit-
te, Thomas!

Stoekm. Ma ei tohi mitte? Jemas on ainult
üht olemas, mida waba mees mitte ei tohi,
ja tead sa, mis-see on?

Linnap. Ei.

Stoekm. Muudugi. Aga mina ütlen jeda
julle. Waba mees ei tohi mitte kallfaka
kelmi kumbel toimetada; ta ei tohi
mitte nii kalitada, et ta ife enesele näkku
julistama peaks!

Linnap. See Kolab ju arukordfelt plaufübel;

ja kui mingit muud seletust siin kange
kaeluse kohta ei oleks, - aga seda on
olemas -

Stockm. Mis ja sellega arvad?

Linnap. Ja tead seda isegi väga hästi.
Aga kui siin vend ja järgimõtlem mees,
annan ma sulle nõuu, mitte üleliigselt
lootuste ja võimialuste päale toetada,
milledest väga kergesti mitte midagi
asja ei saa.

Stockm. Kuhu ja, pagana pärast, selle-
ga õieti sihid?

Linnap. Tahad ja mind tõesti usku-
ma panna, nagu ei teaks ja midagi
wimmisest tahtmisest, mille parksepp-
meister küll ametlikult kirja pan-
nus?

Stockm. Ma tean, et see natuke, mis tal
on, wanade abitarwitavate käsitöölise
häaks langed. Kuid mis läheb see mi-
nile korda?

Linnap. Õpitaks- pole siin mitte waran-
duse natusega tegemist. Küll on õieti

joukas mees.

Stoekm. Sellest ei olnud mul aimugi!

Linnap. Hm - tõepoolest mitte? Sul pole siis viimaks ka mingit aimu, et tema waranduse üks mitte väike osa sinu lastele saab, ja niisuguse kingitusega, et sa seda kapitali oma abikaasaga eluag karvitada võid. Pole ta ise julle sellest rääkinud?

Stoekm. Ei, Jumala eest mitte! Offe ümberpöördukt: ta on iska ja alati irifunud, et ta nii hulle kõrgeid maksusid pidawat maksma. Aga tead sa, Peter, seda kindlasti, mis- ja räägid?

Linnap. Ma tean seda täitja kindla hallika järele.

Stoekm. Aga, taewaneija, siis on ju Käte dujürg kindlustatud - ja lastel niisamuti! Seda pean ma filmapilt teatama - (hüüab) Käte! Käte!

Linnap. (hoiab teda tagasi). Jft! Erial-
gu mitte üht jona.

Pr. Stoekm. (arab ukse). Mis jäl on?

Stockm. Ah, mitte midagi; mine jisse tagasi.

Pr. Stockm. (päneb jällegi uude kisse).

Stockm. Olujärg kindlustatud - mõtte
omesti - nende seifukord kõigil kindlusta-
tud - ja luksajaks! - Päevalik tund-
mus; tead ja, et ja kindlasti oma jalgel
seifad.

Linnap. Aga seda seifukorda pole jul-
weel mitte. Wana küll woib oma testa-
mendi iga päew - ja iga tund ära hävi-
tada, umberteha, kui ta tahab.

Stockm. Aga seda ei tee ta mitte, mu-
hää Peter; jeks on Daks liiga rõõmus,
lillepäraff, et ma siind ja jinnu siina-
tarku jõprou weidi koostatagin.

Linnap. (weidi nagu jahinatades ja teda
nurival pelgul filmitides). Ahad - mit
mõnegi tüheduse pääle langeb juba
walguft!

Stockm. Mis?

Linnap. Ferwe lugu oli nõndawüüsi
(Keerulin: manöwer! Wägiwalded),

194.

piiripidamata kallalekippiimised, mis
ja-tse nimel - linna ametlike juhti-
de vastu korda saadid -!

Stoekm. Mis ja kellega siis rüüta tahad?
Mida?

Linnap. Need olivad nõnda siis ainult
kõkkuräägitud kättetafumine wana
kättemakse - hirmulise Morten Külli
testamendi pärast -?

Stoekm. (peaaegu keeletult). Peter - find
sled aga kõigealatum plebejilik imi-
mene, kes - mulle ial elus ette tulnud!

Linnap. Meie oleme üksiteisega selgu-
fel! Siin lahtelaskmine on jäädas,
jef nüüd on meil sõjariistad sinu was-
tu olemas! (äras)

Stoekm. Ptüi, ptüi, ptüi! (Linnap.) Käte!
Porand tuleb jäl kohal kiivrida, kus
ta seifis! Ütle, et - neh, tubat ja tuli-
ne, kuidas jelle tüdrukku nimi nüüd oli
üttele, et ta ämbriiga ametise astuks!

Pr. Stoekm. (elutoas). Pafa, pafa, Thomas!
Petra (niifama uufe wanel). Wanaisa on

170.
fiin ja pärib, kas ta^{170.} jinuga, ija, üksinda,
rääkida võib.

Stoekm. Ja muudugi võib ta. (Ukse juures.)

Tulge aga fiske, aiapapa!

(Morten küll tuleb fiske; doktor paneb
tema järel ukse kinni.)

Stoekm. Noh, mis hääs kuulda? Wotke
istet?

Küll. Siijan parem. (Waatab ringi.) Teie
juures, Stoekmann, on aga fiin tana
ilus!

Stoekm. Jaa, eks ole?

Küll. Paris ilus - ja wärskest õhuft
pole teil ka puudu; tana on teil küll
paris liasti jeda hapnikku, millest teie
ila muuletate. Võib juba arvata, et
teil jüdametumistus tana ütlemata
hää on.

Stoekm. On kas

Küll. Võib juba arvata. (Koputab ene-
le rinna pääle.) Aga kas teate ka,
mis minul fiin on?

Stoekm. Ma loodan, ka puhast jüdametumistust =

196.

tunnistus?

Kül. Ji! Midagi, mis wul parem. (Pa
kõmbab pakku kirjatasu wälja, awab
jelle ja näitab üht paberite kimpu)

Stockm. (wahib teda imestades). Pupelus-
afutuse aktiaid?

Kül. Mis oli täna kerge kätte saada.

Stockm. Ja teie õffite enesele kokku? ?

Kül. Kõige jelle raha left, mis mul oli.

Stockm. Aga, armas äiapapa, nüüd,
kui pupelusafutuse feisukord nii kabt-
lane - ?

Kül. Kui teie unustate kui mõistlik in-
mene ülewal peate, küll siis afutuseafi
juba õitsema lööb.

Stockm. Peie näete ju isegi, et ma
teen, mis wain; aga — inimelad on
ju siin hullumelad!

Kül. Teie ütlete eila, et kõigeparem
mädawafi minu töökojast tulewat. Aga
kui see nü on, siis oleks enne mind
minu wana isa ja minu isa ning siis
minu ise arutu hulk aastaid järgimööda

197.

linna musta wäga kihwititanud, just kui kolm tupa-inglit. Uute teie, et ma jelle häbiga lepiks?

Stockm. Illega peate teie leppima -
Kahjuks.

Kül. Ei, tänan wäga! Mulle on minu häa kuulsus ja nimi midagi wäärt. Inimesed kutsuvad mind 'Dakfiks', ma olen jeda kuulnud. Dako, ju on ju nüüguuni muft loom, muba-porjas; aga nendele ei tohi öiguse jääda, mind nüüüsi nimetada! Ma tahan elada ja furra kui puhas inimene!

Stockm. Ja kuidas teie jeda pääle hakata tahate?

Kül. Teie, Stockmann, peate mind peh-
taks peema.

Stockm. Mina?

Kül. Kas teate ka, mis raha see on, mille-seft ma need artiklid ostsin? Ei, jeda ei wõi teie mitte teada, aga ma ütlen teile jeda nüüd: See on raha, mille Kä-
te ja Petra ja poijikehed ükskord pääle

198.

minu firma enesele saama peavad. Iest, waa-
Date, ma olen enesel weidike kõrwale pannud -
Stockm. (äritatult). Ja siis lähete teie ja teete
niisuguse tembu Käte rahaga?

Kiil. Jah, kõik raha on nüüd fuselusafutuse
alla pandud. Ja nüüd tahan korra näha
saada, kas teie, Stockmann, tõesti nii
hullumeelne - nii parandamata hull ole-
te. Kui teie nüüd oma kõnedes ja kirjades
ikka edasi veel loomakefi ja jääraht
moodi inetult minu parakepa-kojast wälja
laste tulla, siis on see akuraat nii, nagu
kõikaks teie lain rühmasid Käte ja Petra
ja poisikeste rahast. Aga jeda ei tee üko-
gi korralik perekonnaiga, - kui ta mit-
te hull pole.

Stockm. (Käib edasitagasi). Kuid ma olen
hull, ma olen aga hull!

Kiil. Aga teie saate ometi veel oma wii-
maft järgi jäänud aru kokku wõtma,
kui naise ja laste pärast waja offust
teha on.

Stockm. (jääb tema ette seisma). Miks ei

199.

Woinud teie mulle kõike enne ütelda, kui
teie oma kokkusuhtmisega pääle hakkasite?

Kül. Ostmine on juba lõundunud; jäl
pole enam midagi puutuda!

Stockm. (Käib rahutult edasi tagasi). Kui
ma omas teadmisel mitte nii kindel ei
oleks! Aga ma olen kõikumata
kindel selles, et mul õigus on.

Kül. (kaalub kirjatasukit käes). Kui
teie oma hullusest mitte lahti ei loo, siis
ei ole see enam palju väärt. (Pistab
kirjatasuku põue.)

Stockm. Aga, tuhat ja tuline, teadus
peaks õnne, arvan ma, kaifecabinou-
fid üles leida võima; mingi präferwa-
tiiv -

Kül. Millega loomakehi ära hukata
võiks, arvate teie?

Stockm. Jah, ehk neid kahjutaks teha.

Kül. Kas ei võiks wähest roti-
kibw-
liga proovida?

Stockm. Ah, rumalus, rumalus! Aga
kõik inimesed tõendavad ju, minu

teadmine olewat ainult aju wiirastus.
Kas ei wõi siis kõik tõesti ajuwiirastus
olla? Saagu nad oma tahtmise! Need
rumalad, kitsajüdamelised koerad!

Kas nad pole niisid rahwa waenlasteks
joimannud? - Ja minul riided seljast
lõhki käristada - jellega jaiwad nad
waltuis!

Kül. Ja see hulk ruitufid, mis nad teie
sisse on pekonud!

Stoekm. Jah, ja niisid jällegi see lugue
kohustustega perekonna vastu! Selle
üle pean ma Kätega kõnelema, niisid-
gustes-asjades on temal häa arusaamis-
ne.

Kül. See on mõnus! Kuulake nimelt ühe
mõistliku naesterahwa nõuu.

Stoekm. (tema poole tikkudes). Et teie ka
niisidust rumalust teha wõifite! Käte
raha mängule panna; minid jellesse ko-
lepiuntlikku seifukorda kukutada!
Kui ma teie päate waatan, siis on
mul, nagu näeko ma enese es- elusat

Kuradit ennast, -

Kül. Siis on küll parem, kui ma lähen.
Aga kella kahes tahan ma teie wastu-
se jaada. Ja ehk ei! On wastuseks ei,
siis annan ma need aktsiad ära waeste
käsitööliste abiraha Kasja hoole alla -
ja weel täna päew!

Stockm. Ja mis jaab siis Käte?

Kül. Mitte niigi palju!

(Awatasse restoa ukse. Wäljas on
Kovstad ja Aslakken näha.)

Kül. Waata aga, kes jälle sul on!

Stockm. (poolehinatamult filmiühdes).

Mis?! Teie julgete weel jalga üle minu
läwe tõsta?!

Kovstad. Jah, meie oleme nü wabad!

Aslakken. Waadake, meil on teiega
näakimift. -

Kül. (fokistab) Ja ehk ei - Kuni kella
kaheni!

Aslakken (wahetab Kovstadiga pilgu).
Ahaa!

Kül. (ära).

202.
Stockm. Noh, mis teie siis minust tahate? Tõelike libidalt.

Hovstad. Ma saan küll aru, et teie meie elafel ülespidamise pärast elafel koosolekul weidi meiega rahul ei ole.

Stockm. Ja seda nimetate teie ülespidamiseks? Jhus ülespidamine, nüüguine! Ma nimetan seda wananaajeliks-olekuks! Püü, kurat!

Hovstad. Nimetage seda, kuidas teie tahate; aga meie ei woinud mitte teifiti

Stockm. Teie ei tohtinud mitte? Kas pole mitte nüü?

Hovstad. Kui teie soovite - jah.

Aslarsen. Aga miks teie ennem pooli sõnakefegagi meie märku ei andnud?

Oleks teie herra Hovstadile wõi minule filmapiigutamiseksagi märku andnud!

Stockm. Märku andnud? Mille üle?

Aslarsen. Selle üle, mis kõige loo taga peidus oli.

Stockm. Ma ei mõista teid mitte põrmugi!

Aslaksen Ah, herra doktor, küll teie meid juba
 mõistate!

Hloostad. Nüüd ei saa teie ometi seda kauem
 peidus hoida.

Stoekm. (mõlemaid waheldamisi silmitsedes). Ja,
 aga, tehat ja tuline -!

Aslaksen. Pohin ma küsida, - Kas ei käi
 mitte teie aiapapa limmas ümber ja Kas
 ei osta mitte jupehusafutuse aktsiaid kokku?

Stoekm. Jah, ta olewat tänna limmas jupe-
 husafutuse aktsiaid ostnud, aga -!

Aslaksen. Olexo targem olnud, kui teie
 jelle ülesande mõne teise kätte olexo andnud,
 mõne teise kätte, kes teise nii lähedal ei jifa-

Hloostad. Ja jüs ei olexo teie mitte pidanud
 ilma warjamatata oma fikku nimel üles astu-
 ma. Keegi ei olexo tarwitfenud teada, et ju-
 pelusafutuse kallalekiippumine teie poolt
 jündis. Herra doktor, teie olexo mind abiks
 tarwitama pidanud. -

Stoekm. (wahib enese ette; talle näitab
 midagi selguma ja ta jifab nagu pilvedest
 kukkunud). On ju võimalik? on see

voimalik?

Aslakken (naeratab). Näitab nü, et see
voimalik on. Aga waadake, tarwis
oleks olnud peenemini asja ajada.
Hovstad. Ja siis oleks pidanud mitmed
seda asja toimetama, sest üksik
vastutus waheneb ju, kui tal ka veel
kaaslasi on.

Stockm. (offustawalt). Lühidalt, minu he-
rad, mida te soovite?

Aslakken. Herra Hovstad, wõib seda kõige
paremini -

Hovstad. Ei, rääkige, Aslakken, teie.

Aslakken. Olgu; asjalugu on järgmine.
Kuna meie nüüd teame, millega teie
lugu ühenduses on, siis usume meie, et
me teie „Rahwa Postimehe“ karwitamiseks
anda tohime.

Stockm. Nüüd tohite teie? Aga awa-
lik arwamine? Kas teie seda ei kardate,
et meie waste tormi tõuseb?

Hovstad. Kõll meie jelle tormi juba arw-
ru läbi paigal peame.

Aslakfen. Ja siis, herra doktor, peate teie hoolt kandma, et teie kärmusega lauseerimist toimetate. Nii pea kui Kallaletungimine oma nägu avaldanud on Stockm. Nii pea kui minu äiapapa aktfiad odavate hindade eest kätte on saanud, arwate teie -?

Hovstad. Teie püüate ja muudugi teadus-
listel põhjustel jupe lusafutuse juhtimist
enele kätte saada.

Stockm. Muudugi mõista; ja teaduslis-
tel põhjustel püüdfin ma wana dakfi
enele kaastegelelaks wõita. Niiid paika-
me meie waiselt weewärgi kallal ja ur-
gisteme mere rannal, ilma et see linna
Kasfale üht tēngagi maksma läheks.
Woi arwate teie, et nü mitte ei läheks?
Mis?

Hovstad. Ma arwan wististi, kui „Rah-
wa Postimees“ teid toetab.

Aslakfen. Wabas ühiskonnas on aja-
kirjandusel suur wõim, herra doktor.

Stockm. Jajah; ja awalisel arwamisel

nüüamuti; ja teie, herra Astlakfen, tõmbate juba majaomanikkude ühikufe enese järel?

Astlakfen. Ja müüdugi; ning parajufe-
ühikufe ka. Teie võite sellepoolet julge-
olla.

Stockm. Aga, minu herrad —; jah,
ma häbenen küsimast, aga — kasu selle-
est teile —?

Koovstad. Koige armfiam oleks-meile, teie
ilma kasuta toetada, jeda võite teie omi-
ti arvata. Aga, Rahva Postimees' sei-
lab nõrkadel jalgal, ei taha mitte
hästi idafi jouda; ja teda hingufele
lasta minna, nüüd, kus fuurte poliiti-
liste ülesannete hääks-jiin nii palju
teha, — jeda soovida on mulle hirmuis-
wastumeelt.

Stockm. Arupaadav; rahva sõbrale, na-
gu teie, peab see häbenata raske küsimus-
ette tulema. (õnnaft mitte enam kall-
jutada fuurte.) Aga mina, mina olen
rahwa waentlane! (Yooksel taas ringi.)

Saatana päralt! Kus mu toxx on? Tu-
hat ja tuline, kuhu ma oma toki olen
pannud?

Hovstad. Mis ju peab tähendama?

Stoekm. (rahulikult). Ja kui ma tule
niid oma aktsiatest mitte punast kroo-
figi ei annaks? Meie rikkad inimesed
ei armasta raha juft pillata, jeda ei
tahi teie mitte unustada.

Hovstad. Ja teie ei tahi mitte unustada,
et aktsiate lugu kahte wiisi kirjeldada
woib.

Stoekm. Jaa, jeda oskate teie igatahes;
kui ma „Rahwa Postimehele“ mitte appi
ei tule, siis paistab teile asjalugu kind-
lasti pahas walguses; siis, arwan ma,
hakkate teie minu pääle jahte pidama,
— hakkate mind koga ajama, katfute
mind ära murda, nagu koer jäneft mur-
rab!

Hovstad. See on looduse seadus; iga loom
ollib enesele toitu.

Aslakser. Waadake aga ringi, — woe-

taakse, kuff ja adasse.

Stockm. Iis otjige enestele wäljas uulit-
falt! (Tõmbab tuba mööda ümber) Ku-
radi päralt! Nüüd tahaks ma näha,
kes meist kolmest kõigekõwem loom on!
(Tõmbab wihmawarju ja wehib jellega)
Hei!

Hovstad. Tee ei taha meile ometi mitte
wäewõimuga — ?

Aslakfen. Waadake ette oma wihmawar-
juga!

Stockm. Läbi akna kafige wälja, herra
Hovstad!

Hovstad (eeskoja uufe juures). Olete teie
püsti pöörane!!

Stockm. Wälja, herra Aslakfen! Läbi
akna, ütlen ma! Ja nü kähku kui wa-
malik!

Aslakfen (jookseb ümber kirjutuslauda).
Aga pidage piiri, herra doktor! Ma
olen nõrga terwifega mees, — ma kamm-
widi wälja — (karjub) Appi! Appi!
(Dr. Stockmann, Petra ja Horster elutsaft)

209.
Pr. Stockm. Aga, Jumala pärast, Thomas,
mis siin lahti on?

Stockm. (wiibutab wihmawarju). Wälja,
ütten ma! Wälja uditfale kafige!

Hovstaad. Kaitfeta inimefele kallale tun-
ginine! Tite olete minu tunnistaja,
herra kapten! (töttab läbi uskojara)

Kslacken (nõutalt). Kui ma siin neid
kohalifi olufi tunneks - (hiilib läbi elu-
toa ära.)

Pr. Stockm. (hoiab oma meest kinni). Aga
walitse enefe üle õmeti, Thomas!

Stockm. (wiskab wihmawarju kõrvale).

Tuhat ja tuline, nüüd pääsiwad nad
mul ikkagi terve nahaga!

Pr. Stockm. Aga mis nad finust siis taht-
fiwad?

Stockm. Seda saad ja pärast teada,
nüüd on mul muie pääle mõtelda.

(Räheb laua juurde ja kirjutas ühe
wifut-kaardi pääle.) Waata, Käte, mis
siin feifab!

Pr. Stockm. Kolm korda juurte tähtedega

210.
"ei" — Mis see tähendab?

Stockm. Ka jeda jaad ja pärast teada
(Annab kaarti Petra kätte) Iah, Petra,
jaada Röögi-Triinu nii kähku kui
võimalik sellega „Dakki“ poole! Aga
kähku!

Petra (kaartiga läbi eskoja ära.)

Stockm. Kui mul täna mitte pörgukäsk-
jalgadega tegemist pole olnud, siis ei tea
ma mitte, mida nüüd arvata! Aga
nüüd teritan ma oma juule nii teravaks,
et ta just kui naaskel on! Kihvotise ja
fapisse kastan ma tema; ma wirutan
nendele oma tindipoti otseteed vastu
pääd!

Pr. Stockm. Aga meie reifime ju ära,
Thomas!

Petra (tuleb tagasi).

Stockm. Noh?

Petra. Tä läks juba.

Stockm. Mõnus! — Reifime ära, ütled ja?
Ei, kuhat ja tuline, jeda meie ei tee! Meie
jääme, kus me oleme; Käte, jeda teeme meie!

Petra. Jääme siia!

Pr. Stockm. Siia linna?

Stockm. Jah, siia ja mitte kuhugi mujale!
Siin on õige elupaik; siin tuleb lahing
linna, siin tahan ma võita! Niipea kui
mu jäärikuud jällegi terwed on, lähen ma
välja ja otin enestele korteri; talveks on
mulle ometi ulualuft tarwis.

Horster. Seda leiata minu juures.

Stockm. Poesti?

Horster. Poepoolelt; mul on ruumi küllalt,
ja siis ei ole ma ise pea ialgi kodus.

Pr. Stockm. Ah kui jõbralik see teieft on,
herra Horster!

Petra. Täna teid!

Stockm. (raputab tema kätt). Täna wä-
ga, täna wäga! Selleft mureft oleks ma
siis nõndaviigi waba; ja niind apun ma
weel täna tofifemal wiisil töö juurde. Ah,
Käte, siin on puhastufetööd ilmlopmata!
Kui hää, et ma niind oma aega täiesti
oma hääks arwamise järele tarwitada
woin: seft waata siia - siina, mulle on ju

ülesüteldud —!

Pr. Stockm. (ohkaval). Ah, jeda ootajin ma juba!

Stockm. — ja nad tahavad ka minu prakfise wotta. Kuid wotku! Wafsed inimesed jääwad mulle nii kui nii järele need, kes midagi ei maksa; ja, armas Jumal, neile on mind ka kõige enam tarwis. Aga muu linnarahwas, — ma ütlen, nad jääwad minust alles midagi kuulda! Puhad ja tuline, ma tahan nendele alles jutlusi pidada — wanadele meestele ja noortele ka, wanadele ja noortele ühtlasi nagu wift kusgil kirjutatud on.

Pr. Stockm. Aga, armas Thomas, ma arwan, ja oled juba näinud, mis jutlustamine aitab.

Stockm. Lina, Käte, oled toesti naljakas. Pean ma enefe awaliku arwamise ja enamuse ning muu fellefarnake kuradilife kraami läbi wõidetaks-tunnistama? Ei, tänan wäga! Mida ma piüan, on ometi nii lihtne ja selge ja ilmkahtlemata.

214.
"Rahva Postimehe" tellijad on! (Jstus
lana ^{äärele} juurde) Käte, tule õige fira, waata
kui ilufasti tänä päikene paistab! Ja
see tore wärske kewade õhk, mis meid
juurde woolab.

Pr. Stockm. Jah, Thomas, aga kui meie
päiksepaistest ja kewade õhust elada
woime.

Stockm. Noh, ja pead juba fira ja fiaal
ja igal pool kokku hoidma - küll
meie fira juba läbi saame. See teeb minu-
le kõigewähem muret. Ei, palju parem on,
et ühtegi meest ei tea, wabat ja torida
ifeseadwusega, kellel julguft oleks, pääle
minu furma minu ülesande enese pää-
le wõtta.

Petra. Ah, isa, ära selle pääle mõtle,
tulewik on weel fira ees. - Ennää,
fiaal tulewad poisid juba!

(Ejliis ja Morten tulewad elutoast
fira.)

Pr. Stockm. On teil waba tund?

Morten. Ei; aga mu andmine wähe =

kunnil teistele pekja —

Eglif. See ei ole tofi; teifid, need hakkafi-wad meid pekma.

Morten. Jah, ja juis ütles herra Rör-lund, et parem oleks, kui meie paariks-päewaks kodu jääksime.

Stockm. (plaksutab põrnudega ja hüppab laualt maha). Selguis on nüüd mul käes! Teie ei tõsta enam jalga üle kooliläwe!

Poifid. Mitte enam kooli?

Pr. Stockm. Ei, aga armas Thomas —!

Stockm. Teie ei lähe enam firma poolelegi, ütlen ma! Ma ise tahan teid õpetada, — see tähendab, teie ei pea mitte mõnda igavat puru õppima —

Morten. Hurraa!

Stockm. Waid ma tahan teift wabad ja toreba ifeteadwusega mehed teha. Ja fina, Petra, fina pead mulle jelli juures abiks olema.

Petra. Jah, isa, küll ma find juba aitans.

Stockm. Ja koolitunnid, need tulewad jaalis ära pidada, kus need koerad mind rahva waenlaseks jomafiwad. Aga meid on wähe; koigewähemalt kaksteistkümmend poisfi peaks mul alguseks olema.

Pr. Stockm. Neid ei saa ja juba jün linnas enefele kokku.

Stockm. Peda jaame näha. / Poisfikes-
te poole. Kas teie mitte mõnda paari suliffajõnglafi ei tunne - mõni paar niiguguseid räbalafi, kalfakaid jõmp-
fikaid?

Morten. Jah, ja, ma tunnen terve hulga!

Stockm. See on tore! Too aga paar tükki neid minu juurde. Ma tahan õige noorte karjakoertega kaffet teha; nende hulgas wõib haruldafi päid leiduda.

Morten. Aga mida meie siis tegema hakkame, kui meie wabad ja toredad mehed oleme?

Stockm. Siis, poisid, peate teie kõik
pahad inimefnäolised hundid maalt
välja peletama — Kaugemale ähtu-
poole!

(Ejliis teeb weidi kahtlewa näo; Mor-
ten kargleb ümber ja hüüab: hurviaa.)

Pr. Stockm. Aga kui lood mitte nii ei lä-
he, et pahad inimefed, Thomas, jinu
minema ei peleta?

Stockm. Oled ja, Käte, arust ära? —
Minust juudab keegi jagu saada?

Nüüd, kus ma tugewam mees linnas
olen —!

Pr. Stockm. Tugewam — nüüd — ?

Stockm. Jah, ma tahan need juured
jõnad ütelda: nüüd olen ma üks-
tugewamatest meestest ilmas!

Horster. Aga kuidas nii?

Stockm. (käpafema häällega). Pft!
Tie ärge jelle üle veel kellelegi rää-
kige, aga ma olen midagi juurt
üles leidnud.

Pr. Stockm. Juba jällegi?

Stoekm. Ja muidugi, ja muidugi!
(Kogub kõik omakelised inese ümber ja
ütles rahulikult.) Waadake, lugu on
nii: kõigetugevam mees maailmas
on see, kes ükfinda on!

Pr. Stoekm. (naeratas ja raputas pead).
Ah, ja naljakas -!

Petra (wahwalt, ifa käest kinni wõttes).
Jha!

Lopp.

